บทที่ 2

โครงสร้างทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและการลงทุนของประเทศสมาชิก BIMSTEC

BIMSTEC หรือ ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลว่าด้วยความร่วมมือหลากหลายสาขาทางเศรษฐกิจและวิชาการ (Bay of Bengal Initiative Multi – Sectoral Technical and Economic Cooperation) เป็นกรอบความร่วมมือระหว่าง 7 ประเทศ คือ สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ ราชอาณาจักรภูฏาน สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์[1] และประเทศไทย ซึ่งในบทนี้จะกล่าวถึงข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศของประเทศสมาชิก BIMSTEC ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 สาธารณรัฐอินเดีย

2.1.1 สภาพทั่วไป

สาธารณรัฐอินเดียมีพื้นที่ 3,287,590 ตารางกิโลเมตร ใหญ่เป็นอันดับ 7 ของโลก มีขนาดใหญ่กว่าประเทศไทย 6 เท่า จึงเรียกว่าเป็น “อนุทวีป” ซึ่งตั้งอยู่ในเอเชียใต้ มีพรมแดนติดกับ 6 ประเทศ ดังนี้ ทิศเหนือติดกับจีน เนปาล และภูฏาน ทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดกับปากีสถาน ทิศตะวันออกติดบังกลาเทศ ทิศตะวันออกเฉียงเหนือติดพม่า ทิศตะวันตกเฉียงใต้และตะวันออกเฉียงใต้ติดมหาสมุทรอินเดีย โดยมีดินแดนในอาณัติ คือ หมู่เกาะนิโคบาและอันดามัน ซึ่งอยู่ห่างจากชายฝั่งด้านตะวันตกของประเทศไทยเพียง 300 กิโลเมตร มีเมืองหลวงชื่อว่า กรุงนิวเดลี (New Delhi) และมีเมืองที่สำคัญดังนี้

มุมไบ (เดิมชื่อบอมบ์เบย์)	:	เป็นศูนย์กลางทางการค้า การเงิน และการคมนาคม เป็นเมืองท่าสำคัญ
โกลกัตตา (เดิมชื่อกัลกัตตา)	:	เป็นเมืองหลวงเก่า
เจนไน (เดิมชื่อมัทราส)	:	เป็นศูนย์กลางธุรกิจทางตอนใต้ของอินเดีย อุตสาหกรรมหลัก คือ ยานยนต์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ปูนซีเมนต์ เป็นเมืองการศึกษา เป็นเมืองแห่งการแพทย์และการผลิตยา

[1] สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ ราชอาณาจักรภูฏาน สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้คำว่า อินเดีย บังกลาเทศ ภูฏาน เนปาล ศรีลังกา และพม่า

เบงกาลูลู (ชื่อเดิมบังกาลอร์) : เป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีชั้นสูง อาทิ เทคโนโลยีอวกาศ สารสนเทศ อิเล็กทรอนิกส์ การบิน และอวกาศ

ไฮเดอราบัด : เมืองอิเล็กทรอนิกส์ ใหญ่เป็นอันดับสองรองจากเบงกาลูลู

ภาพที่ 2.1 แผนที่สาธารณรัฐอินเดีย

สำหรับทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของอินเดีย ได้แก่ ถ่านหิน มีปริมาณสำรองมากเป็นอันดับ 4 ของโลก แร่เหล็ก แมงกานีส ไมก้า บ็อคไซด์ ปิโตรเลียม แร่ไททาเนียม แก๊สธรรมชาติ หินปูน ยิปซั่ม และฟลูออไรด์

อินเดียมีประชากรทั้งสิ้น 1,166.07 ล้านคน (ปี 2552) มีจำนวนมากเป็นอันดับ 2 ของโลกโดยมีอัตราการเพิ่มของประชากรเฉลี่ยปีละร้อยละ 1.54 สัดส่วนเป็นชายร้อยละ 52 โดยประชากรส่วนใหญ่นั้นมีเชื้อชาติ อินโดอารยัน (ร้อยละ 72) ดราวิเดียน (ร้อยละ 25) มองโกลอยด์และอื่นๆ (ร้อยละ 3) และนับถือศาสนา ฮินดู (ร้อยละ 80.5) อิสลาม (ร้อยละ 13.4) คริสเตียน ซิกข์ พุทธและอื่นๆ (ร้อยละ 6.1) และใช้ภาษาฮินดีเป็นภาษาประจำชาติ และภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในวงราชการและธุรกิจ นอกจากนี้ ยังมีภาษาที่บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ 22 ภาษา เช่น บังกลา คุชราต ปัญจาบี ฑมิฬ สันกฤต และเตลูกู เป็นต้น

ด้านการคมนาคมขนส่งของอินเดีย มีทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ โดยการคมนาคมทางบกประกอบไปด้วย ระบบทางรถไฟ มีเครือข่ายใหญ่ที่สุดในโลกแห่งหนึ่ง คือประมาณ 63,500 กิโลเมตร ซึ่งมีขนาดรางแตกต่างกันถึง 4 ขนาด แต่ส่วนใหญ่เป็นขนาดรางกว้าง 1.676 เมตร และ 1.0 เมตร ระบบถนน มีประมาณ 3.3 ล้านกิโลเมตร แต่เป็นถนนที่มีพื้นผิวได้มาตรฐานเพียงร้อยละ 45 จึงจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาขนานใหญ่ ปัจจุบันอินเดียได้รับอนุมัติเงินกู้จากธนาคารโลกเพื่อพัฒนาระบบถนนเชื่อมระหว่างรัฐ (Interstate Highway) แล้ว นอกจากนี้ยังมีการขนส่งด้วยระบบท่อโดยเป็นระบบท่อแก๊สประมาณ 5,800 กิโลเมตร ระบบท่อแก๊สหุงต้มประมาณ 1,200 กิโลเมตร ระบบท่อน้ำมันประมาณ 5,600 กิโลเมตร และระบบท่อน้ำมันสำเร็จรูปประมาณ 5,600 กิโลเมตร ทางอากาศ มีท่าอากาศยานจำนวน 334 แห่ง ประมาณร้อยละ 70 เป็นสนามบินที่มีรันเวย์มาตรฐานเป็นสนามบินพาณิชย์ที่ได้มาตรฐาน 94 แห่ง ในจำนวนนี้เป็นสนามบินนานาชาติ 11 แห่ง คือ ที่ Delhi Mumbai Kolkata Chennai Thiruvananthapuram Bangalore Hyderabad Ahmedabad Goa Amritsar and Guwahati นอกจากนั้นยังมีสนามบินทหารอีก 28 แห่ง และมีสนามบิน Heliport 19 แห่ง ปัจจุบันอินเดียกำลังปรับปรุงโครงสร้างสนามบินหลายแห่งเพื่อบรรลุเป้าหมายการเป็นสนามบินระดับโลก ด้านการบินพาณิชย์เดินอากาศ มีโครงสร้างกฎระเบียบอยู่ในความรับผิดชอบของ Directorate General of Civil Aviation – DGCA และ Bureau of Civil Aviation Security – BCAS มีผู้ประกอบการบินคือ Air India Ltd. Indian Airlines Ltd. Pawan Hans Helicopters Ltd. และยังมีผู้ประกอบการภาคเอกชนอื่นด้วย โดยที่ Air India Ltd. ให้บริการระหว่างประเทศ ในขณะที่อีกหลายสายการบินเป็นการบินภายในประเทศ อย่างไรก็ดี Indian Airline Ltd. ซึ่งให้บริการภายในประเทศแล้วยังให้บริการไปยังประเทศเพื่อนบ้านซึ่งรวมทั้งประเทศไทยอีกด้วย ปัจจุบันสายการบินแอร์ชาฮาร่าของเอกชนซึ่งให้บริการการบินภายในประเทศได้ลดราคาค่าโดยสารจนเกือบเท่ากับค่าโดยสารรถไฟปรับอากาศ ทำให้มีการแข่งขันกันสูงมากขึ้นระหว่างสายการบินภายในประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสายการบินแอร์ Indian Airline ส่วนระบบการขนส่งทางน้ำภายในประเทศของอินเดียมีความยาวถึง 16,200 กิโลเมตร ซึ่งร้อยละ 22 ของระยะทางสามารถ

ใช้เรือใหญ่ได้ และมีท่าเรือขนาดเล็กอีกมากกว่า 200 แห่ง มีเรือเดินสมุทรประมาณ 300 ลำ ในการขนส่งระหว่างรัฐและระหว่างประเทศมีท่าเรือเดินสมุทรอีกหลายแหล่งเป็นท่าเรือที่สำคัญถึง 14 แห่ง

2.1.2 สภาพการเมืองการปกครอง

สาธารณรัฐอินเดียเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา มีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศ ปัจจุบันคือนางประติพา ปาทิล (H.E. Mrs. Pratibha Devisingh Patil) ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนที่ 13 ซึ่งเป็นประธานาธิบดีหญิงคนแรกของอินเดีย โดยอินเดียจะกระจายอำนาจการปกครองในลักษณะสหพันธรัฐ (Federal System) แบ่งออกเป็น 28 รัฐ ดังนี้

1. อานธรประเทศ (Andhra Pradesh)
2. อรุณาจัลประเทศ (Arunachal Pradesh)
3. อัสสัม (Assam)
4. พิหาร (Bihar)
5. ฉัตติสครห์ (Chhattisgarh)
6. กัว (Goa)
7. คุชราต (Gujarat)
8. หรยาณา (Haryana)
9. หิมาจัลประเทศ (Himachal Pradesh)
10. ชัมมูและกัศมีร์ (Jammu and Kashmir)
11. ฌาร์ขัณฑ์ (Jharkhand)
12. กรณาฏกะ (Karnataka)
13. เกรละ (Kerala)
14. มัธยประเทศ (Madhya Pradesh)
15. มหาราษฏระ (Maharashtra)
16. มณีปุระ (Manipur)
17. เมฆาลัย (Meghalaya)
18. มิโซรัม (Mizoram)
19. นากาแลนด์ (Nagaland)
20. โอริสสา (Orissa)
21. ปัญจาบ (Punjab)
22. ราชสถาน (Rajasthan)
23. สิกขิม (Sikkim)
24. ทมิฬนาฑู (Tamil Nadu)

25. ตริปุระ (Tripura)
26. อุตตรประเทศ (Uttar Pradesh)
27. อุตตราขัณฑ์ (Uttarakhand)
28. เบงกอลตะวันตก (West Bengal)

และ 7 สหภาพอาณาเขตของรัฐบาลกลาง (Union Territories) ซึ่งประกอบไปด้วย

1. หมู่เกาะอันดามันและนิโคบาร์ (Andaman and Nicobar Islands)
2. จัณฑีครห์ (Chandigarh)
3. ดาดราและนครหเวลี (Dadra and Nagar Haveli)
4. ดามันและดีอู (Daman and Diu)
5. ลักษทวีป (Lakshadweep)
6. เดลี (Delhi)
7. พอนดิเชอร์รี (Puducherry)

โดยรัฐมหาราษฏระ เป็นรัฐที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) มากที่สุดในปี 2553 คือ 190,310 ล้านเหรียญสหรัฐ มีรายได้ต่อหัว 1,563 ล้านเหรียญสหรัฐ มีประชากรทั้งสิ้น 112.37 ล้านคน ซึ่งรัฐมหาราษฏระ คือหนึ่งในรัฐของอินเดีย ตั้งอยู่ทางตะวันตกของประเทศ ติดต่อกับกับทะเลอาหรับทางทิศตะวันตก มีเมืองหลวงชื่อ มุมไบ ผลิตผลสำคัญ ได้แก่ ข้าวเจ้า ข้าวสาลี ฝ้าย และแร่แมงกานีส มีอุตสาหกรรมสิ่งทอ และวิศวกรรมไฟฟ้า รองลงมาคือรัฐอุตตรประเทศซึ่ง มี GDP ปี 2553 เท่ากับ 109,770 ล้านเหรียญสหรัฐ มีรายได้ต่อหัว 488 ล้านเหรียญสหรัฐ มีประชากรทั้งสิ้น 199.58 ล้านคน โดยรัฐนี้เป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ของอินเดีย เป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญและมีชื่อเสียงในระดับโลก และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ได้แก่ ทัชมาฮาล ป้อมอักรา และเมืองฟาเตปูร์สิครี เป็นที่ตั้งของเมืองศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญทางศาสนาของอินเดีย ได้แก่ เมืองพาราณาสี อโยธยา (ในตำนานมหากาพย์รามายณะ) มธุรา (อยู่ทางตะวันตกของแม่น้ำยมุนาเป็นสถานที่เกิดของพระกฤษณะ) และอัลลาฮาบัด (หรือที่รู้จักกันในชื่อ เมืองโกสัมพี ในสมัยพุทธกาล) มีแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ที่รู้จักกันดี คือ แม่น้ำคงคา และแม่น้ำยมุนา รัฐอานธรประเทศ มี GDP 100,350 ล้านเหรียญสหรัฐ มีรายได้ต่อหัว 1,077 ล้านเหรียญสหรัฐ มีประชากรทั้งสิ้น 84.65 ล้านคน รัฐทมิฬนาฑู มี GDP 97,970 ล้านเหรียญสหรัฐ มีรายได้ต่อหัว 1,320 ล้านเหรียญสหรัฐ มีประชากรทั้งสิ้น 72.14 ล้านคน และรัฐคุชราต มี GDP 90,650 ล้านเหรียญสหรัฐ มีรายได้ต่อหัว 1,350 ล้านเหรียญสหรัฐ มีประชากรทั้งสิ้น 60.38 ล้านคน ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและรายได้ต่อหัว 28 รัฐของอินเดียปี 2553

รัฐ	GDP (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	รายได้ต่อหัว (เหรียญสหรัฐฯ)	ประชากร (ล้านคน)
1. มหาราษฏระ (Maharashtra)	190,310	1,563	112.37
2. อุตตรประเทศ (Uttar Pradesh)	109,770	488	199.58
3. อานธรประเทศ (Andhra Pradesh)	100,350	1,077	84.65
4. ทมิฬนาฑู (Tamil Nadu)	97,970	1,320	72.14
5. คุชราต (Gujarat)	90,650	1,350	60.38
6. เบงกอลตะวันตก (West Bengal)	84,570	876	91.35
7. กรณาฏกะ (Karnataka)	70,890	1,070	52.85
8. ราชสถาน (Rajasthan)	53,930	722	68.62
9. เกรละ (Kerala)	48,630	1,457	33.39
10. มัธยประเทศ (Madhya Pradesh)	45,810	575	75.7
11. หรยาณา (Haryana)	45,670	1,663	25.35
12. ปัญจาบ (Punjab)	42,110	1,312	27.7
13. พิหาร (Bihar)	35,600	340	103.8
14. โอริสสา (Orissa)	34,270	702	41.95
15. ฉัตติสครห์ (Chhattisgarh)	23,190	804	25.54
16. ฌาร์ขัณฑ์ (Jharkhand)	22,460	649	32.97
17. อัสสัม (Assam)	19,520	574	31.2
18. อุตตราขัณฑ์ (Uttarakhand)	13,140	1,180	10.12
19. หิมาจัลประเทศ (Himachal Pradesh)	9,140	1,063	6.86
20. ชัมมูและกัศมีร์ (Jammu and Kashmir)	9,130	646	12.55
21. กัว (Goa)	5,460	2,802	1.46
22. ตริปุระ (Tripura)	3,080	756	3.67
23. เมฆาลัย (Meghalaya)	2,640	899	2.96
24. มณีปุระ (Manipur)	1,830	602	2.72
25. นากาแลนด์ (Nagaland)	1,590	453	1.98
26. อรุณาจัลประเทศ (Arunachal Pradesh)	1,530	1,090	1.38
27. มิโซรัม (Mizoram)	1,190	971	1.09
28. สิกขิม (Sikkim)	730	1,033	0.61
รวม	1,165,160	28,037	1,185

ที่มา: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Indian_states_by_GDP (2554)

รัฐธรรมนูญอินเดียแบ่งแยกอำนาจระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลมลรัฐ (State Government) อย่างชัดเจนโดยรัฐบาลกลางดำเนินการเรื่องการป้องกันประเทศด้านนโยบายต่างประเทศ การรถไฟ การบิน และการคมนาคมอื่นๆ ด้านการเงิน ด้านกฎหมายอาญา ฯลฯ ส่วนรัฐบาลมลรัฐมีอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษากฎหมาย การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของแต่ละมลรัฐ

อินเดียมีพรรคการเมืองมากมายทั้งในระดับชาติ มลรัฐ และระดับท้องถิ่น โดยมีพรรคระดับชาติที่สำคัญ ได้แก่ พรรคคองเกรส (Congress) พรรคภารติยะ ชนตะ (Bhartiya Janata Party: BJP) พรรคคอมมิวนิสต์อินเดีย (Communist Party of India) พรรคคอมมิวนิสต์อินเดียมาร์คซิส (Communist Party of India – Marxist) และพรรคชนตะดาล (Janata Dal) ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 14 เมื่อเดือนพฤษภาคม 2547 พรรคคองเกรสมีจำนวนผู้แทนที่ได้รับเลือกเข้าสู่โลกสภามากที่สุดเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลผสมภายใต้ชื่อพันธมิตรแห่งความก้าวหน้าหนึ่งเดียว (United Progressive Alliance: UPA) ชนะกลุ่มพันธมิตรประชาธิปไตยแห่งชาติ (National Democratic Alliance: NDA) ซึ่งเคยรวมตัวกันเป็นรัฐบาลชุดก่อนของอินเดียนำโดยพรรค BJP โดยรัฐบาลชุดปัจจุบันมีนายมานโมฮาน ซิงห์ เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 14 ของอินเดีย และเป็นผู้นำเชื้อสายซิกข์คนแรกของประเทศ รวมทั้งได้รับการขนานนามว่าเป็นสถาปนิกแห่งการปฏิรูปเศรษฐกิจของอินเดีย

2.1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

สาธารณรัฐอินเดียนั้นเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีรายได้ต่ำ โดยประชากรกว่าร้อยละ 60 ยังประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปัญหาความยากจนและการว่างงานเป็นปัญหาสำคัญ เนื่องจากการปิดประเทศและดำเนินนโยบายปกป้องอุตสาหกรรมภายในมานาน อย่างไรก็ดีอินเดียเริ่มเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ เมื่อปี 2534 เนื่องจากต้องเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรง จุดเปลี่ยนที่สำคัญคือการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ซึ่งส่งผลให้มีการลงทุนจากต่างชาติในกิจการด้านไฟฟ้า พลังงาน และอุตสาหกรรมต่างๆ นอกจากนี้ ได้เปิดเสรีด้านโทรคมนาคมและการสื่อสารในปี 2543 ทำให้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของอินเดียดีขึ้นเรื่อยๆ ปัจจุบันอินเดียเป็นตลาดใหม่ที่ได้รับความสนใจอย่างยิ่งจากนานาชาติ

เดิมอินเดียใช้ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมที่เน้นการพึ่งพาตนเอง โดยรัฐเป็นผู้ลงทุนในกิจการหลักๆ ของประเทศทั้งหมด ได้แก่ กิจการสาธารณูปโภคและสวัสดิการของประชาชน กิจการที่เป็นยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศ และอุตสาหกรรมหนัก แต่ก็ให้ความสำคัญในการสนับสนุนกิจการขนาดเล็กของเอกชน ในด้านการค้าอินเดียจำกัดและห้ามนำเข้าสินค้าด้วยมาตรการกฎหมายและกำแพงภาษี นอกจากนี้ยังควบคุมการลงทุนอย่างเข้มงวดต่อมาอินเดียเริ่มผ่อนคลายมาตรการข้อจำกัดลงเนื่องจากผลกระทบจากวิกฤติการณ์น้ำมัน และสงครามอ่าวเปอร์เซียซึ่งทำให้ประสบภาวะเศรษฐกิจ

ตกต่ำอย่างต่อเนื่องในช่วงปี 2534 ทำให้อินเดียต้องขอความช่วยเหลือทางการเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) และจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจตามเงื่อนไขการกู้เงินของ IMF โดยประกาศนโยบายเปิดเสรีทางเศรษฐกิจอย่างค่อยเป็นค่อยไป และกำหนดมาตรการที่สำคัญ เช่น ลดการขาดดุลงบประมาณของภาครัฐ การปฏิรูปอัตราแลกเปลี่ยน เพิ่มสัดส่วนถือหุ้นของต่างชาติ ลดการอุดหนุนส่งออกและข้อจำกัดการนำเข้า และตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ รวมทั้งพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานและระบบขนส่งให้ทันสมัยเพื่อรองรับการลงทุนจากต่างชาติได้มากขึ้น

ภาพรวมด้านเศรษฐกิจ

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมานี้ เศรษฐกิจของอินเดียเติบโตขึ้นเรื่อยๆ โดยในปี 2547 เศรษฐกิจอินเดียเติบโตเป็นอันดับที่ 12 ของโลก และเป็นอันดับ 3 ในเอเชียรองจากญี่ปุ่นและจีน โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) 23,887.7 พันล้านรูปี และเศรษฐกิจของอินเดียก็เจริญเติบโตมาเรื่อยๆ จนถึงปี 2552

แม้ว่าเศรษฐกิจโลกจะพบกับการชะลอตัว แต่อินเดียในปี 2552 ยังมีการขยายตัวกว่าร้อยละ 13 เหตุผลสำคัญเบื้องหลังคืออินเดียมีตลาดภายในขนาดใหญ่ที่ช่วยพยุงให้เศรษฐกิจยังคงเดินหน้าต่อไปได้ นอกจากนั้นจุดแข็งประการสำคัญของอินเดียคือการมีประชาชนที่มีการศึกษาดีและพูดภาษาอังกฤษได้เป็นจำนวนมาก เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้อินเดียเป็นประเทศผู้ส่งออกซ๊อฟแวร์ชั้นนำรวมถึงแรงงานด้านซ๊อฟแวร์ด้วย

ตารางที่ 2.2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ ปี 2543 ของอินเดีย

หน่วย: พันล้านรูปีอินเดีย

ปี	มูลค่า	อัตราการขยายตัว (%)
2542	17,865.3	-
2543	18,643.0	4.4
2544	19,726.1	5.8
2545	20,482.9	3.8
2546	22,227.6	8.5
2547	23,887.7	7.5
2548	26,161.0	9.5
2549	28,711.2	9.7
2550	31,297.2	9.0
2551	33,393.7	6.7
2552	37,728.4	13.0

หมายเหตุ: เงินรูปี เป็นสกุลเงินตราประจำอินเดีย โดยมีอัตราแลกเปลี่ยนเงินรูปีต่อเงินเหรียญสหรัฐอยู่ที่ 1 $ ต่อ 48.41 Rupee (อัตราเฉลี่ยของปี 2552)

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

อินเดียเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางเศรษฐกิจ นับตั้งแต่การทำเกษตรแบบโบราณ การเกษตรสมัยใหม่ การหัตถกรรม อุตสาหกรรมยุคใหม่ ไปจนถึงธุรกิจบริการ (ซ๊อฟแวร์และการธนาคาร เป็นต้น) ธุรกิจบริการเป็นแหล่งสร้างรายได้หลักให้กับอินเดีย โดยมีสัดส่วนกว่าครึ่งหนึ่งของผลผลิตของประเทศ ซึ่งจากตารางที่ 2.3 จะพบว่าในช่วง 10 ปีล่าสุดโครงสร้างเศรษฐกิจของอินเดียจะเน้นไปในด้านของการบริการเป็นหลัก โดยมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 53.4 ซึ่งภาคบริการนั้นประกอบไปด้วย ไฟฟ้า ประปา การก่อสร้าง การค้า การขนส่ง การเงิน การบริหารของภาครัฐ โดยด้านที่มีความสำคัญอย่างมากในภาคบริการ คือ ด้านการคมนาคมการขนส่ง และด้านการค้า รองลงมาคือภาคอุตสาหกรรม มีสัดส่วนร้อยละ 29 และภาคเกษตรกรรม มีสัดส่วนร้อยละ 17.6

ตารางที่ 2.3 สัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจของอินเดีย

ภาคการผลิต	สัดส่วนต่อ GDP (%)								
	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ภาคเกษตรกรรม	23.4	23.2	20.9	21	19.2	19.1	18.2	18.1	17.6
ภาคอุตสาหกรรม	26.2	25.3	26.5	26.2	28.2	28.8	29.5	29.5	29
ภาคบริการ	50.5	51.5	52.7	52.8	52.6	52.2	52.4	52.4	53.4

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

ตารางที่ 2.4 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ ปี 2543 ของอินเดีย แยกตามกิจกรรมการผลิต

หน่วย: พันล้านรูปี

สาขาการผลิต	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
GDP รวม	18,643.0	19,726.1	20,482.9	22,227.6	23,887.7	26,161.0	28,711.2	31,297.2	33,393.7
ภาคเกษตร	4,454.0	4,732.5	4,389.7	4,826.8	4,829.1	5,111.1	5,313.2	5,571.2	5,660.4
เหมืองแร่	425.9	433.4	471.7	486.3	525.9	551.6	600.4	620.0	642.4
อุตสาหกรรม	2,845.7	2,918.0	3,116.9	3,323.6	3,611.2	3,938.4	4,401.9	4,763.0	4,877.4
ไฟฟ้า ประปา	454.4	462.3	484.2	507.4	547.5	575.1	605.4	637.3	659.0
การก่อสร้าง	1,083.6	1,126.9	1,216.5	1,362.2	1,582.1	1,838.7	2,055.4	2,263.3	2,425.8
การค้า ขนส่ง	4,156.5	4,538.5	4,966.9	5,563.7	6,158.5	6,904.0	7,788.9	8,754.0	9,545.9
การเงิน	2,430.5	2,607.4	2,815.5	2,972.5	3,230.8	3,598.9	4,094.7	4,575.8	4,933.6
การบริหารของภาครัฐ	2,792.4	2,907.2	3,021.5	3,185.1	3,402.7	3,643.1	3,851.2	4,112.6	4,649.3

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

นับตั้งแต่วิกฤตการเงินในสหรัฐอเมริกาลามเข้าสู่เอเชียและอินเดีย รัฐบาลอินเดียกลายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอินเดียหลักในตลาดที่มีประชากรกว่า 1.1 พันล้านคนและเป็นหัวใจสำคัญของเศรษฐกิจอินเดียชะลอตัวลงอย่างหนักโดยเฉพาะการลงทุนในประเทศทั้งภาคบริการและภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากภาวะสินเชื่อตึงตัวจากแหล่งเงินกู้ในต่างประเทศและตลาดหลักทรัพย์ของอินเดียเอง ทั้งนี้ในปี 2550 ตลาดหลักทรัพย์อินเดียเป็นแหล่งระดมทุนของผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมของอินเดียถึงร้อยละ 40 ของเงินทุนทั้งหมด ประกอบกับประชาชนอินเดียที่มีรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรเป็นหลักได้รับผลกระทบจากภาวะสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลกลดลงอย่างต่อเนื่องส่งผลให้กำลังซื้อของคนชนบทในอินเดียลดลงซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 60 ของประชากรทั้งประเทศ รัฐบาลอินเดียจึงออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจมูลค่า 85 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ทั้งการสร้างการจ้างงานเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในชนบท การก่อสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ยังขาดแคลนอยู่มากในอินเดีย รวมถึงการลดภาษีในรูปแบบต่างๆ แม้ว่าเศรษฐกิจอินเดียจะเริ่มมีสัญญาณการฟื้นตัวอย่างช้าๆ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากการใช้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลที่ทำให้ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคในอินเดียปรับตัวสูงขึ้น เห็นได้จากยอดขายสินค้าคงทนอย่างโทรทัศน์ในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2552 เพิ่มขึ้นร้อยละ 153 ยอดขายรถยนต์ในเดือนเมษายน 2552 เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 4.5 เมื่อเทียบกับเดือนมีนาคมที่เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 1 และคาดว่ารัฐบาลชุดใหม่จะออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติม คาดว่าน่าจะช่วยให้สัญญาณการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของอินเดียเห็นผลชัดเจนขึ้นในช่วงครึ่งปีหลัง

การขยายตัวทางเศรษฐกิจของอินเดียยังมีข้อจำกัดเนื่องจากขาดแคลนสาธารณูปโภคพื้นฐานที่เพียงพอโดยเฉพาะการขนส่งทางบก ท่าเรือ และพลังงานไฟฟ้า กฎหมายแรงงานที่เข้มงวดในการ

กำหนดให้องค์กรที่มีลูกจ้างเกินกว่า 100 คนไม่สามารถปลดลูกจ้างออกจากงานได้เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาล ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการขยายกิจการ รวมทั้งระบบราชการที่ซ้ำซ้อน การทุจริต การควบคุมการลงทุนของต่างชาติ และการปกป้องอุตสาหกรรมขนาดย่อมในประเทศ ซึ่งรัฐบาลอินเดียได้เร่งปรับปรุงจุดอ่อนเหล่านี้โดยส่งเสริมการสร้างธรรมาภิบาล และเพิ่มเงินลงทุนก่อสร้างถนน และบริการสาธารณะต่างๆ เพื่อรักษาระดับการขยายตัวของเศรษฐกิจให้คงที่ในระดับร้อยละ 9 ต่อปีในช่วงปี 2550 – 2555 ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาแห่งชาติฉบับที่ 11

2.1.4 ภาพรวมของอุตสาหกรรมอินเดีย

อินเดียเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการทำเกษตร อุตสาหกรรม ไปจนถึงธุรกิจบริการ โดยธุรกิจบริการเป็นแหล่งสร้างรายได้หลักให้กับอินเดีย ซึ่งภาคบริการมีสัดส่วนต่อโครงสร้างเศรษฐกิจคิดเป็นเกินครึ่ง จะพบว่าในช่วง 10 ปีล่าสุดโครงสร้างเศรษฐกิจของอินเดียจะเน้นไปในด้านของการบริการเป็นหลัก โดยปี 2543 อินเดียมีสัดส่วนภาคบริการคิดเป็นร้อยละ 50.5 และเพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ โดยมาเป็นร้อยละ 52.6 ในปี 2547 ส่วนในปี 2551 ภาคบริการมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 53.4 ซึ่งภาคบริการนั้นประกอบไปด้วย ไฟฟ้า ประปา การก่อสร้าง การค้า การขนส่ง การเงิน การบริหารของภาครัฐ โดยด้านที่มีความสำคัญอย่างมากในภาคบริการ คือ ด้านการคมนาคมการขนส่ง และด้านการค้า รองลงมาคือ ภาคอุตสาหกรรม ภาคอุตสาหกรรมของอินเดียนั้นจัดเป็นหน่วยเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้ประเทศเป็นอย่างมาก โดยปี 2543 ภาคอุตสาหกรรมของอินเดียมีสัดส่วนร้อยละ 26.2 เพิ่มขึ้นมาเป็นร้อยละ 26.5 ในปี 2545 ต่อมาในปี 2547 ภาคอุตสาหกรรมของอินเดียสร้างรายได้ให้ประเทศคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 28.2 และปี 2551 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 29

ตารางที่ 2.5 สัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจของอินเดีย

ภาคการผลิต	สัดส่วนต่อ GDP (%)								
	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ภาคเกษตรกรรม	23.4	23.2	20.9	21	19.2	19.1	18.2	18.1	17.6
ภาคอุตสาหกรรม	26.2	25.3	26.5	26.2	28.2	28.8	29.5	29.5	29.0
ภาคบริการ	50.5	51.5	52.7	52.8	52.6	52.2	52.4	52.4	53.4

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

ในระยะแรกๆ ของการพัฒนาอุตสาหกรรมในอินเดียนั้น ผลผลิตอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เน้นการใช้แรงงานเป็นหลัก (Labor Intensive) ได้แก่ สิ่งทอ ของเล่น และอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะต้องการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในชนบท และเพื่อแก้ปัญหาความยากจน ด้วยเหตุผลของการพัฒนาเศรษฐกิจในอินเดียในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาที่เพิ่มสูงขึ้นในอันดับต้นๆ ของโลก ทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมในระยะหลังเริ่มเปลี่ยนไป โดยเน้นให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีเข้ามาใน

ภาคอุตสาหกรรมการผลิต อุตสาหกรรมเทคโนโลยี และอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์มากขึ้น ทั้งนี้รัฐบาลอินเดียเห็นว่าอุตสาหกรรมเทคโนโลยี และอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์เป็นอุตสาหกรรมสะอาดและปราศจากมลพิษ เป็นการสร้างทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งมีการลงทุนต่ำและมีมูลค่าเพิ่มในการส่งออกสูงมาก ประกอบกับการสนับสนุนอย่างจริงจังของภาครัฐ ทั้งในระดับรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น เห็นได้จากมีการจัดตั้งองค์กรเฉพาะของภาครัฐ ที่ทำหน้าที่สนับสนุนการพัฒนาการส่งออกซอฟต์แวร์ คือ Software Technology Parks of India (STPI)

อินเดียยังพัฒนาเครือข่ายซัปพลายเออร์ที่เชื่อมโยงกันแน่นแฟ้นเช่นเดียวกับจีน ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับอุตสาหกรรมบางแขนง เช่น ในภาคยานยนต์นั้น ซูซูกิ มอเตอร์ของญี่ปุ่น บุกอินเดียในปี 1981 โดยตั้งบริษัทร่วมทุนผลิต 'รถของคนอินเดีย' และดึงผู้ผลิตชิ้นส่วน อาทิ อาซาฮี กลาสมาร่วมด้วย ก่อนขยับขยายไปเป็นพันธมิตรกับบริษัทท้องถิ่น หลังจากนั้นจึงถึงคิวเดลฟาย และนิปปอนเดนโซ ขณะที่บริษัทท้องถิ่น ซันดาราม เคลย์ตันต่อยอดกลยุทธ์นี้ด้วยการสร้างฐานซัปพลายเออร์ที่แข็งแกร่งสำหรับอุตสาหกรรมยานยนต์ครบวงจร และดึงดูดผู้เล่นอื่นๆ อาทิ ฮุนได และฮอนดาเข้ามาในเครือข่าย

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมอินเดียใน 10 ปีข้างหน้า

รัฐบาลอินเดียภายใต้การบริหารประเทศของนายกรัฐมนตรีมานโมฮาน ซิงส์ (Manmohan Singh) มีแผนพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของชาติ (National Manufacturing Policy: NMP) ที่เน้น 6 เรื่อง คือ

- การตั้ง National Manufacturing & Investment Zones
- นโยบายทางออก (Exit Policy)
- พัฒนาเทคโนโยลี่สีเขียว (Green Technologies)
- แรงจูงใจเพื่อการลงทุน (Incentives and Benefits for Units in NMIZs)
- การอนุมัติการลงทุน (Simplified Clearances & Approvals for Setting up Units in NMIZs)
- โปรแกรมการพัฒนาทักษะเพื่อตอบสนองภาคอุตสาหกรรม (Skill development Programme to Cater to the Needs of Manufacturing Sector)

ภายใต้ NMP ได้กำหนดให้ในปี 2022 สัดส่วนของภาคอุตสาหกรรมต่อ GDP ที่ระดับเฉลี่ยร้อยละ 25 ต่อปี โดยมีโครงการพัฒนาเขตอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของประเทศที่ชื่อว่า "National Manufacturing Investment Zones (NMIZs)" ที่เน้นเขตการลงทุนภาคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ กำหนดเขตพื้นที่อุตสาหกรรมและก่อสร้างคลังสินค้า โดยเงินลงทุนจะมาจากนักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาร่วมกันพัฒนาภาคอุตสาหกรรม ในขณะที่บริษัทอุตสาหกรรมที่สำคัญของอินเดีย เช่น บริษัท Larsen

& Tourbro บริษัท Jindal steel บริษัท Bombay Dyeing และบริษัท Hindustan Lever Network ยังคงมีบทบาทสำคัญในร่วมกันพัฒนาภาคอุตสาหรรมของอินเดีย NMIZs ตั้งมีแผนที่จะตั้งอยู่ที่รัฐราชสถาน (Rajasthan) ซึ่งอยู่บนระเบียงเศรษฐกิจเดลลีมุมไบ (Delhi Mumbai Industrial Corridor: DMIC)[2]

โครงการ NMIZs เป็นโครงพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของอินเดียที่อยู่ภายใต้การการกำกับของกระทรวงพาณิชยและอุตสาหกรรมอินเดีย (Ministry of Commerce and Industry) ที่ต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศโดยมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาเทคโนโลยีของภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อมและการสร้างแรงจูงใจในการลงทุน โครงการ NMIZs มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมของประเทศที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศและเพื่อการส่งออก รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงานภายในประเทศเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าจากปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีการผลักดันให้ภาคอุตสาหกรรมของประเทศมีศักยภาพในการแข่งขันมากขึ้นในตลาดต่างประเทศ ในการบริหารจัดการของ NMIZs จะอยู่ภายใต้องค์กรพิเศษที่ตั้งขึ้นมาใหม่คือ Special Purpose Vehicle (SPV) โดยมาจากตัวแทนของรัฐบาลกลางและกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาอุตสาหกรรมหลักของประเทศ

สำหรับอุตสาหกรรมหลักที่เป็นเสมือนกระดูกสันหลังของเศรษฐกิจอินเดีย ได้แก่

1) อุตสาหกรรมรถยนต์

การพัฒนาอุตสาหกรรมรถยนต์ของอินเดียมีมาอย่างยาวนาน เริ่มต้นมาจากที่พี่น้องตระกูล “Mahindra” ผลิตรถจีบในปี 1945 และหลังอินเดียได้รับเอกราชในปี 1947 ทั้งภาครัฐและเอกชนก็ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมรถยนต์อย่างต่อเนื่องมาตลอด จนกระทั่งในปี 1970 รถยนต์ที่อินเดียผลิตส่วนใหญ่เป็นรถที่ใช้เพื่อการพาณิชย์ ส่วนรถยนต์ส่วนบุคคลจะเป็นของประเทศญี่ปุ่น และในปี 1980 เกิดการร่วมทุนระหว่างอินเดียกับญี่ปุ่นในการผลิตรถยนต์ส่วนบุคคลขนาดเล็กยี่ห้อ “Suzuki” หลังปี 1991[3] ซึ่งเป็นปีที่อินเดียเปิดเสรีการค้าและการลงทุนกับประเทศต่างๆ ทำให้อุตสาหกรรมรถยนต์ของอินเดียได้โตอย่างก้าวกระโดด รถยนต์ที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของอินเดียในขณะนั้นคือ รถยนต์ยี่ห้อทาทา (Tata Motor) รถยนต์ยี่ห้อ Maruti Suzuki และ รถยนต์ยี่ห้อ Mahindra ศูนย์ของการผลิตรถยนต์ของอินเดียคือเมืองเชนไน (Chennai) ที่ถูกขนานนามว่า “Detroit of India” อุตสาหกรรมรถยนต์ของอินเดียมีมูลค่า 80,000 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็น 5 เปอร์เซ็นต์ของ GDP (ปี 2011

[2]เป็นโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระหว่างเมืองเดลลี่และมุมไบ โครงการนี้ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลญี่ปุ่นจำนวน 90,000 ล้านเหรียญดอลล่าร์สหรัฐฯ ระยะทาง 1,483 กิโลเมตร เริ่มเมื่อปี 2549

[3]ในปี 1991 มีการอนุญาตให้มีการลงทุนมากขึ้น ทำให้การผลิตรถยนต์ของอินเดียเริ่มผลิตได้ 2 ล้านคันต่อปี และตัวเลขปี 2553 อินเดียสามารถผลิตรถยนต์ได้มากกว่า 10 ล้านคันต่อปี สามารถส่งออก 1.5 ล้านคัน

อินเดียมี GDP เท่ากับ 1.7 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ) และรัฐบาลอินเดียคาดการณ์ว่ามูลค่าของอุตสาหกรรมรถยนต์ในปี 2016 เท่ากับ 200,000 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

1.1) การผลิตรถยนต์

ประเภทของรถยนต์ที่ผลิตในอินเดียแบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ รถยนต์โดยสาร รถเพื่อการพาณิชย์ รถจักรยานและรถสามล้อ โดยในปี 2548 อินเดียผลิตรถยนต์รวมทั้งหมด 8.4 ล้านคัน และเพิ่มเป็น 11.1 ล้านคัน ในปี 2553 นั้นคือเพิ่มขึ้น 2.7 ล้านคันในระยะเวลา 5 ปี เฉลี่ยแล้วผลิตได้ปีละ 5 แสนกว่าคัน โดยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น 32 เปอร์เซ็นต์ เฉลี่ยเพิ่มขึ้นปีละ 6 เปอร์เซ็นต์ ในจำนวนรถยนต์ทั้งหมดที่ผลิตในอินเดีย เมื่อคิดเป็นสัดส่วนแล้วพบว่า รถจักรยานยนต์มีสัดส่วนมากที่สุดคือมากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ เช่นในปี 2548 การผลิตรถจักรยานยนต์ครองสัดส่วน 77 เปอร์เซ็นต์ และในปี 2553 มีสัดส่วน 75 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมีสัดส่วนที่ลดลงแสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคหันไปใช้รถยนต์ประเภทอื่นๆ แทน สำหรับสัดส่วนการผลิตรถยนต์ในอินเดียรองลงมาคือรถยนต์โดยสารมีสัดส่วนเท่ากับ 14 เปอร์เซ็นต์ โดยในปี 2548 มีสัดส่วนทั้งสิ้น 14.3 เปอร์เซ็นต์ และเพิ่มเป็น 16.5 เปอร์เซ็นต์ในปี 2553 ส่วนรถยนต์เพื่อการพาณิชย์และรถสามล้อมีสัดส่วนไม่เกิน 5 เปอร์เซ็นต์ ที่น่าสังเกตุจากสัดส่วนดังกล่าวจะเห็นได้ว่าผู้บริโภคหันไปใช้รถยนต์โดยสารมากขึ้น รถยนต์โดยสารเป็นรถยนต์ประเภทเดียวที่มีการผลิตเพิ่มขั้นต่อเนื่องเฉลี่ยเพิ่มขึ้นปีละเกือบ 2 แสนคัน ในขณะที่การผลิตรถยนต์ประเภทอื่นๆ ของอินเดีย บางปีก็ผลิตเพิ่มขึ้น บางปีก็ผลิตลดลง เช่น การผลิตรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ระหว่างปี 2551 – 2552 ผลิตลดลงมากกว่า 1 แสนคัน ส่วนการผลิตรถจักรยานยนต์ในปี 2551 ผลิตลดลงมากกว่า 4 แสนคัน และในปีเดียวกัน การผลิตรถสามล้อลดลงมากกว่า 5 หมื่นคัน ประมาณ 90 เปอร์เซ็นต์ของรถยนต์อินเดียทั้งหมดใช้เพื่อครัวเรือนและร้อยละ 9 ปอร์เซ็นต์ใช้เพื่อการพาณิชย์ดังตารางที่ 2.6 จากตัวเลขดังกล่าวรถยนต์ทาทาร้อยละ 60 ใช้เพื่อการพาณิชย์ ในขณะที่รถยนต์ Maruti Suzuki ส่วนใหญ่เป็นรถยนต์ส่วนบุคคล

ตารางที่ 2.6 การผลิตรถยนต์ของอินเดียระหว่างปี 2548 – 2553 หน่วย: คัน

ประเภท	2548 – 2549	2549 – 2550	2550 – 2551	2551 – 2552	2552 – 2553
รถยนต์โดยสาร	1,209,876 (14.3)	1,309,300 (13.4)	1,545,223 (13.9)	1,777,583 (16.4)	1,838,697 (16.5)
รถยนต์เพื่อการพาณิชย์	353,703 (4.2)	391,083 (4.0)	519,982 (4.7)	549,006 (5.1)	417,126 (3.7)
รถสามล้อ	374,445 (4.4)	434,423 (4.5)	556,126 (5.0)	500,660 (4.6)	501,030 (4.5)
รถจักรยานยนต์	6,529,829 (77.1)	7,608,697 (78.1)	8,466,666 (76.4)	8,026,681 (74.0)	8,418,626 (75.3)
รวม	8,467,853 (100.0)	9,743,503 (100.0)	1,1087,997 (100.0)	10,853,930 (100.0)	11,175,479 (100.0)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บแสดงสัดส่วนการผลิต มีหน่วยเป็นร้อยละ

ที่มา: http://en.wikipedia.org/wiki/Automotive_industry in india

1.2) ตลาดส่งออกรถยนต์

ตัวเลขปี 2553 อินเดียสามารถส่งออกได้ 1.5 ล้านคัน มูลค่า 4,500 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ตลาดหลักของรถยนต์อินเดียคือประเทศที่พัฒนาแล้ว ในตลาด 10 อันดับแรกมูลค่าส่วนใหญ่อยู่ในประเทศ สหรัฐฯ อังกฤษ เยอรมัน อังกฤษและอิตาลี โดยตลาดสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดหลักที่มีมูลค่าสูงสุด ตัวเลขการส่งออกปี 2552 พบว่าอินเดียส่งออกรถยนต์ไปสหรัฐฯ มูลค่า 525 ล้านเหรียญสหรัฐฯ รองลงมาคือ อิตาลี 359 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ตามด้วยอังกฤษ 264 ล้านเหรียญสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม ตลาดในประเทศกำลังพัฒนาที่สำคัญ คือ ศรีลังกา และอัฟริกาใต้

ตารางที่ 2.7 ปริมาณการส่งออกรถยนต์ประเภทต่างๆ ของอินเดีย หน่วย: คัน

ประเภท	2548 – 2549	2549 – 2550	2550 – 2551	2551 – 2552	2552 – 2553
รถยนโดยสาร	166,402	175,572	198,452	218,401	335,739
รถยนต์เพื่อการพาณิชย์	29,940	40,600	49,537	58,994	42,673
รถสามล้อ	66,795	76,881	143,896	141,225	148,074
รถจักรยานยนต์	366,407	513,169	619,644	819,713	1,004,174
รวม	629,544	806,222	1,011,529	1,238,333	1,530,660

ที่มา: http://en.wikipedia.org/wiki/Automotive_industry in india

ตารางที่ 2.8 มูลค่าการส่งออกรถยนต์อินเดียไปยังตลาดส่งออก 10 อันดับแรก

หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ประเทศ	2551	2552	อัตราขยายตัว (%)
1. สหรัฐฯ	593.64	525.24	-11.52
2. อิตาลี	332.35	359.68	8.22
3. ศรีลังกา	249.14	216.11	-13.26
4. อัฟริกาใต้	224.93	188.57	-15.79
5. อังกฤษ	165.57	246.32	48.77
6. สหรัฐอาหรับฯ	164.44	192.74	17.21
7. อัลจีเรีย	147.34	265.63	80.28
8. บังกลาเทศ	137.26	164.86	20.11
9. อิยิปต์	134.43	143.54	5.99
10.เยอรมัน	133.52	409.63	206.8

ที่มา: http://en.wikipedia.org/wiki/Automotive_industry in india

2) อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า

อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าในอินเดียเป็นผู้ผลิตเหล็กเป็นอันดับที่ห้าของโลก และมีการคาดการณ์ว่าอินเดียจะเป็นผู้ผลิตเหล็กเป็นอันดับสองของโลกในปี 2558 การพัฒนาอุตสาหกรรมเหล็กของอินเดียมีมาอย่างยาวนาน โดยเริ่มต้นมาปี 1874 โดยบริษัท Bengal Iron Works ซึ่งระยะแรกของการพัฒนาอุตสาหกรรมเหล็กคือ การขาดเทคโนโลยี่ ทำให้ระยะต่อมารัฐบาลอินเดียส่งเสริมให้ภาคเอกชน ร่วมลงทุนการพัฒนาอุตสาหกรรมเหล็กร่วมกับประเทศเยอรมันโดยตั้งโรงงานที่เมือง Rourkela และรัสเซียมีโรงงานที่เมือง Bokaro

ปัจจุบันผู้ผลิตเหล็กรายใหญ่ของอินเดียที่สำคัญมี 3 บริษัทคือ บริษัท Tata Steel บริษัท SAIL (Steel Authority of India Limited) และบริษัท Rashtriya Ispat Nigam Limited อุตสาหกรรมเหล็กของอินเดียมีความได้เปรียบกว่าประเทศผู้ผลิตอื่นๆ เพราะมีสินแร่เหล็กในประเทศ ในปัจจุบัน อุตสาหกรรมเหล็กของอินเดียได้มีการพัฒนาไปในระดับหนึ่งโดยอินเดียสามารถผลิต Crude Steel ได้เป็นอันดับที่ 8 ของโลก จำนวน 31 ล้านตัน โดยมีบริษัทที่เป็นผู้ผลิตรายใหญ่ ได้แก่ นอกจากนั้นบริษัท TISCO (Tata Iron and Steel Company limited) เป็นผู้ผลิตรายใหญ่เป็นอันดับที่ 56 ของโลกมีกำลังการผลิต 4.3 ล้านตันและอยู่ในกลุ่ม TATA ซึ่งเป็นกลุ่ม conglomerate ขนาดใหญ่ ซึ่งมีอุตสาหกรรมต่อเนื่อง โรงงานผลิตเหล็กของบริษัท Tata ตั้งอยู่ 2 คือสำนักงานใหญ่ที่ Mumbai และ Jamshedpur ส่วนโรงงานเหล็กของบริษัท SAIL มีทั้งหมด 9 แห่ง เช่น สำนักงานใหญ่ที่ Delhi และโรงงานผลิตอื่นๆ กระจายทั่วอินเดีย เช่น Bokaro, Rourkela, Bhilai และ Chandrapur เป็นต้น

3) อุตสาหกรรมน้ำตาล

อุตสาหกรรมน้ำตาลในอินเดียอยู่ภายใต้รัฐบัญญัติว่าด้วยสินค้าจำเป็น ปี 2498 (The Essential Commodities Act of 1955) และเป็นวาระทางการเมืองที่สำคัญเนื่องจากมีผู้ปลูกอ้อยจำนวนมหาศาล (ประมาณ 5 ล้านคน) และน้ำตาลเป็นสารอาหารที่มีความสำคัญมากในอินเดีย การผลิตน้ำตาล อินเดียพยายามพึ่งการผลิตในประเทศ การเก็บภาษีนำเข้าเป็นมาตรการควบคุมการนำเข้าเพื่อรักษาราคาภายในประเทศให้สูงกว่าราคาของตลาดโลก (ปัจจุบันประมาณร้อยละ 60)

ปัจจุบันอุปทานน้ำตาลส่วนเกินถือเป็นภาระใหญ่หลวงต่ออุตสาหกรรมและการส่งออก จำต้องพึ่งพาการอุดหนุนเท่านั้น อินเดียจึงมีนโยบายให้สิทธิลดหย่อนในเรื่องของค่าขนส่ง และให้เงินอุดหนุนการขนส่งทางทะเลเพื่อการแก้ปัญหาอุปทานน้ำตาลส่วนเกินของประเทศ รัฐบาลอินเดียมีการออกมาตรการการควบคุม และจำกัดการขนย้ายน้ำตาลและข้อกำหนดเรื่องใบอนุญาตและการจัดเก็บสินค้าของโรงงานและร้านค้า ส่งผลให้อุตสาหกรรมขาดประสิทธิภาพ โรงงานน้ำตาลที่มีขนาดเล็กและไร้ประสิทธิภาพและต้นทุนการขนส่งภายในที่สูง จึงมีผลให้เกิดการจำกัดในเรื่องของศักยภาพการส่งออก

แม้ว่าราคาน้ำตาลในตลาดโลกจะสูงกว่าราคาภายในประเทศ ผู้ประกอบการโรงงานน้ำตาลและผู้นำเข้าต้องขายส่วนของตนให้แก่ระบบการจัดสรรสาธารณะ (The Public Distribution System: PDS) ในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาดเพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคที่มีรายได้ต่ำ แต่สัดส่วนน้ำตาลที่เข้าสู่ PDS นี้ลดลงทุกวัน ยกตัวอย่างเช่น ปัจจุบันโรงงานน้ำตาลถูกบังคับให้ขายน้ำตาลแก่ PDS เพียงร้อยละ 10 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด เมื่อเทียบกับร้อยละ 70 ในช่วงปี 2513 – 2522 ที่การผลิตน้ำตาลอ้อยทำกำไรสูงกว่าน้ำตาลจากพืชชนิดอื่นๆ เพราะผู้ผลิตน้ำตาลอ้อยได้รับราคาสูงกว่าราคาตลาดโลกถึงร้อยละ 50 เนื่องจากรัฐบาลกลางกำหนดเพดานราคา (State Advised Price) สูงสุดและต่ำสุดของแต่ละรัฐไว้

ในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลอินเดียประกาศแผนการเปิดเสรีในสาขาเศรษฐกิจต่างๆ อย่างไรก็ตามความพยายามที่จะเปิดเสรีก็ไม่ประสบความสำเร็จ และการเตรียมพร้อมของรัฐบาลก่อนการเปิดเสรีก็ค่อนข้างลำบาก กฎข้อบังคับที่มีมานานหลายทศวรรษสร้างพันธะทางการเมืองที่มีความสลับซับซ้อนจนยากที่จะเข้าสู่หนทางการค้าแบบเสรีนิยม

แม้ว่าสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกาจะเปลี่ยนแปลงนโยบาย โดยนำเข้าน้ำตาลมากขึ้น อินเดียก็ไม่อาจขึ้นมาเป็นผู้ส่งออกน้ำตาลรายหลักได้แต่อินเดียก็เป็นผู้ส่งออกน้ำตาลที่สำคัญอยู่ มีการส่งออกที่มั่นคงเพราะว่าอินเดียมีโครงสร้างการบริหารจัดการที่เปิดให้มีการส่งออก กรณีที่มีปริมาณการผลิตมากพอสำหรับความต้องการภายในประเทศ และสามารถนำเข้าน้ำตาลทรายได้หากได้รับผลกระทบจากฤดูการผลิตที่ทำให้ปริมาณน้ำตาลไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ ส่งผลให้อุตสาหกรรมน้ำตาลทรายของอินเดียมีศักยภาพในการส่งออกที่มั่นคง ซึ่งต่างจากกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ที่แม้

ผลิตน้ำตาลเพื่อการส่งออกได้ แต่มาตรการปกป้องโครงสร้างการอุดหนุนภายในเป็นปัจจัยถ่วง ทำให้อุตสาหกรรมน้ำตาลของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปไม่มีความเข้มแข็ง

4) อุตสาหกรรมสิ่งทอ

อุตสาหกรรมสิ่งทอนับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญของหลายๆ ประเทศ อาทิ จีน อินเดีย ปากีสถาน รวมถึงไทย ซึ่งปัจจัยหลักที่เป็นตัวผลักดันการพัฒนาอุตสาหกรรมก็คือความต้องการของตลาดโลกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะสิ่งทอทางอุตสาหกรรม (Indutech) ผู้ผลิตเริ่มหันมาสนใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และเรียกร้องให้ผู้ผลิตผลิตสินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายจากสารเคมี แต่อย่างไรก็ตามด้านอุปสรรคที่สำคัญไม่ เฉพาะกับสิ่งทอทางอุตสาหกรรม แต่รวมถึงสิ่งทอทางด้านอื่นๆ จากเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกทำให้กำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง ทำให้ผู้ผลิตต้องหันมาแข่งขันกันในเรื่องการลดต้นทุน ซึ่งมักจะแปรผกผันกับการใช้วัตถุดิบที่ รักษาสิ่งแวดล้อม หรือที่เป็นธรรมชาติ เนื่องจากต้นทุนสูงกว่าการใช้วัตถุดิบที่ผลิตจากปิโตรเคมี

อุตสาหกรรมสิ่งทอของอินเดียเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสิ่งทอชั้นนำของโลก เป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้ประเทศเป็นอย่างมากรองมาจากอุตสาหกรรมรถยนต์ จากสถิติปี 2553 อุตสาหกรรมสิ่งทออินเดียมีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) คิดเป็นร้อยละ 17 นอกจากนี้อุตสาหกรรมสิ่งทอยังสร้างการจ้างงานกว่า 35 ล้านคนเป็นรองแค่ภาคการเกษตรกรรม อีกทั้งสิ่งทอเป็นหนึ่งในสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานที่สุดของผู้คน เป็นอุตสาหกรรมที่เป็นอิสระจากความต้องการขั้นพื้นฐานของวัตถุดิบกับผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายที่มีการเพิ่มมูลค่ามากในขั้นตอนของการประมวลผล

ปัจจุบันอุตสาหกรรมสิ่งทอของอินเดียมีขนาดใหญ่คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) สมาพันธ์อุตสาหกรรมอินเดียเปิดเผยว่า ภายในปี 2553 รัฐบาลอินเดียเตรียมจะเพิ่มมูลค่าการส่งออกสิ่งทอให้ได้ถึง 4 เท่า คิดเป็นมูลค่าประมาณ 50 พันล้านดอลลาร์ เพื่อกวาดเม็ดเงินจำนวนนี้เข้าไปปรับปรุงและขยายโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งจะทำให้เกิดการจ้างงานในประเทศถึง 35 ล้านคน และทำให้อินเดียเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตอย่างมหาศาล แผนงานของอินเดียเป็นการเพิ่มความหวาดวิตกให้แก่สหรัฐในเรื่องการถูกแย่งงาน และสร้างความกดดันในเรื่องการแข่งขันแก่ประเทศผู้ผลิตสิ่งทอเล็กๆ อย่างศรีลังกา และกัมพูชา เนื่องจากจะต้องเผชิญกับสงครามราคาและภาวะล้มละลายที่อาจเกิดขึ้น

ผู้ผลิตสิ่งทอรายใหญ่ของอินเดียก็เริ่มปรับตัวให้เข้ากับโอกาสที่มีมากขึ้น บริษัท เวลสปัน อินเดีย หนึ่งในผู้ผลิตผ้าเช็ดตัวรายใหญ่สุดของโลกมีแผนจะลงทุนอีก 220 ล้านดอลลาร์เพื่อสร้างโรงงานแห่งใหม่ทางตะวันตกของรัฐคุชราต ขณะที่บริษัทอาร์วินด์ มิลล์ส ผู้ผลิตผ้าใบรายใหญ่สุดในเอเชียและเป็นตัวแทนจัดจำหน่าย ให้แก่ เจ.ซี. เพนนี และลีวาย สเตราส์ แอนด์ โค ก็กำลังมีแผนจะสร้างโรงงานแห่ง

ใหม่ในเมืองบังคาลอร์ และทางตะวันตกของเมืองอาเมดาแบด ถึงแม้ว่าผู้บริหารธุรกิจสิ่งทอของอินเดียจะเร่งปรับตัว แต่อุตสาหกรรมในประเทศก็ยังต้องเผชิญกับปัญหาที่น่ากลัวอีกหลายประการ อาทิ ศักยภาพในการผลิตที่ยังต่ำ การขาดแคลนสาธารณูปโภคที่ทันสมัย ซึ่งความสามารถในการผลิตและเทคโนโลยีสมัยใหม่นี้จะช่วยทำให้อินเดียสามารถแข่งขันกับอุตสาหกรรมสิ่งทอของจีนที่มีความเข้มแข็งมาก

นอกจากนี้อินเดียมีแผนจะสร้าง "แอปพาเรล ปาร์ก" ในเมืองเนตาจิ เพื่อจะสร้างโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอีก 60 แห่ง รวมมูลค่า 2.5 พันล้านรูปี ซึ่งคาดว่าจะสร้างเสร็จในเดือนหน้า ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นในการเชื่อมโยงความร่วมมือกับอุตสาหกรรมสิ่งทอของจีน ภายในแอปพาเรล ปาร์ก จะก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าขนาด 2 เมกะวัตต์ มีระบบจัดการน้ำสามารถปั๊มเข้าไปในโรงงานได้โดยตรง ซึ่งเชื่อมั่นว่าจะก้าวขึ้นมาเป็นนิคมอุตสาหกรรมที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งในโลกได้ในอนาคต สำหรับกลยุทธ์การส่งออกสิ่งทอและนโยบายส่งเสริมการส่งออกสิ่งทอของอินเดียมีดังนี้

1) อินเดียมีกระทรวงสิ่งทอ (Ministry of Textile) ควบคุมดูแลกำหนดนโยบายและแก้ไขปัญหาต่างๆ สินค้าที่รับผิดชอบ คือ เส้นใยสังเคราะห์ ผ้าฝ้าย ผ้าป่าน ผ้าไหม ผ้าขนสัตว์ อุตสาหกรรมทอผ้า อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม และหัตถกรรม โดยรัฐบาลได้จัดตั้ง Export Committee ในเดือนกรกฎาคม 2541 เพื่อศึกษาสถานภาพของอุตสาหกรรมสิ่งทออินเดียในปัจจุบัน ความสามารถในการแข่งขัน นโยบายและแผนงานสิ่งทอในอดีต จัดทำรายงานเสนอแนะนโยบายและมาตรการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในด้านการผลิตและการแข่งขัน
2) รัฐบาลอินเดียได้เจรจาขอเพิ่มเพดานส่งออกด้ายฝ้ายเบอร์ 40 และต่ำกว่า โดยยังคงรักษาระดับการผลิตให้เพียงพอกับความต้องการใช้ในประเทศ โดยสามารถขยายเพดานการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 200 ล้านกิโลกรัม ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543
3) รัฐบาลอินเดียสามารถเจรจาตอบโต้ข้อกล่าวหาของ Textile Monitoring Body ภายใต้ WTO ซึ่งโคลัมเบียกล่าวหาอินเดียว่าทุ่มตลาดผ้ายีนส์ และสหภาพยุโรปเก็บภาษีโต้ตอบการทุ่มตลาด (Anti – dumping) ผ้าฝ้ายยังไม่ฟอกจากอินเดีย
4) รัฐบาลอินเดียจัดตั้งสถาบันแฟชั่นแห่งชาติ (National Institute of Fashion Technology: NIFT) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รัฐบาลให้การสนับสนุนเงินทุน 100% มีเลขาธิการสิ่งทอจากกระทรวงสิ่งทอเป็นประธานคณะกรรมการบริหาร NIFT จัดตั้งขึ้นด้วยความร่วมมือของ Fashion Institute of Technology (FIT) แห่งนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลิตบุคลากรด้านเทคโนโลยีแฟชั่นให้กับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของอินเดีย ปัจจุบันเปิดหลักสูตรสูงกว่าปริญญาตรี 2 หลักสูตร คือ Post Graduate Diploma in Leather Garment Design & Technology และ Post Graduate Diploma in Knitwear Design & Technology ในเมืองกัลกัตตาและนิวเดลี นอกจากนี้รัฐบาลยังสนับสนุนการจัดประชุม International Conference of Leading Fashion Schools ที่กรุงนิวเดลี ในเดือนพฤศจิกายน 2541 และที่ประชุมมีมติจัดจั้ง International

Foundation of Fashion Technology Institutes (IFFTI) ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ NIFT วิทยาเขตนิวเดลี

5) รัฐบาลอินเดียจัดประชุม All India Handloom Ministers' Conference เพื่อแก้ปัญหาอุตสาหกรรมผ้าทอมือ กำหนดแผนงาน กิจกรรมการพัฒนาตลาด และเพิ่มงบประมาณจากร้อยละ 16 เป็นร้อยละ 21 ของงบพัฒนาเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมผ้าทอมือ
6) รัฐบาลส่งเสริมการแก้ปัญหาวัตถุดิบฝ้ายและไหม โดยจัดคณะผู้แทนการค้าพัฒนาเทคโนโลยีฝ้ายไปศึกษาการปรับปรุงการผลิตฝ้ายและการเพิ่มคุณภาพผลผลิตฝ้าย ทั้งด้านการปรับปรุงคุณภาพเมล็ดพันธุ์ และเทคโนโลยีการเพาะปลูก จัดตั้งโครงการ Integrated Pest Management (IPM) เพื่อสนับสนุนเงินกู้ การชลประทาน การก่อสร้าง สิ่งสาธารณูปโภค และการตลาดฝ้าย สำหรับไหม มีการจัดประชุม 3rd International Conference on Wild Silk Moths ที่เมือง Bhubaneswar ในรัฐ Orissa เมื่อวันที่ 11 – 14 พฤศจิกายน 2541 มีนักวิชาการที่เกี่ยวข้องจากในอินเดียและจากต่างประเทศเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ในการพัฒนาผลิตไหมดิบคุณภาพดี เกรด 2A รวมทั้งจัด โครงการพัฒนาไหมทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ เป็นโครงการระยะเวลา 3 ปี เริ่มปี 2542 – 2545 รวมทั้งโครงการอื่นที่ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)
7) รัฐบาลสนับสนุนการปรับปรุงห้องทดสอบเดิม 13 แห่ง จัดตั้งห้องทดสอบใหม่ 2 แห่ง เพื่อทดสอบผ้าสักหลาดที่ใช้ในอุตสาหกรรม ใช้เงินงบประมาณ 140 ล้านรูปี และผลักดันห้องทดสอบเดิม 15 แห่ง ให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ ในจำนวนห้องทดสอบ 40 แห่ง เป็นห้องทดสอบ Eco – lab 20 แห่ง เปิดดำเนินการแล้ว 11 แห่ง
8) รัฐบาลสนับสนุนการปรับปรุงเทคโนโลยีตามแผน 7 จัดสรรเงินทุนปรับปรุงเครื่องจักรในอุตสาหกรรมสิ่งทอ (Textile Modernization Fund) จำนวนเงิน 7,500 ล้านรูปี เพื่อปรับปรุงเครื่องจักรในอุตสาหกรรมสิ่งทอให้ทันสมัย
9) รัฐบาลจัดทำโปรโมชั่นส่งออกสินค้าประเภททุน (Export Promotion Capital Goods Scheme: EPCG) สนับสนุนการนำเข้าเครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอเสียภาษีนำเข้าในอัตราต่ำร้อยละ 10 หรือไม่ต้องเสียภาษีนำเข้า และเร่งคืนอากรที่ยกเว้นให้กับธุรกิจส่งออก
10) รัฐบาลส่งเสริมการเพิ่มมาตรฐานสินค้าสิ่งทอโดยการกำหนดมาตรฐานการนำเข้าและการส่งออก และทบทวนการกำหนดมาตรฐานสินค้าสิ่งทอ 300 รายการ คณะกรรมการสิ่งทอยังรณรงค์การผลักดันอุตสาหกรรมสิ่งทอให้เข้าสู่ระบบมาตรฐาน ISO 9000 จัดฝึกอบรมและแนะนำขั้นตอนการเข้าสู่ระบบมาตรฐาน ISO 9000
11) รัฐบาลส่งเสริมการผลิตสิ่งทอที่ปกป้องสภาพแวดล้อม ส่งเสริมการใช้สีย้อมที่สกัดจากสารธรรมชาติ และจัดตั้งห้องทดสอบ

2.1.5 การลงทุน

นโยบายการลงทุนจากต่างชาติ (FDI) ของอินเดียมีลักษณะค่อนข้างเสรี โดยผ่อนปรนกฎเกณฑ์ระเบียบและมาตรการสำหรับการลงทุนจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้มีการนำเข้าและการถ่ายโอนเทคโนโลยี เพิ่มเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ และกระตุ้นให้ธุรกิจของอินเดียสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

นโยบายการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ ฉบับปี 2548 ได้ผ่อนปรนหรือยกเลิกเพดานการลงทุนของต่างชาติในอินเดียในหลายธุรกิจและเปลี่ยนระบบการลงทุนผ่านช่องทางอัตโนมัติมากขึ้น (Automatic Route) โดยอนุญาตให้ต่างชาติลงทุนได้สูงสุดถึงร้อยละ 100 ในธุรกิจเกือบทุกประเภท เช่น การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน อิเล็กทรอนิคส์ซอฟท์แวร์ อาหารสำเร็จรูป และการบริการ เป็นต้น ยกเว้นบางกิจการที่ต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนต่างชาติก่อน หรือมีเงื่อนไขในการลงทุน ได้แก่ กิจการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ การธนาคาร การประกันภัย การบินการสำรวจแหล่งธรรมชาติ และการค้าปลีก เป็นต้น นอกจากนี้ อินเดียยังมีนโยบายดึงดูดเงินลงทุนต่างชาติอย่างต่อเนื่องโดยเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones: SEZs) ตามเมืองสำคัญหลายแห่งเพื่อกระตุ้นให้เกิดการจ้างงานในประเทศ อำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานภายในพื้นที่ รวมทั้งมีมาตรการจูงใจทางภาษี เช่น ยกเว้นภาษีรายได้ในช่วง 5 – 10 ปีแรกและยกเว้นภาษีสินค้าทุนและวัตถุดิบที่ใช้ในกิจการที่ตั้งอยู่ใน SEZs เป็นต้น จนมาถึงฉบับปี 2552 รัฐบาลของอินเดียได้สนับสนุนการลงทุนจากชาวต่างชาติเป็นอย่างมาก ธุรกิจที่รัฐบาลอินเดียส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติมาก ได้แก่ การก่อสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน พลังงานการบริการโทรคมนาคม การพัฒนาซอฟท์แวร์ และอุตสาหกรรมอาหาร รวมทั้งจูงใจการลงทุนจากชาวอินเดียที่มีถิ่นพำนักต่างประเทศ (Non-Resident Indians: NRIs) ด้วยการให้สิทธิการถือครองหุ้นสูงกว่านักลงทุนต่างชาติ

นโยบายด้านการลงทุน

ในช่วงก่อนปี 2534 การลงทุนจากต่างชาติในอินเดียถูกควบคุมอย่างเข้มงวด ชาวต่างชาติที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาลงทุนในอินเดียได้ต้องมีเทคโนโลยีที่อินเดียยังไม่มีเท่านั้น แต่ภายหลังจากปี 2534 อินเดียได้มีนโยบายที่เปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น โดยการผ่อนคลายกฎระเบียบการลงทุน และข้อยกเว้นในการขอใบอนุญาตการลงทุน (De – licensing) ของธุรกิจต่างชาติ รวมทั้งยกเลิกข้อจำกัดในการลงทุนหลายประการ และเพิ่มเพดานการลงทุนของชาวต่างชาติในอุตสาหกรรมหลายประเภทให้ได้ถึงร้อยละ 100 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและพลังงาน มีเพียงบางอุตสาหกรรมเท่านั้นที่รัฐบาลห้ามการลงทุนโดยชาวต่างชาติ หรือมีข้อจำกัดด้านการลงทุน เช่น กำหนดเพดานการถือหุ้นของชาวต่างชาติ หรือการกำหนดเงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ เป็นต้น โดยอุตสาหกรรมหรือบริการที่ไม่อนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาลงทุน หรือรัฐบาลมีการคุ้มครองค่อนข้างสูง ได้แก่

- บริการค้าปลีก
- อุตสาหกรรม/บริการที่เกี่ยวกับความมั่นคงและพลังงานปรมาณู
- ธุรกิจด้านลอตเตอรี่
- ธุรกิจการพนัน
- การเกษตร และการเพาะปลูก (ยกเว้นชา)

อุตสาหกรรมหรือด้านการบริการส่วนใหญ่ นักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาลงทุนได้ร้อยละ 100 โดยผ่านช่องทางอัตโนมัติ (Automatic Route) ยกเว้นอุตสาหกรรม/บริการบางประเภท ซึ่งมีการกำหนดเพดานการถือหุ้นของต่างชาติเอาไว้ เช่น

- การผลิตอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับการป้องกันประเทศ (ให้ต่างชาติถือหุ้นได้ร้อยละ 26)
- เหมืองแร่ปรมาณู และเหมืองถ่านที่ไม่เกี่ยวกับการผลิตพลังงาน (ให้ต่างชาติถือหุ้นได้ร้อยละ 74)
- อุตสาหกรรมที่สงวนไว้เพื่อธุรกิจรายย่อย (ให้ต่างชาติถือหุ้นได้ร้อยละ 24)
- บริการด้านโทรคมนาคมบางประเภท (ให้ต่างชาติถือหุ้นได้ร้อยละ 74)
- บริการสายการบินภายในประเทศ (ให้ต่างชาติถือหุ้นได้ร้อยละ 49) การขนส่งสินค้า (ให้ต่างชาติถือหุ้นได้ร้อยละ 74)
- การกลั่นน้ำมัน (ให้ต่างชาติถือหุ้นได้ร้อยละ 49)
- บริการเกี่ยวกับดาวเทียม (ให้ต่างชาติถือหุ้นได้ร้อยละ 74)
- ธนาคาร (ให้ต่างชาติถือหุ้นได้ร้อยละ 74 สำหรับธนาคารเอกชน และร้อยละ 20 สำหรับธนาคารรัฐ) และประกันภัย (ให้ต่างชาติถือหุ้นได้ร้อยละ 26 และต้องได้รับใบอนุญาตจาก Insurance Regulatory & Development Authority: IRDA)
- การค้าปลีกภายใต้สินค้าที่มีตราสินค้าเพียงตราสินค้าเดียว (ให้ต่างชาติถือหุ้นได้ร้อยละ 51)
- หนังสือพิมพ์/สื่อที่เกี่ยวข้องกับการรายงานข่าว (ให้ต่างชาติถือหุ้นได้ร้อยละ 26)

การที่เข้าไปลงทุนในอินเดียได้นั้นจะต้องทำการขออนุมัติจากธนาคารกลางของอินเดีย โดยมีช่องทางการลงทุน 2 ช่องทาง คือ

ช่องทางแรก: การลงทุนโดยผ่านช่องทางอัตโนมัติ (Automatic Route)

การลงทุนผ่านช่องทางอัตโนมัติอยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของธนาคารกลางของอินเดีย (Reserve Bank of India: RBI) ชาวต่างชาติสามารถเข้ามาลงทุนโดยผ่านช่องทางอัตโนมัติได้ หากเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมที่อนุญาตให้ชาวต่างชาติลงทุนได้ร้อยละ 100 หรือเข้ามาลงทุนภายใต้เพดานการถือหุ้นของต่างชาติที่รัฐบาลกำหนดไว้สำหรับอุตสาหกรรมนั้นๆ โดยนักลงทุนต่างชาติไม่ต้องขอ

อนุญาตจากรัฐบาล เพียงแต่แจ้งข้อมูลรายละเอียดของโครงการลงทุนแก่ธนาคารกลางของอินเดีย (RBI) ภายใน 30 วันหลังจากที่มีการโอนเงินลงทุนเข้ามายังอินเดียแล้ว ส่วนกิจการที่ห้ามใช้วิธีลงทุนโดยผ่านช่องทางอัตโนมัติ มีหลายกรณีได้แก่

- เป็นกิจการที่อยู่ในรายการที่สงวนไว้ (Negative List)
- เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาตจาก Foreign Investment Promotion Board
- เป็นกิจการของบริษัทใหม่ (New Ventures) ซึ่งเคยได้ร่วมลงทุนในอินเดียมาก่อนแล้ว
- เป็นโครงการที่ได้เข้าถือครองหุ้นของบริษัทภายในประเทศ
- เป็นโครงการที่ไม่ได้ระบุไว้ใน Sectoral Policy
- เป็นโครงการที่อยู่ในประเภทกิจการที่ห้ามคนต่างชาติลงทุน
- เป็นกิจการที่เคยได้ยื่นขอการส่งเสริมการลงทุนจาก FIBP แล้วไม่ได้รับอนุมัติ
- กิจการที่บริษัทอินเดียถือครองหุ้นบางส่วนหรือทั้งหมด เช่น สายการบินในประเทศ การปลูกชา การพัฒนาระบบเมือง การแพร่ภาพและเสียง สื่อและสิ่งพิมพ์ การไปรษณีย์ ธุรกิจด้านปิโตรเลียม (ยกเว้นการกลั่นน้ำมันของภาคเอกชน) อุตสาหกรรมด้านกัมมันตภาพรังสีและอุตสาหกรรมด้านยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ เป็นต้น

ช่องทางที่สอง: การลงทุนโดยต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐบาล (Approval Route)

การลงทุนในอุตสาหกรรมบางประเภทที่มีความอ่อนไหว หรืออุตสาหกรรมที่ไม่สามารถลงทุนผ่านช่องทางอัตโนมัติได้จะต้องขอใบอนุญาตประกอบอุตสาหกรรม (Industrial Licenses) จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign Investment Promotion Board: FIPB) ซึ่ง FIPB จะพิจารณาข้อเสนอการลงทุนภายใน 30 วัน อุตสาหกรรมที่ต้องขออนุญาตลงทุน ได้แก่

- อุตสาหกรรมที่สงวนไว้เฉพาะภาครัฐเท่านั้นคือ พลังงานปรมาณู และการรถไฟ
- อุตสาหกรรมเกี่ยวข้องกับความมั่นคงและสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องขอใบอนุญาตผลิต ได้แก่ (1) เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (2) ยาสูบ (3) อิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับอากาศยาน และอุปกรณ์ด้านการป้องกันประเทศ (4) วัตถุระเบิด และ (5) เคมีภัณฑ์อันตราย
- ธุรกิจที่สงวนไว้สำหรับธุรกิจขนาดเล็ก ซึ่งต่างชาติต้องการถือหุ้นมากกว่าร้อยละ 24
- อุตสาหกรรมที่ชาวต่างชาติต้องการถือหุ้นเกินกว่าที่รัฐบาลกำหนด
- อุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ควบคุมดูแล (Locational Restrictions) สำหรับโครงการลงทุนที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในระยะ 25 กิโลเมตร ของเขตเมืองตามมาตรฐานผังเมือง (เขตที่ประกาศเป็น Standard Urban Area) ใน 23 เมืองที่มีจำนวนประชากรเกินกว่า 1 ล้านคน อาทิ Bangalore Hyderabad Kolkata และ Chennai เป็นต้น

กฎระเบียบด้านการลงทุน

➢ กิจการที่สามารถลงทุนได้โดยไม่ต้องขออนุมัติจากทางการ แต่ต้องแจ้งให้ธนาคารกลางของอินเดียรับทราบ โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

- อนุญาตให้ต่างชาติลงทุนได้ร้อยละ 100 ได้แก่ ภาคการผลิตส่วนใหญ่ การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน ภาคการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร การแปรรูปอาหาร ฮาร์ดแวร์อิเล็กทรอนิกส์ ภาพยนตร์ โฆษณา โรงพยาบาล การทำเหมืองแร่ ท่อส่งปิโตรเลียม โรงแรม เป็นต้น
- จำกัดสัดส่วนการลงทุนของต่างชาติ เช่น การทำเหมืองเพชร อัญมณี ธุรกิจธนาคารและประกันภัย เป็นต้น

ทั้งนี้นักลงทุนต้องแจ้งรายละเอียดของโครงการลงทุนต่อธนาคารกลางของอินเดียภายใน 30 วัน หลังจากมีการโอนเงินลงทุนเข้ามายังอินเดียแล้ว

➢ กิจการที่ต้องขออนุมัติลงทุน จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign Investment Promotion Board: FIPB) โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการอนุมัติโครงการลงทุน ดังนี้

- อนุญาตให้ต่างชาติลงทุนได้ ร้อยละ 100 เช่น กิจการไปรษณีย์เฉพาะการขนส่งพัสดุ (ไม่รวมการส่งจดหมาย) การปลูกชา การผลิตซ๊อฟแวร์โทรทัศน์ เป็นต้น
- จำกัดสัดส่วนการลงทุนของต่างชาติ เช่น การติดตั้งและดำเนินกิจการดาวเทียม ลงทุนได้ไม่เกิน ร้อยละ 74 การผลิตอาวุธ ลงทุนได้ไม่เกิน ร้อยละ 26 และต้องได้รับใบอนุญาตประกอบอุตสาหกรรม (Industrial Licenses) จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ เป็นต้น

สำหรับขั้นตอนการอนุมัติการลงทุน มีดังนี้

(1) นักลงทุนต่างชาติยื่นแบบฟอร์ม FC – IL หรือข้อเสนอโครงการลงทุนที่ระบุรายละเอียดของโครงการลงทุนไว้อย่างชัดเจนโดยไม่ใช้แบบฟอร์ม ไปที่กรมกิจการเศรษฐกิจ (Department of Economic Affair: DEA) สังกัดกระทรวงการคลัง หรือยื่นที่ India Mission Abroad ที่อยู่ในต่างประเทศ ซึ่งจะส่งต่อแบบฟอร์มหรือข้อเสนอของโครงการลงทุนดังกล่าวมายัง DEA โดยจะไม่มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมใดๆ

(2) เมื่อ DEA ได้รับเรื่องแล้วก็จะทำการพิจารณาการลงทุนเบื้องต้น แล้วส่งต่อไปยังคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign Investment Promotion Board: FIPB) ภายใน 15 วันที่ได้รับเรื่อง

(3) เมื่อ FIPB ได้รับเรื่องจาก DEA จะพิจารณาอนุมัติโครงการลงทุนภายใน 30 วันที่ได้รับเรื่อง นอกจากนี้ในอุตสาหกรรมบางประเภท นักลงทุนต้องขอใบอนุญาตประกอบการอุตสาหกรรมจาก Secretariat for Industrial Assistance (SIA) เสียก่อน ซึ่งต้องเสียค่าธรรมเนียม 2,500 รูปี

ต่อครั้ง เช่น อุตสาหกรรมการกลั่นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ อาวุธ หรืออุตสาหกรรมที่สงวนไว้สำหรับธุรกิจขนาดเล็ก จำพวก ผลิตภัณฑ์กระดาษ เซรามิก เป็นต้น

- กิจการที่ไม่อนุญาตให้มีการลงทุนจากต่างชาติ ได้แก่ การเกษตรบางรายการ การพนัน ล็อตเตอรี่ อสังหาริมทรัพย์รายย่อย การค้าปลีก และอุตสาหกรรมและบริการที่เกี่ยวกับความมั่นคงและพลังงานปรมาณู เป็นต้น

นอกจากนี้ การศึกษาภายใต้โครงการยังได้ให้ความสำคัญกับรัฐทางตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย หรือที่รู้จักกันในนาม “รัฐแปดสาวน้อย” เนื่องจากรัฐทั้งแปดรัฐทางตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียนั้น มีความสัมพันธ์ด้านการค้าชายแดนกับพม่า อีกทั้งสินค้าอุปโภคบริโภคของไทยหลายรายการมีการนำเข้าจากพม่า เพื่อส่งออกมายังอินเดียผ่านทางจุดด่านของรัฐแปดสาวน้อยของอินเดีย ซึ่งเป็นการขนส่งสินค้าโดยใช้เส้นทางถนน ไม่เพียงเท่านั้น ด้วยความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะความเป็นอยู่ วิถีชีวิต และความนิยมในสินค้าไทยของประชากรในรัฐทั้งแปดนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของทั้งแปดรัฐนี้ด้วย ซึ่งแสดงอยู่ในภาคผนวก ข

2.2 สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ

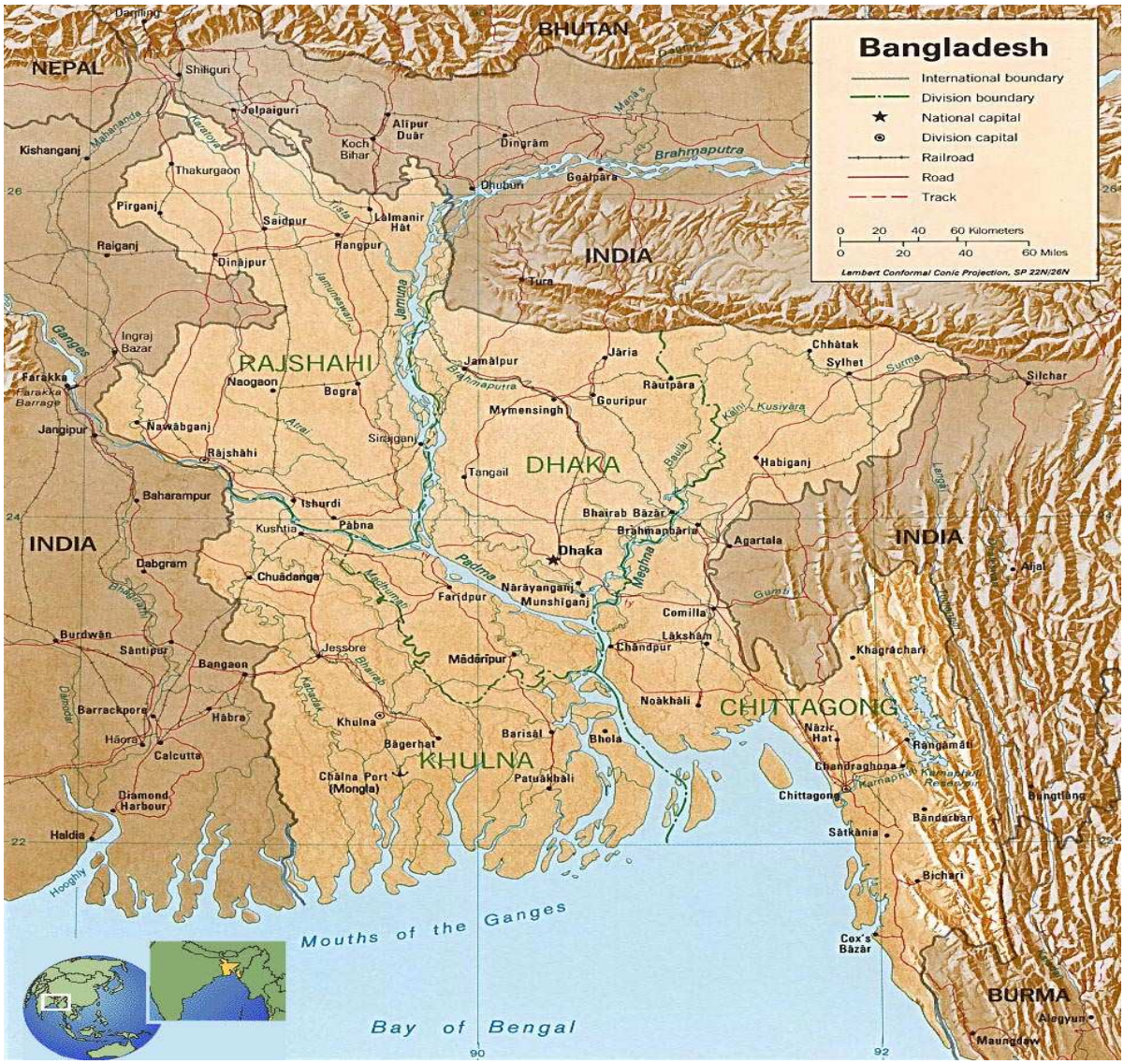
2.2.1 สภาพทั่วไป

สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศมีพื้นที่ 147,570 ตารางกิโลเมตร มีลักษณะประเทศเป็นรูปสี่เหลี่ยม โดยตั้งอยู่บริเวณตะวันออกเฉียงเหนือของเอเชียใต้ โดยบังกลาเทศมีอาณาเขตติดต่อกับ 2 ประเทศ คือทางทิศเหนือ ทิศตะวันตก และทิศตะวันออกติดต่อกับอินเดีย ทิศตะวันออกเฉียงใต้ติดกับพม่า ทางทิศใต้ติดต่อกับอ่าวเบงกอล เมืองหลวงของบังกลาเทศคือ กรุงธากา (Dhaka) สำหรับเมืองที่สำคัญทางเศรษฐกิจของบังกลาเทศ คือ จิตตะกอง (Chittagong) ซึ่งเป็นเมืองท่าที่ใหญ่ที่สุดของบังกลาเทศ

ด้านทรัพยากรธรรมชาติของบังกลาเทศ พบว่ามีความอุดมสมบูรณ์อยู่มาก โดยเฉพาะป่าไม้ แร่ธาตุ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ รวมถึงทรัพยากรทางทะเล และหินปูน อีกทั้งยังมีดินที่อุดมสมบูรณ์อยู่บริเวณปากน้ำ มีการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ และมีการทำเขื่อนกั้นน้ำเพื่อใช้ในฤดูแล้ง

สำหรับประชากรของบังกลาเทศมีจำนวนถึง 162.2 ล้านคน (2552) เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ของประเทศ พบว่า บังกลาเทศมีประชากรหนาแน่นถึง 889 คนต่อตารางกิโลเมตร ซึ่งนับว่ามีความหนาแน่นมาก สำหรับการนับถือศาสนาของชาวบังกลาเทศ พบว่าประชากรส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 88 รองลงมาคือ ศาสนาฮินดู ศาสนาพุทธ และศาสนาคริสต์ ตามลำดับ ด้านการใช้ภาษา ภาษาราชการและภาษาพูดของบังกลาเทศ คือ ภาษาเบงกาลี (Bangla) นอกจากนั้นยังมีภาษา Dialects ซึ่งใช้กันเพียงเล็กน้อยประมาณร้อยละ 5 แต่อย่างไรก็ตาม ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดี

ด้านแรงงาน บังกลาเทศมีจำนวนแรงงานประมาณ 60 ล้านคน ซึ่งเป็นแรงงานชายมากกว่าหญิง และส่วนใหญ่เป็นแรงงานในภาคเกษตรกรรม มีถึงร้อยละ 62.3 ภาคอุตสาหกรรมมีเพียงร้อยละ 7.6 และอื่นๆ อีกร้อยละ 30.1 สำหรับลักษณะแรงงานของบังกลาเทศนั้น เป็นแรงงานที่ดี มีวินัยในการทำงาน ฝึกฝนง่าย และค่าจ้างแรงงานต่ำ

ภาพที่ 2.2 แผนที่สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ

ด้านการคมนาคมขนส่งของบังกลาเทศ มีทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ โดยการคมนาคมทางบก ประกอบไปด้วย ทางรถไฟและทางถนน โดยบังกลาเทศมีทางรถไฟยาว 2,745 กิโลเมตร และทางหลวง 201,182 กิโลเมตร สำหรับการคมนาคมทางอากาศ บังกลาเทศมีสายการบินประจำชาติ คือ สายการบิน Biman Bangladesh Airlines และมีท่าอากาศนานาชาติจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ Dhaka Chittagong และ Sylhet อีกทั้งมีท่าอากาศยานในประเทศหลายแห่ง ได้แก่ Dhaka Chittagong Sylhet Cox's Bazar Thakurgaon Syedpur Rajshahi Jessore และ Barisal เป็นต้น และสำหรับการคมนาคมทางน้ำ บังกลาเทศมีท่าเทียบเรือท่าทะเล 2 แห่ง อยู่ที่ Chittagong และ Mongla และสำหรับท่าเทียบเรือภายในประเทศที่สำคัญ ได้แก่ Dhaka Chanpur Barisal Khulna Bhariab Narayangonj และ Sirajganj เป็นต้น

2.2.2 สภาพการเมืองการปกครอง

ด้านการเมืองการปกครองของบังกลาเทศ ในฝ่ายนิติบัญญัติ บังกลาเทศมีเพียงสภาเดียว คือ Jatiya Sangsad หรือสภาแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิก 300 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไปทุก 5 ปี โดยมี Barrister Muhammad Jamiruddin Sircar เป็นประธานสภาแห่งชาติคนปัจจุบัน โดยประธานสภานั้น จะดำรงตำแหน่งเป็นรักษาการประธานาธิบดี หากประธานาธิบดีไม่สามารถดำรงตำแหน่งได้ สำหรับฝ่ายบริหาร บังกลาเทศมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของรัฐ ซึ่งมาจากการเลือกสรรโดยรัฐสภา และอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี ปฏิบัติหน้าที่โดยได้รับคำแนะนำจากนายกรัฐมนตรี มีบทบาทหน้าที่ในด้านพิธีการ มีอำนาจในการแต่งตั้งรองประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี หัวหน้าคณะผู้พิพากษาและคณะผู้พิพากษา แต่เมื่ออยู่ในฐานะผู้รักษาการขณะที่ไม่มีรัฐบาล ประธานาธิบดีจะมีอำนาจเพิ่มขึ้นในการควบคุมกระทรวงกลาโหมและสามารถประกาศกฎอัยการศึก รวมทั้งสามารถยุบสภาฯ ตามที่ได้รับการเสนอโดยนายกรัฐมนตรีและแต่งตั้งรัฐบาลรักษาการได้ ประธานาธิบดีคนปัจจุบัน คือ Dr.Lajuddin Ahmed ดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2545 พรรคที่มีเสียงข้างมากในรัฐสภาจะได้รับโอกาสในการจัดตั้งรัฐบาลก่อน โดยหัวหน้าพรรคที่ได้รับเสียงข้างมากจะได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดีให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี ล่าสุดพรรค Bangladesh Nationalist Party นำโดยนาง Khaleda Zia ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งในปี 2544 และได้สิ้นสุดวาระลงเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2549 ปัจจุบันมีรัฐบาลรักษาการโดยมี Dr.Fakhruddin Ahmed ดำรงตำแหน่งหัวหน้าที่ปรึกษารัฐบาลรักษาการ (Chief of Caretaker Government) เพื่อดูแลกระทรวงต่างๆ และเตรียมการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในช่วงปลายปี 2550 และสำหรับฝ่ายตุลาการ บังกลาเทศใช้ระบบศาลแบบอังกฤษ โดยมีทั้งศาลแพ่งและศาลอาญา โดยศาลฎีกา (Supreme Court) เป็นศาลสูงสุดซึ่งแบ่งเป็นสองส่วนคือ Appellate Division และ High Court Division และยังมีศาลระดับล่าง ได้แก่ District Courts Thana Courts และ Village Courts นอกจากนี้ยังมีศาลพิเศษอื่นๆ เช่น ศาลครอบครัว ศาลแรงงาน เป็นต้น

2.2.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

บังกลาเทศเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่อยู่ในระหว่างช่วงเปลี่ยนผ่านจากเศรษฐกิจเกษตรกรรมมาสู่การเป็นเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและการบริการ การส่งออกของบังกลาเทศมีอัตราการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปและสิ่งทอ อย่างไรก็ตามดัชนีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Development Index) ของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) ได้จัดอันดับบังกลาเทศในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอยู่ในลำดับที่ 139 จากประเทศสมาชิกทั้งหมด 175 ประเทศทั่วโลก ซึ่งนับว่าเป็นอันดับที่อยู่ในกลุ่มที่ต่ำที่สุดของโลก เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจโดยรวมและอีกทั้งประชากรจำนวน 1 ใน 3 ของบังกลาเทศยังยากจนอยู่ และแม้ว่าบังกลาเทศจะถูกจัดว่าเป็นประเทศในกลุ่มที่มีการพัฒนาต่ำที่สุดของโลกหรือเป็น

หนึ่งในประเทศที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Countries: LDCs) แต่บังกลาเทศก็เป็นประเทศหนึ่งที่มีศักยภาพมากที่จะสามารถพัฒนาเศรษฐกิจได้ เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติที่ยังความอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และทรัพยากรทางทะเลที่สมบูรณ์ ที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไปได้ ในอนาคต

ภาพรวมด้านเศรษฐกิจ

เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ GDP (Gross Domestic Product) ของบังกลาเทศในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่า มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2542 มีมูลค่า 1,934.3 พันล้านธากา[4] เพิ่มขึ้นเป็น 2,049.4 พันล้านธากาในปี 2543 และในปี 2552 มีมูลค่า GDP เทากับ 3,491.7 พันล้านธากา ซึ่งเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 8.5 จากปี 2551 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของบังกลาเทศส่วนใหญ่มาจากภาคบริการ ได้แก่ บริการด้านการค้า และการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น

ตารางที่ 2.9 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ ปี 2543 ของบังกลาเทศ

หน่วย: พันล้านธากา

ปี	มูลค่า	อัตราการขยายตัว (%)
2542	1,934.3	-
2543	2,049.4	6.0
2544	2,157.5	5.3
2545	2,252.6	4.4
2546	2,370.9	5.3
2547	2,519.7	6.3
2548	2,669.8	6.0
2549	2,846.7	6.6
2550	3,029.7	6.4
2551	3,217.3	6.2
2552	3,491.7	8.5

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

[4]สกุลเงินประจำประเทศบังกลาเทศ คือ ธากา Taka (Tk) อัตราทางการเป็น 69 Tk ต่อ US$ (อัตราเฉลี่ย ณ ปี 2552)

ภาคการเกษตร เป็นสาขาเศรษฐกิจที่มีความสำคัญของบังกลาเทศ เนื่องจากเป็นสาขาการผลิตที่มีการจ้างงานมากที่สุด และภาครัฐมีนโยบายพัฒนาการเกษตรในหลายสาขา นอกจากนี้เกษตรกรรมของบังกลาเทศยังมีปัจจัยที่สนับสนุนและเอื้อประโยชน์ต่อการทำการเกษตรเป็นอย่างมาก มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งคุณภาพของดินและแหล่งน้ำ แต่เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของบังกลาเทศกลับพบว่า ภาคบริการ มีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ GDP (Gross Domestic Product) สูงที่สุด โดยในปี 2551 มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 52.4 ซึ่งภาคบริการนั้นประกอบไปด้วย ไฟฟ้า ประปา การก่อสร้าง การค้า การขนส่ง การเงิน การบริหารของภาครัฐ โดยด้านที่มีความสำคัญอย่างมากในภาคบริการ คือ ด้านการค้า และการขนส่ง รองลงมาคือ ภาคอุตสาหกรรม มีสัดส่วนร้อยละ 28.4 และภาคเกษตรกรรม มีสัดส่วนร้อยละ 19.2

ตารางที่ 2.10 สัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจของบังกลาเทศ

ภาคการผลิต	สัดส่วนต่อ GDP (%)								
	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ภาคเกษตรกรรม	26.2	25.5	24.1	22.7	21.8	21	20.1	19.6	19.2
ภาคอุตสาหกรรม	25.2	25.3	25.9	26.4	26.3	26.6	27.2	27.9	28.4
ภาคบริการ	48.7	49.2	50.0	50.9	52.0	52.4	52.6	52.5	52.4

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

ตารางที่ 2.11 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ ปี 2543 ของบังกลาเทศแยกตามกิจกรรมการผลิต

หน่วย: พันล้านตากา

สาขาการผลิต	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
GDP รวม	2,049.4	2,157.5	2,252.6	2,370.9	2,519.7	2,669.8	2,846.7	3,029.7	3,217.3
ภาคเกษตร	504.3	520.1	520.1	536.1	558.1	570.4	598.5	625.8	645.9
เหมืองแร่	20.3	22.3	23.3	24.9	26.8	29.1	31.8	34.4	37.5
อุตสาหกรรม	303.7	324.0	341.7	364.8	390.7	422.7	468.2	513.7	550.8
ไฟฟ้า ประปา	28.3	30.4	32.7	35.3	38.5	41.9	45.1	46.1	49.2
การก่อสร้าง	154.6	168.0	182.4	197.2	213.5	231.2	250.4	268.0	283.2
การค้า	263.3	280.2	298.7	316.9	337.7	361.6	386.0	417.0	445.4
คมนาคมขนส่ง	181.4	195.8	208.6	222.9	236.8	255.5	275.9	298.1	323.6
การเงิน	31.0	32.7	34.9	37.2	39.8	43.4	47.1	51.4	56.0
การบริหารภาครัฐ	50.3	53.2	56.4	59.3	63.5	68.6	74.2	80.4	85.4
อื่นๆ	512.2	530.8	593.8	576.3	614.3	645.4	669.5	694.8	740.3

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

2.2.4 อุตสาหกรรมของบังกลาเทศ

บังกลาเทศเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่อยู่ในระหว่างช่วงเปลี่ยนผ่านจากเศรษฐกิจเกษตรกรรมมาสู่การเป็นเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและการบริการ การส่งออกสินค้าของบังกลาเทศมีอัตราการขยายตัวอย่างรวดเร็ว อุตสาหกรรมของบังกลาเทศส่วนมากเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับผลผลิตทางการเกษตร เช่น กระดาษ น้ำตาล เป็นต้น และเกี่ยวกับเสื้อผ้า สิ่งทอ

ภาคการเกษตรเป็นสาขาเศรษฐกิจที่มีความสำคัญของบังกลาเทศ เนื่องจากเป็นสาขาการผลิตที่มีการจ้างงานมากที่สุด และภาครัฐมีนโยบายพัฒนาการเกษตรในหลายสาขา นอกจากนี้เกษตรกรรมของบังกลาเทศยังมีปัจจัยที่สนับสนุนและเอื้อประโยชน์ต่อการทำการเกษตรเป็นอย่างมาก มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งคุณภาพของดินและแหล่งน้ำ แต่เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของบังกลาเทศกลับพบว่า ภาคบริการ มีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ GDP (Gross Domestic Product) สูงที่สุด โดยในปี 2551 มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 52.4 ซึ่งในช่วง 10 ปีล่าสุด ภาคบริการของบังกลาเทศเป็นภาคที่สำคัญที่สุดของประเทศ เป็นภาคที่สร้างรายได้ให้ประเทศเกินร้อยละ 50 ซึ่งภาคบริการนั้นประกอบไปด้วย ไฟฟ้า ประปา การก่อสร้าง การค้า การขนส่ง การเงิน การบริหารของภาครัฐ โดยด้านที่มีความสำคัญอย่างมากในภาคบริการ คือ ด้านการค้า และการขนส่ง รองลงมาคือ ภาคอุตสาหกรรม เป็นภาคที่สร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นอันดับที่ 2 รองมาจากภาคบริการ ซึ่งในปี 2543 ภาคอุตสาหกรรมสร้างรายได้ให้ประเทศคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25.5 และมีโอกาสที่จะเพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ โดยปี 2546 สัดส่วนของภาคอุตสาหกรรมเป็นร้อยละ 26.4 และเพิ่มเป็น 27.2 ในปี 2549 และในปี 2551 มีสัดส่วนร้อยละ 28.4 และสุดท้ายภาคเกษตรกรรม เป็นภาคที่สร้างรายได้ให้ประเทศน้อยที่สุด เพราะเป็นช่วงของการพัฒนาประเทศ โดยปี 2543 ภาคการเกษตรมีสัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจร้อยละ 26.2 และลดลงมาเรื่อยๆ จนเมื่อปี 2551 ภาคการเกษตรมีสัดส่วนเหลือเพียงร้อยละ 19.2

ตารางที่ 2.12 สัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจของบังกลาเทศ

ภาคการผลิต	สัดส่วนต่อ GDP (%)								
	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ภาคเกษตรกรรม	26.2	25.5	24.1	22.7	21.8	21	20.1	19.6	19.2
ภาคอุตสาหกรรม	25.2	25.3	25.9	26.4	26.3	26.6	27.2	27.9	28.4
ภาคบริการ	48.7	49.2	50.0	50.9	52.0	52.4	52.6	52.5	52.4

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) 2553

อุตสาหกรรมหลักของบังกลาเทศ

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของบังกลาเทศในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (ปี 2548 – 2550) อยู่ในอัตราร้อยละ 6.4 อันเป็นผลมาจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมสิ่งทอ และจากรายได้ที่แรงงานบังกลาเทศในต่างประเทศส่งกลับประเทศ บังกลาเทศยึดหลักเศรษฐกิจการตลาดและมีนโยบายส่งเสริมการส่งออก อย่างไรก็ตาม โดยที่การส่งออกของบังกลาเทศขึ้นอยู่กับสินค้าเพียงไม่กี่ชนิดและมีตลาดส่งออกจำกัดเพียงไม่กี่ประเทศ (ร้อยละ 76 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมดเป็นเสื้อผ้าและสิ่งทอซึ่งส่งไปยังตลาดยุโรป) และรัฐบาลบังกลาเทศพยายามให้ความสำคัญกับการสร้างความหลากหลายของสินค้าและแสวงหาตลาดส่งออกใหม่ๆ เพื่อเพิ่มปริมาณการส่งออกและลดการขาดดุลการค้า บังกลาเทศต้องพึ่งพาการนำเข้าจากอินเดียเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นมูลค่าปีละ 4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ บังกลาเทศจึงพยายามขยายการค้ากับประเทศต่างๆ เพื่อลดการพึ่งพาอินเดียลง

1) อุตสาหกรรมสิ่งทอ

ในขณะที่ภาคการเกษตรเป็นภาคที่มีการจ้างงานมากที่สุดภายในประเทศ แต่สำหรับอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับบังกลาเทศมากที่สุดต้องยกให้กับอุตสาหกรรมประเภทสิ่งทอ ที่สามารถสร้างรายได้จากการส่งออกไปยังประเทศต่างๆ มูลค่ามหาศาล เป็นแหล่งที่ช่วยสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจให้กับประเทศเป็นอย่างมาก โดยปี 2553 มูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปคิดเป็นร้อยละ 87 ของการส่งออกสินค้าทั้งหมดของบังกลาเทศ นับว่าเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญที่สุดของประเทศและส่วนใหญ่ผู้ผลิตสิ่งทอในประเทศก็จะเป็นคนพื้นเมือง จะมีชาวต่างชาติที่เข้ามาลงทุนไม่มาก คิดเป็นร้อยละ 5 – 10 เท่านั้น

ในอดีตบังกลาเทศส่งออกชา ปอและฝ้ายมากที่สุด แต่เนื่องจากเกิดน้ำท่วมบ่อย ทำให้ผลผลิตเสียหาย รวมไปถึงราคาของสินค้าปอ ฝ้ายและชา ลดลงทำให้เศรษฐกิจของบังกลาเทศเริ่มแย่ลง จนกระทั่งความต้องการในสินค้าประเทศ ปอและฝ้ายลดลง ยิ่งส่งผลให้เศรษฐกิจการค้าของบังกลาเทศซบเซา จึงส่งผลให้บังกลาเทศมีการประยุกต์และพัฒนาสินค้าส่งออก โดยหลังจากนั้นก็เริ่มหันมาผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ด้าย และสิ่งทอ เพื่อการส่งออกจนเป็นอุตสาหกรรมอันดับ 1 ที่บังกลาเทศส่งออกมากที่สุด และเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญกับประเทศอย่างมาก และสาเหตุสำคัญที่ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอของบังกลาเทศได้เปรียบประเทศอื่นๆคือ มีทรัพยากรด้านสิ่งทอจำนวนมาก แรงงานราคาถูก ต้นทุนการผลิตต่ำ รวมถึงยังสามารถส่งออกไปค้ากับประเทศที่พัฒนาแล้วโดยไม่เสียภาษี ตามข้อตกลงของเสื้อผ้าและสิ่งทอ (Agreement on Textiles and Clothing: ATC)

2) อุตสาหกรรมเกษตร

บังกลาเทศตั้งอยู่ริมอ่าวเบงกอล มหาสมุทรอินเดีย ทำให้ได้รับอิทธิพลลมมรสมจากมหาสมุทรอินเดียอยู่เสมอ เศรษฐกิจของบังกลาเทศจึงขึ้นอยู่กับการเพาะปลูกเป็นส่วนใหญ่โดยเฉพาะปอกระเจา

ซึ่งใช้เป็นวัตถุดิบในการถักกระสอบ แต่บังกลาเทศมักประสบปัญหาอุทกภัยเป็นประจำ เพราะเป็นจุดที่พายุไซโคลนเข้ามากที่สุดในบรรดาประเทศในเอเชียใต้ทำให้การเพาะปลูกของบังกลาเทศไม่ค่อยดีนัก ด้านอุตสาหกรรมของบังกลาเทศส่วนมากเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับผลผลิตทางการเกษตร เช่น สิ่งทอ กระดาษ น้ำตาล เป็นต้น โดยปัจจัยเกื้อหนุนการลงทุนในธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรมีดังต่อไปนี้

(1) เป็นแหล่งวัตถุดิบและแรงงานสำคัญ บังกลาเทศมีดินและน้ำอุดมสมบูรณ์ และยังมีสภาพภูมิอากาศเอื้ออำนวยต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์และปลูกพืช ทำให้ในแต่ละปีบังกลาเทศสามารถเพาะเลี้ยงกุ้งและผลิตพืชผลทางการเกษตรได้จำนวนมากและหลากหลายชนิด อาทิ ข้าว ชา มันฝรั่ง ปอกระเจา อ้อย กล้วย และผลไม้เมืองร้อนอื่นๆ ฯลฯ จึงเอื้อต่อการเป็นแหล่งวัตถุดิบสำหรับการทำธุรกิจแปรรูปสินค้าเกษตรของนักธุรกิจไทย นอกจากนี้ บังกลาเทศยังมีประชากรในวัยแรงงานสูงถึงราว 60 ล้านคน ซึ่งราว 2 ใน 3 ของประชากรทั้งหมด อยู่ในภาคเกษตรกรรมประกอบกับแรงงานโดยทั่วไปมีวินัย ฝึกฝนง่าย และยังสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ ขณะที่มีต้นทุนค่าจ้างแรงงานค่อนข้างต่ำราว 50 – 100 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน

(2) บังกลาเทศยังขาดเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย บังกลาเทศยังขาดเทคโนโลยีในการผลิตและการถนอมอาหารอยู่มาก ประกอบกับปัญหาด้านการคมนาคมขนส่งที่ยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพนัก ทำให้ผักและผลไม้ที่ผลิตได้ได้รับความเสียหายก่อนถึงมือผู้บริโภคสูงถึงราวร้อยละ 30 – 40 ขณะที่ไทยมีความชำนาญในการแปรรูปผักและผลไม้ รวมทั้งเชี่ยวชาญในธุรกิจอาหารแช่แข็ง และห้องเย็น จึงเป็นโอกาสดีของนักลงทุนไทยที่จะเข้าไปลงทุนในบังกลาเทศ

(3) รัฐบาลบังกลาเทศเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศ ตั้งแต่ปี 2533 เป็นต้นมา รัฐบาลบังกลาเทศได้ปรับเปลี่ยนนโยบายด้านการลงทุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งอุตสาหกรรมเกษตรเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญ โดยได้ให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนหลายด้าน เช่น การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลในช่วง 4 – 6 ปีแรก ของการดำเนินการ (ขึ้นกับที่ตั้งของสถานประกอบการ) การจัดตั้งกองทุน Equity Entrepreneurship Fund เพื่อร่วมลงทุนกับนักลงทุนท้องถิ่นหรือนักลงทุนต่างชาติในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 49 ของเงินลงทุนทั้งหมด ในธุรกิจเกษตรและอาหารแปรรูป เป็นต้น

(4) มีตลาดรองรับ ในส่วนของตลาดในประเทศนั้น ขณะนี้ชาวบังกลาเทศราวร้อยละ 10 – 15 ของประชากรทั้งหมด เป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูง และเชื่อมั่นในสินค้าไทยว่ามีคุณภาพ ขณะที่ความต้องการบริโภคอาหารแปรรูปในประเทศยังสูงกว่าปริมาณที่ผลิตได้ นอกจากนี้นักลงทุนไทยยังสามารถใช้บังกลาเทศเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออกต่อไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่มีตลาดขนาดใหญ่ เช่น อินเดีย ซึ่งมีประชากรมากกว่า 1,000 ล้านคน ได้อีกทางหนึ่งด้วย

2.2.5 ด้านการลงทุน

การลงทุน ตั้งแต่ต้นปี 2533 บังกลาเทศได้ปรับเปลี่ยนนโยบายหลายประการเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ เช่น ไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการถือหุ้นของต่างชาติ อนุญาตให้ส่งผลกำไรและรายได้ออกไปต่างประเทศได้โดยเสรี และมีมาตรการให้ความสำคัญกับบริษัทต่างชาติที่เข้าไปลงทุนในประเทศ เป็นต้น โดยเป็นประเทศที่เปิดโอกาสให้มีการลงทุนจากต่างประเทศอย่างเสรีที่สุดของประเทศในเอเชียใต้โดยเปิดให้ลงทุนต่างชาติในกิจการต่างๆ ได้ในสัดส่วนร้อยละ 100 หรืออาจจะเข้าร่วมลงทุนกับนักลงทุนท้องถิ่นหรือกับภาครัฐก็ได้ ดังนั้นจึงทำให้ในแต่ละปีมีการลงทุนจากต่างชาติเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในปี 2552 ซาอุดิอาระเบียเป็นนักลงทุนรายใหญ่ที่สุดในบังกลาเทศ รองลงมาคือ เกาหลีใต้ จีน และฮ่องกง อุตสาหกรรมที่ควรเข้าไปลงทุน ได้แก่ ด้านการสำรวจแหล่งก๊าซธรรมชาติซึ่งมีมากถึง 11 ล้านล้านตารางฟุต ด้านสาธารณูปโภค ด้านประมง (แต่ปัจจุบันรัฐบาลบังกลาเทศยังไม่มีนโยบายที่จะเปิดให้ต่างชาติเข้าไปลงทุนในการจับปลาในบังกลาเทศ) การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ด้านอุตสาหกรรม เช่น เสื้อผ้า เครื่องหนัง อุตสาหกรรมเบา ด้านบริการต่างๆ และด้านการผลิตสินค้าอุปโภคและบริโภคขั้นพื้นฐาน อุปสรรคที่สำคัญที่ขัดขวางการลงทุน ได้แก่ การประสบภัยจากพายุไซโคลนและอุทกภัยบ่อยครั้ง การขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ และปัญหาการเมืองภายในประเทศโดยเฉพาะการเดินขบวนประท้วง (hartal) ของพรรคฝ่ายค้านที่มีอยู่เป็นประจำ ซึ่งกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน ได้แก่ The Foreign Private Investment Act, 1980 The Industrial Policy, 1991 The Bangladesh Export Processing Zones Authority Act, 1980 และ The Companies Act 1994 นอกจากนั้นนักลงทุนต่างชาติจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดต่างๆ ของ The Bangladesh Bank ซึ่งเป็นธนาคารกลาง และ The National Board of Revenue ในเรื่องที่เกี่ยวกับภาษีเงินได้และภาษีศุลกากรด้วย

บังกลาเทศได้ทำความตกลงทวิภาคีเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนและการคุ้มครองการลงทุนต่างชาติกับ 14 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา เบลเยี่ยม จีน ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี มาเลเซีย เนเธอร์แลนด์ ปากีสถาน โรมาเนีย เกาหลีใต้ ไทย ตุรกี และอังกฤษ และยังได้ลงนามในความตกลงทวิภาคีเรื่องภาษีซ้อนกับอีก 20 ประเทศ ได้แก่ เบลเยี่ยม แคนาดา จีน เดนมาร์ก ฝรั่งเศส เยอรมัน อินเดีย อิตาลี ญี่ปุ่น มาเลเซีย ปากีสถาน โปแลนด์ โรมาเนีย สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ศรีลังกา สวีเดน ไทย เนเธอร์แลนด์ และอังกฤษนอกจากนั้น ยังได้ลงนามใน Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA) Overseas Private Investment Corporation (OPIC) สหรัฐอเมริกา ใน The International Centre for Settlement of Investment Dispute (ICSID) และยังเป็นสมาชิกของคณะกรรมการถาวรเพื่อความร่วมมือในการพัฒนาทรัพย์สินอุตสาหกรรมของ World Intellectual Property Organization (WIPO) ด้วย

นโยบายด้านการลงทุน

นโยบายการลงทุนของบังกลาเทศ เป็นไปตามกฎหมายที่เรียกว่า "The Foreign Private Investment (Promotion and Protection) Act, 1980" ซึ่งกำหนดการให้คุ้มครองผลประโยชน์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุนจากต่างประเทศ ในการเข้ามาลงทุน และให้ความเท่าเทียมกันระหว่างต่างชาติกับคนท้องถิ่นกฎหมายหลักอื่น ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยเขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก "The Bangladesh Export Processing Zones Authority Act (1984)" กฎหมายว่าด้วยบริษัท "The Companies Act (1994)" และนโยบายด้านอุตสาหกรรม "The Industrial Policy (1999)" นอกจากนั้น นักลงทุนต่างชาติจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของธนาคารกลาง สรรพากร และศุลกากรอีกด้วย หน่วยรัฐบาลที่สนับสนุน ดูแลด้านการลงทุนในประเทศ ทั้งนักลงทุนต่างชาติและบังกลาเทศเอง คือ สำนักงานส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment: BOI) ทั้งนี้บังกลาเทศได้ปฏิรูปนโยบายด้านอุตสาหกรรมและการลงทุน โดยลดการควบคุมการลงทุนของภาคเอกชน พร้อมกับการส่งเสริมการลงทุนในหลายกิจการ ซึ่งอาจสรุปแนวทางการปฏิรูปและนโยบายการลงทุนต่างชาติของบังกลาเทศได้ ดังนี้

(1) ตั้งคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย เพื่อพิจารณาปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยขึ้น
(2) ตั้งคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ เพื่อปรับปรุงการบริหารงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยและแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากระบบราชการ
(3) ออกกฎหมายอนุญาตให้ภาคเอกชนตั้ง Export Processing Zone (EPZ) ได้
(4) ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยบริษัท รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัย
(5) กำหนดนโยบายที่ส่งเสริมการผลิตพลังงานโดยผู้ประกอบการเอกชน
(6) วิเคราะห์ปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้น และกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้น

บังกลาเทศยังมีนโยบายในการส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติ เช่น การยกเว้นภาษีเงินได้ให้ตั้งแต่ 5 – 7 ปี แต่หากเป็นบริษัทผลิตพลังงานภาคเอกชนอาจจะยกเว้นให้ได้สูงสุดถึง 15 ปี ยกเว้นภาษีจากกำไรที่ได้มาโดยการขายหรือโอนหุ้นของบริษัทมหาชนจำกัดในตลาดหลักทรัพย์ ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับชาวต่างประเทศที่รับจ้างในกิจการอุตสาหกรรมตลอด 3 ปี ตาม The Sixth Schedule of NBR ยกเว้นภาษีศุลกากรสำหรับสินค้านำเข้าเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับการผลิตสินค้าส่งออก แต่สำหรับอุตสาหกรรมอื่นจะจัดเก็บในอัตราร้อยละ 5 และยังให้สิทธิพิเศษกับนักลงทุนต่างชาติอีกมากมายเช่น นักลงทุนต่างชาติสามารถเลือกลงทุนในอัตราส่วนต่างๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของทั้งหมดหรือร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่น นักลงทุนใหม่จะได้รับวีซ่าเข้าออกประเทศนานถึง 6 เดือน ไม่มีการกำหนดเงื่อนไขการขออนุญาตหรือจำกัดจำนวนผู้เข้าลงทุน การโอนหุ้นโดยผู้ถือหุ้นต่างชาติไปยังผู้ถือหุ้นท้องถิ่นหรือนักลงทุนต่างชาติอื่นจะได้รับอนุญาตจาก BOI และ The Exchange Control Department of the Bangladesh Bank อนุญาตและอำนวยความสะดวกให้นักลงทุนต่างชาติสามารถส่งรายได้ กำไร และเงินปันผลที่ได้จากการลงทุนกลับประเทศของตนได้ รวมไปถึงเมื่อนักลงทุนต่างชาติ

ประสงค์จะเลิกกิจการและกลับประเทศ โดยได้กระทำตามขั้นตอนของการออกจากประเทศโดยถูกต้องและได้รับอนุญาตจากธนาคารกลางแล้ว นักลงทุนดังกล่าวสามารถนำเงินที่ได้จากการขายหลักทรัพย์กลับประเทศ เป็นต้น

กฎระเบียบด้านการลงทุน

(1) การลงทุนในบังกลาเทศ ไม่ต้องผ่านการขออนุญาตก่อน และไม่จำกัดสัดส่วนการถือหุ้นของชาวต่างชาติ รวมทั้งไม่จำกัดการเข้าซื้อกิจการในบังกลาเทศโดยต่างชาติ สำหรับกิจการที่มีการจำหน่ายหุ้นทั่วไป สามารถลงทุนร้อยละ 100 หรือร่วมทุนกับชาวบังกลาเทศ โดยจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทกับสำนัก The Registrar of Joint Stock Companies and Firm

(2) การลงทุนทำได้ทุกภาคอุตสาหกรรม ยกเว้น อาวุธยุทโธปกรณ์ต่างๆ ป่าไม้ พลังงานนิวเคลียร์ พิมพ์ธนบัตร และไม่สนับสนุนให้ลงทุนในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป ธนาคาร ประกันภัย และสถาบันการเงิน แต่ไม่มีกฎหมายห้าม

(3) รัฐบาลบังกลาเทศ เชิญชวนและสนับสนุนให้นักลงทุนต่างชาติลงทุนในอุตสาหกรรม เพื่อการส่งออกในเขตอุตสาหกรรมส่งออก มากกว่าเพื่อจำหน่ายในประเทศ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ต้องใช้เทคโนโลยีสูงๆ อุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบในประเทศ อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานจำนวนมาก เป็นต้น

2.3 ราชอาณาจักรภูฏาน

2.3.1 สภาพทั่วไป

ภูฏานมีพื้นที่ 47,500 ตารางกิโลเมตร (ใกล้เคียงกับสวิตเซอร์แลนด์ จึงถูกเรียกว่าเป็นสวิสเซอร์แลนด์แห่งเอเชีย) มีความยาว 300 กิโลเมตร กว้าง 150 กิโลเมตร ทางเหนือติดกับทิเบตของจีน 470 กิโลเมตร ทางใต้ติดรัฐอัสสัมและเบงกอลตะวันตกของอินเดีย 605 กิโลเมตร ทางตะวันตกติดรัฐสิขิมของอินเดีย และทางตะวันออกติดรัฐอรุณาจัลของอินเดีย (รัฐในกลุ่ม 7 สาวน้อย) มีเมืองหลวงชื่อว่ากรุงทิมพู (Thimphu) และมีเมืองสำคัญดังนี้

- เมืองพาโร (Paro) เป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติ
- เมืองพูนาคา (Punaka) เป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นที่ตั้งของพระราชวังฤดูหนาวและเป็นที่ราบสำหรับทำการเกษตร

ภูฏานเป็นประเทศที่เล็กมาก และส่วนใหญ่เป็นภูเขา ทำให้มีทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นป่าไม้ ในภูฏานมีพื้นที่ป่าถึงร้อยละ 60 มีอุทยานแห่งชาติ 4 แห่ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 4 แห่ง และเขตสงวนธรรมชาติ 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 35 ของพื้นที่ประเทศ ในพื้นที่ดังกล่าวมีสัตว์และพืชหายากมากกว่า 7,000 ชนิด มีกล้วยไม้เฉพาะถิ่น 300 เขต และพันธุ์ไม้หายากอีกราว 500 ชนิด และมีสมุนไพรหายากราว 150 ชนิด และยังมีทรัพยากรที่สำคัญ คือ แร่ (อยู่ในความดูแลของ The Division of Geology and Mines of the Ministry of Trade and Industry และ The Geological Survey of India) โดยมีแร่ที่สำคัญ คือ หินคาร์บอนเนต แร่ราโมไนท์ ถ่านหิน หินปูน ยิปซั่ม หินอ่อน ทรายและกรวด เป็นต้น

ภูฏานมีประชากรทั้งสิ้น 0.69 ล้านคน (ปี 2552) โดยมีอัตราการเติบโตร้อยละ 1.47 ความหนาแน่นของประชากร 45 คน ต่อตารางกิโลเมตร ด้านเชื้อชาติประกอบด้วย 3 เชื้อชาติ ได้แก่ ชาชอฟ (Sharchops) ชนพื้นเมืองดั้งเดิม ส่วนใหญ่อยู่ทางภาคตะวันออก นาล็อบ (Ngalops) ชนเชื้อสายทิเบต ส่วนใหญ่อยู่ทางภาคตะวันตกและโซซัม (Lhotshams) ชนเชื้อสายเนปาล ส่วนใหญ่อยู่ทางภาคใต้ โดยประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท ฟาร์มและหุบเขาที่ราบสูงเหนือระดับน้ำทะเล 1,000 เมตร – 3,000 เมตร ชาวภูฏานนับถือศาสนา พุทธมหายาน นิกายกายุบปา (Kagyupa) ร้อยละ 75 ศาสนาฮินดูร้อยละ 24 ศาสนาอิสลามร้อยละ 0.07 และศาสนาคริสต์ร้อยละ 0.03 โดยชาวภูฏานใช้ภาษาซงข่า (Dzongkha) เป็นภาษาราชการและใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในสถาบันการศึกษาและติดต่อธุรกิจ นอกจากนั้นยังมีภาษาท้องถิ่นอื่นๆ อีก เช่น ภาษาทิเบต ภาษาเนปาลี และภาษาชาชฮอป

ภาพที่ 2.3 แผนที่ราชอาณาจักรภูฏาน

ด้านการคมนาคมขนส่งของภูฏาน มีทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ โดยการคมนาคมทางบกสามารถเดินทางได้โดยถนน ถนนในประเทศยาวประมาณ 3,920 กิโลเมตร แต่เป็นถนนลาดยางเพียงประมาณ1,900 กิโลเมตร เท่านั้น ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 มีโครงการสร้างถนนเพิ่มขึ้นถึง 782 กิโลเมตร (ประกอบด้วยถนนหลวง 134 กิโลเมตร และในชนบทอีก 648 กิโลเมตร) สำหรับการคมนาคมทางอากาศภูฏาน มี Druk Air เป็นสายการบินประจำชาติ มีท่าอากาศยานเพียงแห่งเดียวอยู่ที่เมือง Paro ซึ่งตั้งอยู่ใกล้เมืองหลวง มีเส้นทางการบินระหว่างอินเดีย บังกลาเทศ พม่า เนปาล และไทย รวมทั้งได้เปิดเส้นทางใหม่ที่ Bodagava สำหรับผู้แสวงบุญชาวพุทธ โดยได้เปิดใช้ Airbus เพื่อให้บริการนักแสวงบุญดังกล่าวด้วย สำหรับการคมนาคมทางน้ำ ภูฏานไม่มีท่าเรือภายในเขตชายแดน จึงต้องใช้ท่าเรือของอินเดียที่กัลกาตา และของบังกลาเทศที่ จิตตากอง (Chittagong) และมันโกลา (Mangola)

2.3.2 สภาพการเมืองการปกครอง

ราชอาณาจักรภูฏานใช้ระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional Monarchy) โดยมีพระประมุข คือ สมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก (H.M. King Jigme Khesar Namgyel Wangchuck) และมี เลียนเชน จิกมี โยวเซอ ทินเลย์ (Lyonchoen Jigme Yoeser Thinley) เป็นนายกรัฐมนตรี แบ่งแยกอำนาจออกเป็น 3 ฝ่าย คือฝ่ายนิติบัญญัติ (National Assembly) มีสมาชิก 150 คน ประกอบด้วยผู้แทนจำนวน 105 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งทั่วไป ผู้แทนของรัฐบาลจำนวน 35 คน และผู้แทนจากองค์กรทางศาสนาอีก 10 คน (กฎหมายมีข้อห้ามการจัดตั้งพรรคการเมือง) ฝ่ายบริหาร (Council of Minister) มีประธานของ Council of Minister เป็นหัวหน้ารัฐบาล ซึ่งได้รับการคัดเลือกให้หมุนเวียนดำรงตำแหน่งคราวละ 1 ปี จากบรรดาสมาชิกจำนวน 10 คนของ Council of Minister ทั้งนี้รวมกันแล้วมีวาระ 5 ปี และฝ่ายตุลาการ มีศาลสูง ศาลอุทธรณ์ และศาลชั้นต้น (Magistrate) และศาลพิเศษอื่นๆ เช่น ศาลที่ดิน เป็นต้น โดย The Privy Council เป็นผู้เสนอรายชื่อบรรดาผู้พิพากษาเพื่อทูลเกล้าถวายพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ทั้งนี้การตัดสินคดีจะมีหรือไม่มีคณะลูกขุนก็ได้

2.3.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของภูฏานมีขนาดเล็กมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นในเขตเอเชียใต้ (ยกเว้นมัลดีฟ) เป็นเศรษฐกิจที่ขึ้นกับภาคการเกษตรและป่าไม้ เพราะมีทรัพยากรธรรมชาติ พลังงานน้ำ มีป่าที่อุดมสมบูรณ์ และแร่ธาตุสำคัญหลายประเภทเช่น Limestone และ Dolomite แต่มีอุปสรรคในการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์เพราะสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศไม่เอื้ออำนวย

ภาพรวมด้านเศรษฐกิจ

เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ GDP (Gross Domestic Product) ของภูฏานในช่วง 10 ปีหลังสุดที่ผ่านมาเศรษฐกิจของภูฏานดีขึ้นเรื่อยๆ มีอัตราการขยายตัวเป็นบวกในทุกปี และแม้ว่าภูฏานจะเป็นหนึ่งในประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดเล็กที่สุดในโลกแต่ก็มีอัตราการเติบโตที่สูงมากในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ในปี 2007 ภูฏานเป็นประเทศที่มีอัตราเติบโตสูงเป็นอันดับสองของโลกโดยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงถึงร้อยละ 21.4 ซึ่งเป็นผลจากการเริ่มใช้เขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้าทาลา

ตารางที่ 2.13 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ ปี 2543 ของภูฏาน

หน่วย: พันล้านงุนตรัม

ปี	มูลค่า	อัตราการขยายตัว (%)
2542	17.8	-
2543	20.1	12.9
2544	21.2	5.5
2545	21.4	0.9
2546	23.8	11.2
2547	25.5	7.1
2548	29.5	15.7
2549	30.9	4.7
2550	37.5	21.4
2551	38.0	1.3
2552	40.8	7.4

หมายเหตุ: สกุลเงินประจำภูฏาน คือ งุนตรัม Ngultrum (BTN) อัตราทางการเป็น 48.41 BTN ต่อ US$ (อัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ย ปี 2552)

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศจะเน้นไปทางด้านอุตสาหกรรม โดยในปี 2550 ด้านอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 46.5 ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมเกี่ยวกับพลังงาน และด้านการบริการคิดเป็นร้อยละ 34.3 ทั้งในเรื่องของการ ท่องเที่ยว การขนส่ง การคมนาคม การค้า การบริหารภาครัฐ ไฟฟ้าและพลังงาน เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามภาคการเกษตรเป็นภาคการผลิตที่สร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมากเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 19.2 แม้ภูฏานจะเป็นประเทศที่เน้นภาคอุตสาหกรรม แต่ภาคการเกษตรก็เป็นภาคที่สร้างรายได้ให้ภูฏานเป็นอย่างมากเช่นกัน โดยภาคการเกษตรมีสินค้าที่สำคัญได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ส้ม แอปเปิ้ล ธัญพืช อื่นๆ และผลิตภัณฑ์จากนม ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมมีขนาดเล็กมาก ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าประเภทหัตถกรรมและใช้เทคโนโลยีขั้นต่ำ เช่น ซีเมนต์ ผลิตภัณฑ์ไม้ ผลไม้แปรรูป เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และแคลเซียมคาร์ไบด์ อย่างไรก็ดีในช่วงปีที่ผ่านมาภาคอุตสาหกรรมและบริการมีอัตราการเติบโตสูงกว่าภาคการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาก่อสร้าง และคมนาคมขนส่ง

จากข้อมูลจะพบว่าเศรษฐกิจของภูฏานส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับ การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานน้ำ (Hydropower Sector) โดยเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และเป็นเครื่องมือที่ภูฏานใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายของการมีเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตัวเองได้ ปัจจุบัน ภูฏานมีโครงการเขื่อนผลิตไฟฟ้าขนาดใหญ่ 4 แห่ง คือ เขื่อนทาลา (Tala) เขื่อนชุกคา (Chhukha) เขื่อนคูริชู (Kurichu) และเขื่อนบาโซชู (Basochu) ซึ่งรายได้จากการส่งออกกระแสไฟฟ้าให้แก่อินเดีย (และบางส่วนให้แก่บังกลาเทศ) คิดเป็นร้อยละ 28

ของรายรับทั้งหมดของรัฐบาล หรือเป็นรายได้หลักของประเทศ ในขณะที่รายได้จากการเรียกเก็บภาษีและภาษีจากภาคธุรกิจ มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 0.3 และร้อยละ 3 ตามลำดับ

ตารางที่ 2.14 สัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจของภูฏาน

ภาคการผลิต	สัดส่วนต่อ GDP (%)								
	2542	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2550
ภาคเกษตรกรรม	29.4	28.4	27	26.9	25.8	25.4	23.6	22.8	19.2
ภาคอุตสาหกรรม	36.6	35.5	37.5	38.3	39.1	37.6	37.1	38	46.5
ภาคบริการ	34.1	36.2	35.5	34.8	35.1	37	39.2	39.2	34.3

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

ตารางที่ 2.15 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ ปี 2543 ของภูฏาน แยกตามกิจกรรมการผลิต

หน่วย: ล้านงุนตรัม

สาขาการผลิต	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
GDP รวม	17,823.9	20,111.8	21,476.4	23,819.8	25,537.9	27,269.8	29,043.1	30,881.7	37,484.6
ภาคเกษตร	5,323.3	5,568.7	5,849.2	6,009.2	6,138.4	6,250.1	6,273.8	6,395.9	6,421.8
เหมืองแร่	310.2	314.9	370.4	406.8	402.4	381.3	446.6	531.5	654.5
อุตสาหกรรม	1,590.0	1,627.3	1,655.9	1,732.8	1,844.1	1,943.8	2,011.0	2,088.0	2,209.9
ไฟฟ้า ประปา	2,501.0	2,255.3	2,184.6	2,560.7	3,030.3	2,980.2	3,260.5	4,387.7	9,686.0
การก่อสร้าง	2,149.2	2,761.4	3,460.9	4,328.7	4,448.7	4,819.8	4,701.2	4,247.5	4,490.3
การค้า	1,615.8	970.2	1,140.2	1,348.9	1,506.8	1,790.1	2,064.2	2,194.3	2,357.1
การคมนาคมขนส่ง	1,775.4	1,799.7	1,843.7	2,000.3	2,007.4	2,447.9	2,660.6	2,856.5	3,178.6
การเงิน	1,010.4	1,413.0	1,492.8	1,449.7	1,770.8	1,991.1	2,507.8	2,905.6	3,057.4
การริหารภาครัฐ	1,548.6	2,813.9	2,847.4	3,050.7	3,287.8	3,307.9	3,743.4	3,907.7	4,033.7
อื่นๆ	-	587.4	631.3	932.0	1,101.2	1,357.6	1,347.0	1,367.0	1,395.3

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

2.3.4 อุตสาหกรรมของภูฏาน

ภูฏานเป็นที่รู้จักของชาวโลกในฐานะที่เป็นประเทศที่ไม่ยึดติดกับตัวเลขผลผลิตรวมของประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) เหมือนที่หลายๆ ประเทศให้ความสนใจกัน ชาวภูฏานเชื่อว่าความสุขรวมของผู้คนภายในประเทศ (Gross National Happiness: GNH) มีความสำคัญมากกว่าผลผลิตรวมของประเทศ (GDP) เพราะความร่ำรวยและการเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศมิได้นำมาซึ่งความสุขเสมอไป แต่น่าแปลกใจที่ว่าประเทศที่ไม่สนตัวเลข GDP จะมีการขยายตัวของ GDP สูงมาก การขยายตัวของ Real GDP ปี 2550 เติบโตในอัตราร้อยละ 21.4 ซึ่งเป็นอัตราที่สูงเป็นอันดับสองของโลก

ภูฏานได้ชื่อว่าเป็นประเทศยากจนที่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือด้านการเงินจากองค์กรระหว่างประเทศหลายแห่ง เช่น ธนาคารโลก ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย ฯลฯ นอกจากนี้ภูฏานยังได้รับความช่วยเหลือทั้งด้านการเงินและวิชาการจากประเทศต่างๆ เช่น อินเดีย ญี่ปุ่น และประเทศยุโรปตะวันตกมาตลอดเวลา ชาวภูฏานมีรายได้ต่ำถึงต่ำมาก ร้อยละ 90 ของประชากร ภูฏานมีอาชีพทำการเกษตรและป่าไม้ การเกษตรประกอบด้วยการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์ในหุบเขา ภาวะเศรษฐกิจของภูฏานขึ้นอยู่กับภาคการเกษตรและป่าไม้ โดยมีสินค้าเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ส้ม แอปเปิ้ล ธัญพืช และผลิตภัณฑ์จากนม ภาคอุตสาหกรรมของภูฏานมีขนาดเล็กมาก และมีเทคโนโลยีที่ค่อนข้างล้าสมัย ผลผลิตที่ได้ส่วนใหญ่เป็นสินค้าหัตถกรรมในชนบท แต่ที่ภาคอุตสาหกรรมของประเทศเป็นภาคที่มีสัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจมากที่สุด เพราะภูฏานส่งออกสินค้าประเภท ไฟฟ้า และพลังงานเป็นจำนวนมาก โดยภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจในปี 2550 สูงถึงร้อยละ 46.5 เพิ่มขึ้นจากเมื่อปี 2542 ถึงร้อยละ 10

ตารางที่ 2.16 สัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจของภูฏาน

ภาคการผลิต	สัดส่วนต่อ GDP (%)								
	2542	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2550
ภาคเกษตรกรรม	29.4	28.4	27	26.9	25.8	25.4	23.6	22.8	19.2
ภาคอุตสาหกรรม	36.6	35.5	37.5	38.3	39.1	37.6	37.1	38	46.5
ภาคบริการ	34.1	36.2	35.5	34.8	35.1	37	39.2	39.2	34.3

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

อุตสาหกรรมหลักของประเทศ

ก่อนปี 2503 ภูฏานเป็นหนึ่งในประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดในโลก ภาคการผลิตส่วนใหญ่จะผลิตเพื่อใช้ในครัวเรือนและการดำเนินการทางการเกษตร อาวุธ หัตถกรรมและผลิตภัณฑ์ไม้อื่นๆ อย่างไรก็ตามหลังจากปี 2504 จำนวนของอุตสาหกรรมก็เริ่มที่จะขยายตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่การพัฒนาอุตสาหกรรมของภูฏานนั้นต้องนับว่าพัฒนาช้าเนื่องจากการปัจจัยหลายๆ เช่น ผู้ประกอบการที่ยากจน ต้นทุนการขนส่งสูงในตลาดประเทศด้อยพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมยังไม่สะดวกและการขาดแคลนสินค้าคงคลังของทรัพยากรต่างๆ

จากข้อมูลจะพบว่าเศรษฐกิจของภูฏานส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับ การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานน้ำ (Hydropower Sector) โดยเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และเป็นเครื่องมือที่ภูฏานใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายของการมีเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตัวเองได้ ปัจจุบัน ภูฏานมีโครงการเขื่อนผลิตไฟฟ้าขนาดใหญ่ 4 แห่ง คือ เขื่อนทาลา (Tala) เขื่อนชุกคา (Chhukha) เขื่อนคูริชู (Kurichu) และเขื่อนบาโซชู (Basochu) ซึ่งรายได้จากการส่งออกกระแสไฟฟ้าให้แก่อินเดีย (และบางส่วนให้แก่บังกลาเทศ) คิดเป็นร้อยละ 28

ของรายรับทั้งหมดของรัฐบาล หรือเป็นรายได้หลักของประเทศ ในขณะที่รายได้จากการเรียกเก็บภาษีและภาษีจากภาคธุรกิจ มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 0.3 และร้อยละ 3 ตามลำดับ

เดิมทีอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับพวกเครื่องสาร หัตถกรรม สิ่งทอ ผลิตภัณฑ์พื้นเมือง เป็นอุตสาหกรรมที่เด่นในภูฏาน แต่พอมาถึงช่วงศตวรรษที่ 21 ภาคการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำได้เริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภูฏาน และทำให้ภูฏานเริ่มหันมาส่งออกด้าน ไฟฟ้าและพลังงานมากขึ้น และยังเป็นตัวช่วยผลักดันอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับซีเมนต์ให้เกิดขึ้นเพราะมีแหล่งพลังงานต้นทุนต่ำ ทำให้มีโรงงานปูนซีเมนต์เกิดขึ้นที่ภูฏาน มีการทำเหมืองแร่มากขึ้น โดยโรงงานเหล่านี้นับเป็นโรงงานขนาดใหญ่ที่เกิดขึ้นในภูฏาน

ภาคอุตสาหกรรมในด้านอื่นๆ ยังไม่ค่อยเจริญมากนัก เนื่องจากมีขนาดเล็กมาก มีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนน้อย และมีเทคโนโลยีค่อนข้างล้าหลัง ในขณะที่แรงงานก็ยังต้องพึ่งแรงงานที่อพยพมาจากอินเดีย อุตสาหกรรมที่สำคัญของภูฏานที่รองลงมาจากพวก เชื้อเพลิง ไฟฟ้าและพลังงานก็จะมีซีเมนต์ เช่น Druk Cement Pvt. Ltd. Penden Cement Authority Ltd. Lhaki Cement ผลิตภัณฑ์ไม้ เช่น Wood Craft Centre Lhaki Wood Industries อุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับแร่ธาตุ เช่น Bhutan Carbide and Chemicals Ltd. Bhutan Ferro Alloys Ltd. Druk Plaster and Chermical Ltd. ที่พอจะเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ส่วนอุตสาหกรรมขนาดเล็กก็จะเป็นพวกแปรรูปผลไม้ เช่น Bhutan Fruit Products Ltd. Bhutan Agro Industries และผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เป็นต้น

2.3.5 ด้านการลงทุน

นับแต่ปี 2545 เป็นต้นมา ภูฏานมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนต่างชาติตาม The Foreign Direct Investment Policy (2002) เพื่อเตรียมการรองรับการเข้าเป็นสมาชิกขององค์กรการค้าโลก WTO โดยเริ่มจากการค่อยๆ เปิดพิจารณาคำขอเป็นรายไป และผ่อนคลายกฎระเบียบเกี่ยวกับการลงทุนเป็นเรื่องๆ เช่น การลงทุนในกิจการธนาคารซึ่งเคยเปิดให้ต่างชาติลงทุนได้เพียงร้อยละ 20 ก็ปรับเปลี่ยนมาเปิดให้ลงทุนในสัดส่วนมากกว่าคนในชาติได้ เป็นต้น ทั้งนี้รัฐรับประกันการลงทุนต่างชาติด้วยการให้คำมั่นว่าทรัพย์สินและกำไรของนักลงทุนต่างชาติจะถูกยึดเป็นของรัฐ และหากได้รับความเสียหายก็จะได้รับการชดใช้ค่าเสียหายเต็มจำนวน

นโยบายด้านการลงทุน

เนื่องจากภูฏานยังไม่เป็นประเทศที่นักลงทุนต่างชาติสนใจ เพราะเป็นประเทศเล็กและเต็มไปด้วยภูเขาซึ่งไม่มีทางออกสู่ทะเล รวมทั้งได้มีข้อเสนอที่จูงใจนักลงทุนเพียงเล็กน้อย The Ministry of Trade and Industry จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน Foreign Investment Facilitation

Committee (FIFC) เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมการลงทุน และควบคุมดูแลการลงทุนในประเทศ มาตรการส่งเสริมการลงทุน ให้สิทธิประโยชน์ทั้งด้านภาษีและที่ไม่ใช่ภาษีดังต่อไปนี้

- การยกเว้นภาษีชั่วคราว (Tax Holiday) จากภาษีเงินได้ธุรกิจ (BIT) และภาษีเงินได้ของนิติบุคคล (CIT) สำหรับการลงทุนในด้านการผลิตสินค้า IT และการเกษตร รวมทั้งสถาบันฝึกอบรม IT โรงแรม โรงเรียน โรงงานผลิตรถยนต์ ฯลฯ ซึ่งก่อตั้งธุรกิจขึ้นในช่วงระหว่างเดือนมกราคม 2546 และเดือนมิถุนายน 2550 (แต่ต้องเสียภาษีขายและภาษีศุลกากร)
- การยกเว้นภาษีการขายและภาษีศุลกากร สำหรับโรงงาน เครื่องจักร และวัตถุดิบ
- การได้รับสิทธิหักค่าลดหย่อนภาษีที่แบ่งแยกเรื่องเงินเดือนและเงินได้ของบริษัท
- การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศทุกชนิดสำหรับการนำเข้าเครื่องจักร ชิ้นส่วน สินค้าทุน
- การส่งกลับเงินกำไรและเงินปันผลไปยังประเทศของนักลงทุน โดยคำนึงถึงความสมดุลกับรายได้ที่เป็น “Net Foreign Exchange” รวมทั้งส่งเงินต้นทุนจากการขาย/ชำระหนี้กลับยังประเทศของนักลงทุนในสกุลเงินตราต่างประเทศได้
- การเช่าซื้อที่ดินจากภาครัฐและภาคเอกชนได้
- การได้สิทธิพิเศษในการเข้าสู่อินเดียและบังกลาเทศซึ่งเป็นตลาดใหญ่ (ระยะทางจากภูฏานไปอินเดียเพียง 2 – 3 ไมล์เท่านั้น)
- การชำระเงินกู้เป็นเงินตราต่างประเทศได้โดยการอนุมัติจากรัฐบาล และชำระเงินตราต่างประเทศให้กับบุคคลในราชวงศ์ หรือกับการให้บริการด้านเทคนิคและการบริหารจัดการได้โดยการขออนุญาตเป็นรายๆ ไป
- การรับเงินตราต่างประเทศเป็นค่าสิทธิ ค่าธรรมเนียมการบริการทางเทคนิค และค่าบริหารได้

กฎระเบียบด้านการลงทุน

1) การลงทุนต้องปฏิบัติตามกฎหมายหลักคือ The Company Act (1989) The Mines and Minerals Management Act (1995) และ The Custom Rules and Regulation (1996) นอกจากนั้นยังมีร่างกฎหมายอีกหลายฉบับที่ยังอยู่ในระหว่างเสนอเป็นกฎหมาย ได้แก่ Real and Personal Properties Act Bankruptcy Act Commercial Sale of Goods Act และ Industrial Properties Act รวมทั้งกฎระเบียบ ประกาศ และคำสั่งต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยมีตัวอย่างกฎระเบียบดังนี้ ต้องได้รับใบอนุญาตการประกอบธุรกิจจาก The Ministry of Trade and Industry (เว้นแต่เป็นธุรกิจขนาดย่อมในเขตชนบทซึ่งมีเงินลงทุนต่ำกว่า 100,000 งุนตรัม) ต้องผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามหลักสุขอนามัย ต้องไม่โฆษณาเกินกว่าความเป็นจริง การจ้างคนต่างชาติทำงานในธุรกิจ จะต้องมีเงื่อนไขว่าไม่อาจหาคนภูฏานทำงานในลักษณะเช่นนั้นได้ การมีหุ้นส่วนชาวต่างชาติจะต้องได้รับการอนุมัติจาก The Ministry for Trade and Industry

2) ต้องจดทะเบียนกับ Register of Companies ตาม Companies Act (2000)

3) การลงทุนในภาคอุตสาหกรรมการผลิตต้องมีเงินลงทุนขั้นต่ำอย่างน้อย 1 ล้านเหรียญสหรัฐ และต่างชาติถือหุ้นได้ในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 70 ได้แก่ กระบวนการทำแร่ธาตุ กระบวนการทางการเกษตรกรรม อุตสาหกรรมป่าไม้และที่ใช้ไม้เป็นหลัก อุตสาหกรรมที่ใช้ปศุสัตว์เป็นหลัก อุตสาหกรรมเบา (อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมวิศวกรรมและพลังงาน)

4) การลงทุนในภาคการค้าบริการต้องมีเงินลงทุนอย่างน้อย 500,000 เหรียญสหรัฐ และถือหุ้นในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 70 ได้แก่ การท่องเที่ยว การโรงแรม การเงิน การบริการขนส่ง การก่อสร้างสะพาน ที่อยู่อาศัย และถนน การศึกษา โครงสร้างพื้นฐานทางธุรกิจเช่นเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.4 สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล

2.4.1 สภาพทั่วไป

สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาลมีพื้นที่ 147,181 ตารางกิโลเมตร เป็นประเทศเล็กๆ ที่ไม่มีทางออกทะเล ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงของเทือกเขาหิมาลัย คือตั้งอยู่ทางทิศใต้ของเทือกเขาหิมาลัย ทิศเหนือติดกับแคว้นทิเบตของจีน ทิศใต้ติดกับอินเดีย มีเขตติดต่อกับจีนยาว 1,236 กิโลเมตร และอินเดีย 1,690 กิโลเมตร โดยเนปาลนั้นมีเมืองหลวงชื่อว่า กรุงกาฐมาณฑุ (Kathmandu) และมีเมืองสำคัญดังนี้

- จานักปูร (Janakpur) เป็นเมืองด้านการท่องเที่ยวทางตะวันออกเฉียงใต้ของเนปาล
- โภคครา (Pokhara) เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางตอนกลางของประเทศ
- ลุมพินี (Lumbini) เป็นสถานที่ประสูติของพระพุทธเจ้า ทางตอนใต้ ติดอินเดีย

ด้านทรัพยากร เนปาลเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ทำให้มีป่าไม้ น้ำ แร่ธาตุ อยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีพลังน้ำมากมหาศาลและมีราคาถูกทำให้ อุตสาหกรรมด้านนี้เติบโตอย่างรวดเร็ว และยังมี ทรัพยากรที่สำคัญ คือ แร่ไมก้า ลิกไนต์ ทองแดง โคบอลต์ แร่เหล็ก พลวง และตะกั่ว

สำหรับประชากรของเนปาลมีประชากรทั้งสิ้น 29.33 ล้านคน (ปี 2552) โดยมีอัตราการเติบโตร้อยละ 1.8 ความหนาแน่นของประชากร 196 คน ต่อตารางกิโลเมตร ประชากรประกอบด้วยหลายชาติพันธุ์ ที่สำคัญคือมองโกลอยด์ซึ่งมาจากธิเบต สิกขิม และบริเวณภูเขาในอัสสัมและเบงกอล และกลุ่มที่สืบเชื้อสายมาจากอินโดอารยัน การแบ่งชนชั้นของกลุ่มชนเผ่าทำให้ส่งผลต่อสังคม วัฒนธรรม ภาษา และการเมืองของประเทศ ทั้งนี้คนเนปาลรู้หนังสือร้อยละ 39 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย และส่วนใหญ่นับถือศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู ร้อยละ 81 ศาสนาพุทธนิกายมหายาน ร้อยละ 11 ศาสนาอิสลามร้อยละ 4.2 ศาสนาคริสต์ร้อยละ 1.4 และเนปาลยังใช้ภาษาเนปาล Nepali เป็นภาษาราชการ แต่ใช้ภาษาอังกฤษกันได้อย่างกว้างขวาง และใช้ภาษาท้องถิ่นอย่างหลากหลาย รัฐธรรมนูญยังให้สิทธิในการศึกษาเป็นภาษาถิ่นก็ได้

ภาพที่ 2.4 แผนที่สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล

ด้านการคมนาคมขนส่งของเนปาล มีทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ โดยการคมนาคมทางบก ประกอบไปด้วย ถนนมีความยาว 15,985 กิโลเมตร โดยถนนหลวงสายสำคัญ คือ Mahendra Rajmarg (East – west highway) Tribhuvan Rajpath (Kathmandu – Birgunj) the Prithivi Rajmarg (Kathmandu – Pokhara) the Siddhartha Rajmarg (Sunauli – Pokhara) and Arniko Rajmarg (Kathmandu – Kodari) และกำลังก่อสร้างถนนเพิ่มขึ้นอีกหลายสาย มีรางรถไฟเพียงรางเดียว คือ The Janakpur – Jayanagar Railway มีความยาว 52 กิโลเมตร ดำเนินการโดย The Nepal Transport Corporation ซึ่งยังมีการบริหารจัดการที่ไม่ดี เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ สำหรับการคมนาคมทางอากาศ มีสายการบินประจำชาติ คือ Royal Nepal Airlines (RNAC) มีท่าอากาศยานระหว่างประเทศเพียง 1 แห่ง คือ The Tribuvan International Airport ตั้งอยู่ที่ Kathmandu และมีท่าอาศยานภายใน

ประเทศ 42 แห่ง เช่น Austrian Airlines/Lauda Air Biman Bangladesh Airlines China Southwest Airlines Indian Airlines Lufthansa Qatar Airways Singapore Airlines Thai Airways International เป็นต้น และสำหรับการคมนาคมทางน้ำ เนปาลยังไม่มีท่าเรือของตัวเองแต่ได้ใช้ท่าเรือของอินเดียที่ Kolkata และ Chittagong ซึ่งมีระยะทางห่างจากเนปาล 1,150 กิโลเมตร และที่ Haldia ซึ่งมีระยะเวลาเดินทางนาน 3 ถึง 8 วัน นอกจากนั้นยังใช้ท่าเรือของบังกลาเทศที่ Mangola ด้วย

2.4.2 สภาพการเมืองการปกครอง

สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาลใช้ระบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและเป็นแม่ทัพของสามเหล่า ตามรัฐธรรมนูญ (The Constitution of the Kingdom of Nepal 2047 (1990)) มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 9 พฤศจิกายน 2533 โดยกษัตริย์และราชวงศ์มีเอกสิทธิ์เหนือบุคคลทั่วไป ซึ่งระบบการเมืองเป็นแบบไม่มีพรรคการเมือง (Panchayat) ในปัจจุบัน เนปาลเข้าสู่ระบอบการปกครองแบบสาธารณรัฐ มีนายราม บารัน ยาดัฟ เป็นประธานาธิบดีคนแรก จากการลงคะแนนเสียงของสภาร่างรัฐธรรมนูญ 308 เสียง และนายคีรีชา ปราสาท โกอีราละ อดีตรักษาการณ์ประมุขแห่งรัฐทำหน้าที่นายกรัฐมนตรีต่อไป จนมีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่อันนำโดยพรรคคอมมิวนิสต์ลัทธิเหมา หรืออดีตกลุ่มกบฏลัทธิเหมาซึ่งมีนายประจันดาเป็นนายกรัฐมนตรี แต่หลังจากที่นายประจันดาต้องการให้อดีตกลุ่มกบฏของเขาเป็นส่วนหนึ่งของกองทัพ จึงมีกระแสกดดันมาจากผู้บัญชาการทหารสูงสุดของเนปาล และรวมทั้งประธานาธิบดียาดัฟ นายประจันดาจึงประกาศลาออก และสภาได้เลือกนายมาดัฟ คูมาร์ เนปาล อดีตเลขาธิการใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์ลัทธิมาร์ก-เลนิน ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนใหม่ในวันที่ 25 พฤษภาคม 2552 ก่อนครบรอบ 1 ปีของการสถาปนาระบอบสาธารณรัฐในเนปาล การปกครองจะแบ่งอำนาจออกเป็น 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหารซึ่งมีกษัตริย์เป็นประมุขและคณะรัฐมนตรีใช้อำนาจบริหาร โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาล กษัตริย์เป็นผู้แต่งตั้งหัวหน้าพรรคซึ่งได้รับเสียงข้างมากให้เป็นนายกรัฐมนตรีแต่หากไม่มีเสียงข้างมาก สมาชิกของพรรคเสียงข้างมากสองในสามพรรคจะรวมกันจัดตั้งรัฐบาลได้ หากว่าภายใน 30 วัน ไม่มีการเสนอชื่อ กษัตริย์มีอำนาจยุบสภาและออกคำสั่งเลือกตั้งใหม่ภายใน 3 เดือน ด้านฝ่ายนิติบัญญัติประกอบด้วยกษัตริย์และสองสภาคือสภาผู้แทนราษฎร (Pratinidhi Sabha) และวุฒิสภา (Rashtriya Sabha) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้ง มีจำนวน 205 คน อยู่ในวาระ 5 ปี และวุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกที่ได้รับการแต่งตั้งจำนวน 60 คน (แต่งตั้งโดยกษัตริย์ 10 คน สภาผู้แทนราษฎร 35 คนรวมถึงผู้หญิง 3 คนเป็นอย่างน้อย และอีก 15 คน ได้มาจากการเลือกตั้งของหัวหน้าหมู่บ้านและเมืองในหลายภูมิภาค) สมาชิกวุฒิสภามีวาระ 6 ปีและจำนวน 1 ใน 3 จะถูกคัดออกในทุก 2 ปี กฎหมายทุกฉบับจะต้องผ่านความเห็นชอบของทั้งสองสภาก่อนที่จะทูลเกล้าให้กษัตริย์ลงพระปรมาภิไธย โดยกษัตริย์มีอำนาจในการออกกฎหมาย แก้ไขหรือถอดถอนกฎหมายที่เกี่ยวกับการสืบราชสมบัติและพนักงานของพระราชวัง สำหรับฝ่ายตุลาการ เนปาลใช้ระบบศาลโดยแบ่งออกเป็น ศาลสูงสุด ศาลอุทธรณ์ และศาลชั้นต้นหรือศาลแขวง (Districtcourt) ศาลสูงสุดมีอำนาจตัดสินคดีทั้งหลายยกเว้นศาลทหาร ประธานศาลฎีกาได้รับแต่งตั้งจากกษัตริย์ตาม

คำแนะนำของ the Constitutional Council มีวาระ 7 ปีและอาจถูกรัฐสภาตรวจสอบความประพฤติมิชอบและประสิทธิภาพในการทำงาน

2.4.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาลต้องพึ่งพาการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านที่สำคัญ ได้แก่ จีน และอินเดีย ซึ่งทั้งสองประเทศมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจเนปาลอย่างมาก ทั้งนี้เนปาลได้เริ่มฟื้นฟูพัฒนาประเทศซึ่งบอบช้ำจากการต่อสู้ระหว่างรัฐบาล พรรคการเมืองและกลุ่ม Maoist เนปาลต้องการความช่วยเหลือทางการเงินและโครงการความช่วยเหลือจากนานาประเทศเพื่อเร่งฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐาน จัดสรรที่อยู่ให้แก่ผู้พลัดถิ่น และดูแลครอบครัวผู้ที่เสียชีวิตและผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากสถานการณ์ความไม่สงบทางการเมือง

ภาพรวมด้านเศรษฐกิจ

เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ GDP (Gross Domestic Product) ของเนปาลในช่วง 10 ปีหลังสุดที่ผ่านมาเศรษฐกิจของเนปาลดีขึ้นเรื่อยๆ มีอัตราการขยายตัวเป็นบวกทุกปี โดยในปี 2542 มีมูลค่า 395.1 พันล้านรูปีเนปาล เพิ่มขึ้นเป็น 591.9 พันล้านรูปีเนปาล ในปี 2552

ตารางที่ 2.17 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ ปี 2543 ของเนปาล

หน่วย: พันล้านรูปีเนปาล

ปี	มูลค่า	อัตราการขยายตัว (%)
2542	395.1	-
2543	418.8	6.0
2544	441.5	5.4
2545	442.0	0.1
2546	459.5	3.9
2547	481.0	4.7
2548	497.7	3.5
2549	514.5	3.4
2550	531.7	3.3
2551	560.1	5.3
2552	591.9	5.7

หมายเหตุ: สกุลเงินประจำเนปาล คือ รูปีเนปาล Nepalese Rupee (NR) อัตราทางการเป็น 77.55 NP ต่อ US$ (อัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ยปี พ.ศ. 2552)

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของเนปาลส่วนใหญ่มาจากภาคบริการ มีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ GDP (Gross Domestic Product) สูงที่สุด โดยในปี 2551 มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 51.2 ซึ่งภาคบริการนั้นประกอบไปด้วย ไฟฟ้า ประปา การก่อสร้าง การค้า การขนส่ง การเงิน การบริหารของภาครัฐ โดยด้านที่มีความสำคัญอย่างมากในภาคบริการ คือ ด้านการค้า การเงินและ การบริหารภาครัฐ รองลงมาคือ ภาคเกษตรกรรม มีสัดส่วนร้อยละ 33.1 และภาคอุตสาหกรรม มีสัดส่วนร้อยละ 15.7

ตารางที่ 2.18 สัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจของเนปาล

ภาคการผลิต	สัดส่วนต่อ GDP (%)								
	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ภาคเกษตรกรรม	37.8	37	37.9	37	36.4	35.7	34.1	33	33.1
ภาคอุตสาหกรรม	17.3	16.9	17.1	17.2	16.8	16.6	16.2	16.1	15.7
ภาคบริการ	44.9	46.1	45.1	45.9	46.8	47.7	49.7	50.9	51.2

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

ตารางที่ 2.19 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ ปี 2543 ของเนปาล แยกตามกิจกรรมการผลิต

หน่วย: ล้านรูปีเนปาล

สาขาการผลิต	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
GDP รวม	418,760	441,519	442,048	459,488	481,004	497,739	514,485	531,682	560,124
ภาคเกษตร	147,543	155,625	160,421	165,761	173,734	179,810	183,015	184,795	193,497
เหมืองแร่	1,712	1,817	1,977	2,040	2,031	2,169	2,348	2,383	2,451
อุตสาหกรรม	37,016	38,409	36,364	36,380	37,163	38,136	38,898	39,891	39,963
ไฟฟ้า ประปา	6,599	7,750	8,631	10,274	10,693	11,117	11,562	13,065	13,552
การก่อสร้าง	25,366	25,585	27,225	27,798	27,701	28,503	30,690	31,453	32,432
การค้า	77,216	78,387	68,754	70,289	78,021	73,218	76,100	73,022	78,279
คมนาคม ขนส่ง	29,592	31,425	34,055	35,825	38,509	40,985	42,001	43,922	47,020
การเงิน	45,933	46,722	45,435	44,301	44,376	50,657	56,743	63,343	68,219
การบริหารภาครัฐ	35,140	39,734	44,538	49,458	52,599	55,749	58,182	63,206	67,028
อื่นๆ	12,643	16,065	14,648	17,362	16,177	17,395	14,946	16,602	17,683

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

2.4.4 อุตสาหกรรมของเนปาล

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของเนปาลส่วนใหญ่มาจากภาคบริการ ภาคบริการมีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ GDP (Gross Domestic Product) สูงที่สุด โดยในช่วงไม่กี่ปีหลังที่ผ่านมา ภาคบริการมีบทบาทอย่างมาก เป็นภาคที่มีความสำคัญที่สุดของประเทศ โดยในปี 2551 มีสัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจอยู่ที่ร้อยละ 51.2 เพิ่มขึ้นจากปี 2543 ถึงร้อยละ 6.3

ทางด้านภาคการเกษตรเป็นภาคที่สร้างรายได้ให้กับประเทศรองลงมา เดิมเนปาลเป็นประเทศด้อยพัฒนา ทำให้ภาคการผลิตส่วนใหญ่จึงเป็นสินค้าเกษตร ต่อมาได้มีการเริ่มพัฒนาประเทศ ทำให้เศรษฐกิจส่วนใหญ่อยู่ในภาคบริการ แต่ภาคการเกษตรก็ยังสำคัญกับประเทศเป็นอย่างมากเพราะเป็นภาคที่มีการจ้างงานมากที่สุดในประเทศ โดยสัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจของภาคการเกษตรกำลังลดลงเรื่อยๆ โดยจากปี 2543 ภาคการเกษตรมีสัดส่วนร้อยละ 37.8 ต่อมาปี 2547 ลดลงเหลือร้อยละ 36.4 และปี 2551 สัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจของภาคการเกษตรเหลือเพียงร้อยละ 33.1 เนปาลมีลักษณะเศรษฐกิจหลักอยู่บนพื้นฐานการเกษตร พืชที่สำคัญได้แก่ ข้าวเจ้า ข้าวโพด ข้าวสาลี และอ้อย ส่วนสัตว์เลี้ยงที่สำคัญ ได้แก่ โค และกระบือ เป็นต้น

ภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคที่ไม่ค่อยมีความสำคัญกับเนปาลมากเท่าไรนักเนื่องจากเป็นภาคที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไม่มาก คิดเป็นสัดส่วนต่อเศรษฐกิจไม่ถึงร้อยละ 20 ของโครงสร้างเศรษฐกิจทั้งประเทศ เดิมภาคอุตสาหกรรมของเนปาลแทบจะไม่มีความสำคัญกับประเทศอยู่เลย โดยร้อยละ 0.66 ของ GDP ในเนปาลได้มาจากอุตสาหกรรมในช่วงปี 2507 – 2508 นั้นก็เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาอุตสาหกรรมและตั้งแต่นั้นมาการพัฒนาอุตสาหกรรมก็ได้รับความสำคัญมากโดยถูกนำมาใช้ในการวางแผนเศรษฐกิจ โดยภาคการผลิตคิดเป็นร้อยละ 4.2 ของ GDP ในปี 2523 และเพิ่มขึ้นไปเป็นร้อยละ 6.1 ในปี 2533 จากนั้นเป็นร้อยละ 9.2 ในปี 2538 และเป็นร้อยละ 22 ในปี 2543 แต่หลังจากนั้นเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบและเกิดความรุนแรงตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมา และจากนั้นอัตราการผลิตและอัตราการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมก็ลดลง

โดยในปี 2543 ภาคอุตสาหกรรมของเนปาลมีสัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจร้อยละ 17.3 จนถึงปี 2551 ภาคอุตสาหกรรมนี้สร้างรายได้ให้ประเทศเหลือเพียงร้อยละ 15.7 ส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตจากภาคเกษตรที่สำคัญ เช่น การทำพรม สิ่งทอ สีข้าว น้ำตาล น้ำมันจากพืช บุหรี่ เป็นต้น

ตารางที่ 2.20 สัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจของเนปาล

ภาคการผลิต	สัดส่วนต่อ GDP (%)								
	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ภาคเกษตรกรรม	37.8	37	37.9	37	36.4	35.7	34.1	33	33.1
ภาคอุตสาหกรรม	17.3	16.9	17.1	17.2	16.8	16.6	16.2	16.1	15.7
ภาคบริการ	44.9	46.1	45.1	45.9	46.8	47.7	49.7	50.9	51.2

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

จากโครงสร้างทางเศรษฐกิจของเนปาล ณ ปัจจุบันพบว่าชาวเนปาลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจเนปาล พื้นที่กว่าร้อยละ 20 ของประเทศใช้สำหรับการทำเกษตรกรรม และมีเพียงร้อยละ 0.49 ของพื้นที่เกษตรกรรมเป็นการเพาะปลูกแบบถาวร ได้แก่ ข้าวเป็นส่วนใหญ่ด้วยเนปาลเป็นประเทศกำลังพัฒนา จึงพบว่าประชากรร้อยละ 40 มีรายได้ต่ำกว่ามาตรฐานของรายได้ต่ำสุดที่จะสามารถดำรงชีพได้ หรือกล่าวได้ว่ามีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเนปาลเป็นหนึ่งในประเทศที่ยากจนที่สุดในโลก โดยมีรายได้ต่อหัวประมาณเพียง 270 เหรียญสหรัฐ อย่างไรก็ตามเนปาลเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ คือ แหล่งน้ำ ส่วนทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ที่สามารถพบได้ ได้แก่ แร่ควอร์ทซ ไม้ใหญ่ที่สามารถนำไปแปรรูปได้ ถ่านหินลิกไนต์ ทองแดง แร่โคบอต์ล และแร่เหล็ก เป็นต้น

อุตสาหกรรมหลักของประเทศ

อุตสาหกรรมที่สำคัญๆของเนปาลมีดังนี้

1) อุตสาหกรรมภายในประเทศ ส่วนใหญ่แล้วเป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการผลิตทางการเกษตร ซึ่งขึ้นกับผลผลิตทางการเกษตรที่ผลิตได้เป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวและข้าวโพดซึ่งเป็นอาหารหลักของประเทศพบในเขตอุตสาหกรรมหลัก Terai นอกจากนี้ เนปาลยังมีพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญรองลงมา อาทิ มันฝรั่ง เมล็ดพืชที่ให้น้ำมัน อ้อย ปอกระเจ้า และยาสูบ เป็นต้น อุตสาหกรรมขั้นพื้นฐานของเนปาลดำเนินการภายใต้การควบคุมผังเมือง ซึ่งกำหนดให้เมือง Biratnagar และ Birgani ใน Terai เป็นเมืองอุตสาหกรรมการผลิตขั้นต้น รวมถึงบางส่วนในเขตเมือง Kathmandu โดยโรงงานอุตสาหกรรมใหญ่ๆ หลายแห่งมีรัฐเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการ ผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมหลัก อุตสาหกรรมรองลงมา ได้แก่ ปอกระเจา น้ำตาล บุหรี่ เบียร์ กล่องไม้ขีดไฟ รองเท้า ซีเมนต์ และอิฐ เป็นต้น

2) อุตสาหกรรมพื้นบ้าน ได้แก่ ตะกร้า และพรม ซึ่งเป็นสินค้าที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของเนปาล อุตสาหกรรมผลิตพรมในเนปาล ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการจ้างแรงงานมากที่สุด และเป็นตัวหลักที่ทำให้เงินต่างชาติไหลเข้าประเทศ ในปี 2548 เนปาลส่งออกพรมทั้งหมด 1.6 ล้านตารางเมตร คิดเป็นมูลค่าทั้งสิ้น มากกว่า 81 ล้านเหรียญสหรัฐ โดยมีคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ เยอรมันและสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะเยอรมัน นำเข้าพรมจากเนปาลถึงร้อยละ 45 ของพรมทั้งหมดที่เนปาล

ส่งออก นอกจากนี้ตลาดส่งออกพรมของเนปาลที่สำคัญ ได้แก่ เบลเยี่ยม อังกฤษ ตุรกี สวิซเซอร์แลนด์ ญี่ปุ่น สเปน แคนาดา และอิตาลี

3) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กลายเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุด หลังจากที่เนปาลได้เปิดประเทศเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2496 โดยทางการเนปาลได้ส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยว โดยการสร้างโรงแรมขนาดเล็กและร้านอาหารในจุดที่มีมีภูเขาที่มีชื่อเสียง นอกจากนี้ธุรกิจการท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดการจ้างงานประมาณ 200,000 คนในเนปาล และสร้างรายได้คิดเป็นร้อยละ 3.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) และร้อยละ 15 ของเงินทุนไหลเข้าจากชาวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศ

การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นที่นิยมมากใน Kathmandu และ Pokhara ส่วนการเดินเขาเป็นที่นิยมมาก ในเขต Khumbu Langtang และ Annapura ส่วน Chitwan เป็นที่นิยมในการท่องเที่ยวชมสัตว์ป่า นอกจากนี้ยังมีจุดชมธรรมชาติที่มีวิวภูเขาที่สวยงามและน่าสนใจของเนปาล เช่น Nakarkot Dhulikhel และ Kakani เป็นต้น อีกประการหนึ่ง นอกจากการขายของพื้นเมืองแล้ว การท่องเที่ยวเป็นจุดสำคัญที่ให้เงินตราต่างชาติไหลเข้ามาในเนปาลในช่วงตั้งแต่ปี 2533 เป็นต้นไป ธุรกิจการท่องเที่ยวขึ้นถึงจุดสูงสุดอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน และในปี 2544 – 2545 ลดลงมาร้อยละ 20 ในช่วงที่มีวิกฤติทางการเมืองซึ่งมีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ในปี 2544

4) หัตถกรรมเนปาลี นับเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในเรื่องของศิลปะ การผลิตด้วยมือ และสถาปัตยกรรมตะวันออก ทักษะและเทคนิคต่างๆ ในการทำงานฝีมือถูกถ่ายทอดมายังรุ่นต่อรุ่น ซึ่งไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงฝีมือของช่างฝีมือ แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ งานหัตถกรรมกว่า 20 ประเภท เป็นงานที่ส่งออกได้มากที่สุด โดยมีผลิตภัณฑ์หลักๆ อาทิเช่น ผ้าพาสมีนา ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ เครื่องประดับเงิน กระดาษที่ทำจากมือ ผลิตภัณฑ์จากกระดาษ งานฝีมือที่ทำจากโลหะ ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากฝ้าย เป็นต้น โดยเนปาลได้ส่งออกมากกว่า 85 ประเทศทั่วโลกและมีคู่ค้าที่สำคัญ คือ สหรัฐอเมริกา (คิดเป็นร้อยละ 20 ของการส่งออกหัตถกรรมทั้งหมด) อังกฤษ อินเดีย แคนาดา เยอรมัน ญี่ปุ่น อิตาลี ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย เนเธอร์แลนด์ และจีน

การพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตจากโรงงานและภาคบริการส่วนใหญ่จำกัดอยู่แต่ในเขตกรุงกาฐมาณฑุและบริเวณโดยรอบเท่านั้น แม้ว่าจะมีการชี้ชวนและส่งเสริมสนับสนุนการลงทุนจากต่างชาติ มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ผูกค่าเงินรูปีของเนปาลไว้กับเงินรูปีของอินเดีย ยกเลิกมาตรการควบคุมราคาสินค้า จัดระเบียบการเก็บภาษีนำเข้าให้ง่ายขึ้น และเริ่มก่อตั้งตลาดหุ้นขึ้นมา ตลอดจนเพิ่มสิทธิประโยชน์ในการลงทุนมากขึ้น แต่กระนั้นก็ยังมีข้อด้อยหลายประการสำหรับนักลงทุนต่างชาติ อาทิ เช่น ตลาดท้องถิ่นมีขนาดเล็ก ระดับการศึกษายังค่อนข้างต่ำ การขนส่งสินค้าออกสู่ต่างประเทศมีระยะทางไกลและใช้เวลานาน วัตถุดิบที่จะนำไปใช้ในการผลิตก็มีอยู่น้อยมากและต้องมีการนำเข้าจาก

ต่างประเทศ เป็นต้น โอกาสลงทุนจากต่างชาติที่ยังมีโอกาสและน่าจับตามองได้แก่ การผลิตกระแสไฟฟ้าพลังน้ำ เพื่อป้อนให้แก่เนปาลและภูมิภาคตอนเหนือของอินเดีย แต่ทว่าเป็นการลงทุนขนาดใหญ่ ส่วนอีกอย่างได้แก่ การท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวจากอินเดียและต่างชาติอื่นๆ นอกเหนือจากที่มีอยู่แล้วในกรุงกาฐมาณฑุ ซึ่งเป็นการผสมผสานเข้ากับกาสิโน การตั้งร้านค้าขนาดเล็ก ตลอดจนโรงแรมตามเมืองท่องเที่ยวต่างๆ ในขณะที่อุตสาหกรรมขนาดเล็กตามครัวเรือน อาทิเช่น การทอพรม เครื่องประดับที่ทำด้วยเงิน รวมทั้งผลิตภัณฑ์กระดาษจากเปลือกไม้ จะสงวนไว้สำหรับคนท้องถิ่นเท่านั้น

2.4.5 ด้านการลงทุน

เนปาลเปิดให้มีการลงทุนต่างชาติโดยตรง (Foreign Direct Investment: FDI) และการลงทุนในตลาดหุ้น (Portfolio or Indirect Investment) ปัจจุบันมีการลงทุนต่างชาติซึ่งจดทะเบียนแล้วประมาณ 400 ราย มูลค่ารวม 53.3 ล้านรูปีเนปาล และมีโครงการที่เสนอขอ FDI มากกว่า 700 ราย รวมมูลค่าประมาณ US$ 1.5 ล้าน ส่วนใหญ่เป็นนักลงทุนอินเดีย (มากกว่าร้อยละ 35 ของโครงการทั้งหมด) ตามมาด้วยอเมริกา ญี่ปุ่น จีน เยอรมัน และเกาหลีใต้ โดยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในสินค้าอุปโภคบริโภค (โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าที่ส่งออกไปอินเดีย) และการให้บริการท่องเที่ยว โรงแรม ร้านอาหารและเครื่องดื่ม พลังน้ำ การสำรวจแร่ อุตสาหกรรมเคมี เป็นต้น

นโยบายด้านการลงทุน

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (The Investment Promotion Board: IPB) โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธานและ The Commerce and Supplies ประสานงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมการลงทุน ซึ่ง IPB มีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแนวทางนโยบายเศรษฐกิจ และมีอำนาจพิจารณาอนุมัติโครงการที่นักลงทุนต่างชาติขอเข้ามาลงทุน รวมทั้งการกำหนดสิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุน โดย The Department of Industry ซึ่งอยู่ภายใต้สังกัดของ The Ministry of Industry Commerce and Supplies มีหน้าที่รับจดทะเบียนและจัดกลุ่มการลงทุนต่างชาติ อีกทั้งเป็นเลขานุการของ One Window Committee ซึ่งบริหารจัดการเกี่ยวกับภาษีเงินได้และการเรียกคืนภาษีซึ่งได้ให้สิทธิไว้แก่การลงทุนต่างชาติปัจจุบันมีการปรับปรุงระบบการขอ FDI ให้ง่ายขึ้นโดยยกเลิกข้อกำหนดเรื่องเงินทุนขั้นต่ำและข้อกีดกันที่มีต่อนักลงทุน (The Foreign Investment and Technology Transfer Act, 1996) แต่ยังปิดตลาดสำหรับธุรกิจและการจัดการด้านที่ปรึกษา การบัญชี วิศวกรรม และด้านการให้บริการกฎหมาย นอกจากนี้ เนปาลยังให้สิทธิประโยชน์อื่นๆ อีก ดังนี้

- ปลอดภาษีหรือค่าธรรมเนียมอื่นๆ ที่เรียกเก็บจากเครื่องจักร เครื่องมือ และวัตถุดิบเพื่อการผลิต
- อนุญาตให้ลงทุน FDI ได้ร้อยละ 100 ทุกสาขา ยกเว้นสาขาที่ต้องการสงวนไว้สำหรับคนในชาติหรือเหตุผลด้านความมั่นคงของชาติหรือเพื่อส่งเสริม SMEs

- การลงทุนเกี่ยวกับการผลิตพลังน้ำจะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับ 15 ปีแรก และหลังจากนั้นจะได้รับการลดภาษีเงินได้อีกร้อยละ 10 และยังได้สิทธิพิเศษในการเสียภาษีสำหรับวัสดุก่อสร้างเครื่องมือ และชิ้นส่วน ในอัตราภาษีศุลกากรที่ร้อยละ 1 ตามบทบัญญัติใน The Electricity Act (1992)
- ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องการถ่ายโอนเทคโนโลยีสำหรับอุตสาหกรรมในครัวเรือนที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทอผ้า เครื่องทอผ้า การพิมพ์ ตัดเสื้อ (ไม่ใช่เสื้อผ้าสำเร็จรูป) การถักผ้าห่ม การทำทองหรือเงิน ฯลฯ ซึ่งมีสินทรัพย์ไม่เกิน 200,00 รูปีเนปาล
- หากมีข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนไม่น้อยกว่า 6.67 ล้านเหรียญสหรัฐ จะได้รับอนุญาตให้ดำเนินคดีในศาลต่างประเทศตามข้อตกลงหรือสัญญาที่ได้ทำกันไว้ได้ แต่การระงับข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศที่มีมูลค่าต่ำกว่ากว่า 6.67 ล้านเหรียญสหรัฐต้องดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการก่อน ตามแนวทางของ The Arbitration Rules of the United Nations Commission for International Trade Law (UNCITRAL) (ซึ่งเนปาลได้ลงนามในความตกลง The New York Convention of 1958 เรื่องการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ และรัฐบาลได้ออกกฎหมายให้สอดคล้องกับความตกลงดังกล่าวแล้วซึ่งมีผลใช้บังคับในปี 2542)
- ในกรณีที่บริษัทล้มละลายตาม The Company Act ให้เฉลี่ยหนี้ตามลำดับดังนี้คือ เงินได้ของรัฐบาล เจ้าหนี้ และผู้ถือหุ้น

กฎระเบียบด้านการลงทุน

1) เงื่อนไขด้านการจดทะเบียน การออกใบอนุญาต และเอกสารรับรองอื่นๆ

- การลงทุนต้องได้รับการอนุมัติจาก The Industrial Promotion Board (IPB) เป็นรายๆ ไป
- การส่งออกจะต้องจดทะเบียนต่อ The Department of Commerce และถ้าเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ก็ต้องยื่นขอจดทะเบียนต่อ The Office of the Company Registrar ด้วย
- การส่งออกไม่ต้องมีใบอนุญาตการส่งออก เว้นแต่เป็นการส่งออกสินค้าต้องห้ามหรือจำกัดปริมาณนำเข้า หรือมีข้อจำกัดไว้ให้ต้องมีใบอนุญาต
- การนำเข้าสินค้าต้องมีใบอนุญาตนำเข้า และต้องจดทะเบียนนำเข้าต่อ The Departmentof Commerce สำหรับสินค้าบางรายการที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ เช่น สินค้าอุปกรณ์โทรคมนาคมและดาวเทียม อาวุธปืนและกระสุน เป็นต้น
- การส่งออกผลิตภัณฑ์จากพืช/สัตว์ป่า ต้องมีเอกสารรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น Permission Letter จาก The District Forest Office for the collection of herbs Release Letter จาก The District Forest Office for the transportation of herbs Application Form จาก The Department of Plant Resources for permission to export extracts and by –

products of plants and herbs Export Permission Letter จาก The Department of Plant Resources to Customs เป็นต้น

2) เงื่อนไขด้านสัดส่วนการลงทุนต่างชาติ อนุญาตให้ลงทุนได้ร้อยละ 100 ยกเว้นสาขาที่สงวนไว้สำหรับคนเนปาลและสาขาที่ต้องห้ามด้วยเหตุผลด้านความมั่นคงของประเทศและเพื่อต้องการส่งเสริมอุตสาหกรรม SMEs และธนาคาร (ธนาคารอนุญาตให้เปิดได้เฉพาะสาขาหรือสำนักงานที่ต่างชาติไม่ได้เป็นเจ้าของเต็มรูปเท่านั้น)

3) เงื่อนไขด้านธุรกิจต้องห้ามการลงทุน

- การให้บริการส่วนบุคคล เช่น ตัดผม เสริมสวย ตัดเสื้อ การสอนขับรถ ฯลฯ ตัวแทนท่องเที่ยว ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว การให้บริการที่ปรึกษา ด้านการจัดการ บัญชี วิศวกร และกฎหมาย ตัวแทนธุรกิจด้านกิจกรรมขี่ม้า และการขายปลีก
- อุตสาหกรรมผลิตหรือจำหน่าย อาวุธ วัตถุระเบิด หรือกระสุนปืน วัตถุกัมมันตภาพรังสี
- ธุรกิจถ่ายทำภาพยนตร์ในภาษาเนปาลและภาษาอื่นของชาติ
- การพิมพ์พันธบัตร ธนบัตร และเอกสารสิทธิที่เกี่ยวกับความมั่นคง
- อสังหาริมทรัพย์ (ยกเว้นสาขาการก่อสร้าง)
- การผลิตบุหรี่ ยาสูบ แอลกอฮอล์ (ยกเว้นผลิตเพื่อส่งออกเกินกว่าร้อยละ 90)
- อุตสาหกรรมขนาดย่อม (Cottage Industries) และธุรกิจขายปลีก (Retail Business)
- ธุรกิจเกี่ยวกับเงินตราหรือเหรียญ (Currencies and Coinage Business)
- การเลี้ยงผึ้ง (Bee-Keeping)
- การขนส่งภายในประเทศ (Internal Courier Service)
- พลังงานอะตอม (Atomic Energy)
- ฟาร์มสัตว์ปีก (Poultry Farming)
- การประมง (Fisheries)
- ธนาคารต่างชาติไม่ได้รับอนุญาตให้เปิดสำนักงานหรือสาขาที่เป็นเจ้าของเต็มรูป
- ไม่ออกใบอนุญาตให้แก่การลงทุนที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขอนามัย และสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไปคนเนปาลจะไม่ได้รับอนุญาตให้ลงทุนนอกประเทศ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นรายๆ ไป แต่ข้อห้ามนี้ก็ไม่ได้เข้มงวดมากนัก (ปี 2538 สายการบินภาคเอกชนได้รับอนุญาตให้ไปลงทุนใน Kolkata เป็นรายแรก)

ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

- The Copyright Act of 1965 and the Patent, Design and Trademark Act of 1965 กำหนดเรื่องกฎเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมเพียงพอตามหลักสากล เช่น การให้สิทธิบัตรมีอายุเพียงแค่ 7 ปีและสามารถขยายเพียงแค่ 2 ครั้งแต่ไม่เกิน 14 ปี นอกจากนั้นเนปาลยังไม่ให้สิทธิบัตรโดยอัตโนมัติแก่สิทธิบัตรต่างชาติ เช่นเดียวกับกฎหมายลิขสิทธิ์ซึ่งยังต้องจดทะเบียนลิขสิทธิ์ก่อนจึงจะได้รับความคุ้มครอง การบังคับใช้กฎหมายก็ยังอ่อนแอมีการละเมิดลิขสิทธิ์ด้านซอฟแวร์และสิ่งบันทึกเสียงบันทึกภาพในเนปาลเป็นจำนวนมาก ส่วนให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าจะมีอายุ 7 ปีนับจากวันจดทะเบียนและยังไม่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายเช่นกัน อย่างไรก็ตามเนปาลกำลังสมัครเป็นสมาชิกของ WTO จึงได้อยู่ในระหว่างการปรับปรุงกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการ WTO

- The Foreign Investment and One Window Policy Act of 1992 กำหนดเรื่องสิทธิประโยชน์การลงทุนต่างชาติ รูปแบบธุรกิจที่สามารถลงทุนได้ การยินยอมให้ต่างชาติลงทุนได้ถึง 100% ในธุรกิจบางสาขาที่ไม่ได้อยู่ในรายการ "Negative List" วางแนวทางการส่งเงินคืนกลับประเทศ การจัดการออกวีซ่า แนวทางการอนุญาโตตุลาการและการจัดตั้งคณะกรรมการพิเศษ (One Window Committee) สำหรับนักลงทุนต่างชาติ

- The Foreign Investment and Technology Transfer Acts of 1992, 1996 กำหนดเรื่องเงื่อนไขการลงทุนขั้นต่ำ กฎที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจและการออกวีซ่าเพื่ออยู่อาศัย (Resident Visa) ยกเว้นการเสียภาษีในดอกเบี้ยเงินกู้ยืมต่างชาติและวางข้อกำหนดทางสัญญาเป็นพิเศษซึ่งไม่จำต้องคำนึงถึงกฎหมายของเนปาลสำหรับการลงทุนที่มีมูลค่ามากกว่า 500 ล้านรูปี อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติส่งผลกำไร เงินปันผล เงินที่ได้จากการขายหุ้น (ด้วยการขอการอนุมัติจาก The Nepal Rastra (State) Bank) เงินที่จ่ายสำหรับต้นทุนและดอกเบี้ยสำหรับการกู้ยืมเงินต่างประเทศและเงินที่ลงทุนในการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างประเทศ ด้วยการขอการอนุมัติจาก The Department of Industry จากนั้นก็ต้องยื่นขอโอนเงินต่อ Central Bank The Nepal Rastra Bank คนต่างชาติซึ่งเข้ามาทำงานในเนปาล ได้รับอนุญาตให้ส่งเงินเดือน ค่าตอบแทนอื่นและค่าชดเชยกลับประเทศตนได้ถึงร้อยละ 75 The Finance Act of 2001 กำหนดเกี่ยวกับภาษีศุลกากร อากร ค่าธรรมเนียมการส่งออกการให้บริการ การขาย การขนส่งทางอากาศและภาษีเงินได้รวมทั้งภาษีสรรพสามิตซึ่งมีผลต่อการลงทุนต่างชาติ

- The Industrial Enterprise Act of 1992 ให้หลักประกันว่าอุตสาหกรรมต่างชาติจะไม่ถูกยึดให้เป็นของชาติ (ในทางปฏิบัติก็ยังไม่เคยมีอุตสาหกรรมรายได้ถูกยึด) แต่บริษัทอาจถูกยึดหรือริบทรัพย์สินได้หากไม่จ่ายภาษีตามกฎหมาย

- The Electricity Act of 1992 กำหนดเรื่องเงื่อนไขพิเศษสำหรับการลงทุนในการพัฒนาพลังน้ำ

- The Immigration Rules of 1994 กำหนดเกี่ยวกับกฎระเบียบการออกวีซ่าและการเข้าเมือง

- The Customs Act of 1997 และ The Industrial Enterprises Act of 1997 กำหนดการประเมินราคาภาษีศุลกากร (Invoice-Based Customs Valuations) และปรับปรุงสิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่นักลงทุนหลายประการด้วยการลดภาษีให้ต่ำลงในอัตราที่เป็นเอกรูป

2.5 สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา

2.5.1 สภาพทั่วไป

สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกาเป็นประเทศที่เป็นเกาะอยู่ในมหาสมุทรอินเดีย มีพื้นที่ 65,610 ตารางกิโลเมตร เล็กกว่าประเทศไทยประมาณ 8 เท่า มีรูปร่างคล้ายลูกขนุนหรือไข่มุก อยู่ทางตอนใต้ของอินเดียประมาณ 80 กิโลเมตร โดยมี Gulf of Mannar และช่องแคบ Palk คั่นกลาง อาณาเขต ทิศเหนือและตะวันออกติดกับอ่าวเบ็งกอล ทิศใต้และทิศตะวันตกติดกับมหาสมุทรอินเดีย โดยศรีลังกานั้นมีเมืองหลวงชื่อว่า กรุงโคลัมโบ (Colombo) และมีเมืองสำคัญดังนี้

- แคนดี้ เป็นเมืองสำคัญทางศาสนา มีพระบรมสารีริกธาตุ (พระเขี้ยวแก้ว)
- เมืองอนุราธะปุระมีต้นพระศรีมหาโพธิ์เก่าแก่ อายุกว่า 2,300 ปี
- รัตนะปุระ เป็นเมืองที่มีชื่อเสียงทางด้านอัญมณีของศรีลังกา

ศรีลังกาเป็นประเทศที่มีอัญมณีจำนวนมาก โดยเฉพาะพลอยดิบ และรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้ศรีลังกาเป็นศูนย์กลางของการค้าอัญมณีที่สำคัญของโลก แต่ศรีลังกายังขาดเทคโนโลยีการเผาพลอยไพลินและช่างฝีมือเจียระไนพลอย รัฐบาลจึงสร้างศูนย์กลางการค้าอัญมณีขึ้นในกรุงโคลัมโบ เพื่อดึงดูดลูกค้าและนักลงทุนต่างชาติและยกระดับการออกแบบเจียระนัยอัญมณีของศรีลังกา โดยในปัจจุบันพ่อค้าพลอยไทยซื้อพลอยดิบจากศรีลังกาเพื่อมาเผาเป็นพลอยไพลิน

ศรีลังกามีประชากรทั้งสิ้น 20.3 ล้านคน (2552) ประกอบด้วยชาวสิงหลร้อยละ 74 ชาวทมิฬร้อยละ 18 ประชากรมุสลิม (แขกมัวร์และชาวมาเลย์) ร้อยละ 7 และอื่นๆ ร้อยละ 1 โดยมีอัตราการเติบโตร้อยละ 0.7 ความหนาแน่นของประชากร 316 คน ต่อตารางกิโลเมตร ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาทร้อยละ 70 ศาสนาฮินดูร้อยละ 15 ศาสนาคริสต์ร้อยละ 8 และศาสนาอิสลามร้อยละ 7 และภาษาสิงหลเป็นภาษาราชการและภาษาประจำชาติ (ร้อยละ 74) ภาษาทมิฬเป็นภาษาราชการเช่นกัน (ร้อยละ 18) ภาษาอังกฤษใช้ติดต่อสื่อสารทั่วไปในภาครัฐ และประชากรประมาณร้อยละ 10 สามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ

ภาพที่ 2.5 แผนที่สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา

การคมนาคมขนส่งของศรีลังกามีทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ โดยการคมนาคมทางบกประกอบไปด้วยทางรถไฟยาวทั้งสิ้น 1,500 กิโลเมตร ซึ่งไม่เพียงพอต่อการที่จะเชื่อมต่อกับทางถนน เครือข่ายการรถไฟของศรีลังกาซึ่งสร้างโดยอังกฤษมานานแล้ว และไม่ได้พัฒนาอีกทั้งไม่มีการเชื่อมต่อทางรถไฟกับเขต EPZ ทำให้ผู้ประกอบการต่างๆ ใช้บริการรถไฟน้อยมาก และมีเครือข่ายถนนยาว 27,000 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง 19,000 กิโลเมตร และกำลังก่อสร้างและซ่อมแซมถนนขนานใหญ่ รวมทั้งสร้างสะพานใหม่อีก 24 แห่งโดยมี The Bureau of Infrastructure Investment (BII) ภายใต้ The Board of Investment (BOI) เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานคมนาคม ซึ่งส่วนใหญ่การคมนาคมใช้ทางบก ปัจจุบันกำลังพัฒนาถนนหลวงหลายสาย โดยได้รับความช่วยเหลือจาก Asian Development Bank (ADB) Japan Bank for International Cooperation (JBIC) และ Japan International Cooperation Agency (JICA) สำหรับการคมนาคมทางอากาศ ศรีลังกามีท่าอากาศ

ยานระหว่างประเทศ 3 แห่ง และกำลังขยายท่าอากาศยานนานาชาติ The Bandaranaike International Airport (BIA) ที่เมือง Katunayake โดยการเดินอากาศอยู่ในความดูแลของ Civil Aviation Authority (CAA) และการคมนาคมทางน้ำมีท่าเรือพาณิชย์ 3 แห่ง ที่ใหญ่ที่สุดอยู่ที่ Colombo มีความทันสมัยในด้านเครื่องมืออุปกรณ์ และกำลังจะก่อสร้างท่าเรืออีกหนึ่งแห่งคือ Queen ElizabethContainer Quay โดยการดำเนินการเกี่ยวกับท่าเรืออยู่ในความดูแลของรัฐวิสาหกิจ Sri Lanka PortsAuthority (SLPA) และภาคเอกชน (SAGT)

2.5.2 สภาพการเมืองการปกครอง

สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกาเป็นประเทศที่ประกอบด้วยประชากรหลายเชื้อชาติ ศาสนา แต่การเมืองภายในมีพรรคการเมืองที่สำคัญเพียง 2 พรรคของชนชาติสิงหล คือ Sri Lanka Freedom Party (SLFP) และพรรค United National Party (UNP) นับแต่ศรีลังกาได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี 2491 จนถึงปัจจุบันพรรค SLFP และพรรค UNP ผลัดกันเป็นรัฐบาลมาโดยตลอด โดยทั้งสองพรรคสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยเหมือนกัน แต่ต่างกันที่นโยบายเศรษฐกิจ โดยพรรค SLFP มีลักษณะค่อนไปทางสังคมนิยม ในขณะที่พรรค UNP มีนโยบายเศรษฐกิจเสรี และแบ่งอำนาจออกเป็น 3 ฝ่ายดังนี้ ในฝ่ายนิติบัญญัติ มีประธานาธิบดีเป็นประมุขซึ่งได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชนโดยตรงและประธานาธิบดีมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี มีรัฐสภาแบบสภาเดียวเป็นฝ่ายนิติบัญญัติประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 225 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งทั่วไปมีวาระ 6 ปี ด้านฝ่ายบริหาร นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีมีอำนาจในการบริหาร แต่รัฐบาลไม่มีเสถียรภาพเพราะมีเสียงข้างน้อยในสภา และมีปัญหาความขัดแย้งอย่างต่อเนื่องระหว่างชาวสิงหลและทมิฬ ส่วนฝ่ายตุลาการใช้ระบบศาล โดยศาลแบ่งออกเป็น ศาลฎีกา (The Supreme Court) ศาลอุทธรณ์ (The Court of Appeal) ศาลสูง (High Court) และศาลชั้นต้น (Courts of First Instance & Tribunals) ซึ่งศาลสูงสุดคือศาลฎีกาซึ่งตัดสินคดีตามกฎหมายที่ออกโดยรัฐสภา (โดยทั่วไปศาลใช้กฎหมาย Common Law ตามแบบอังกฤษดั้งเดิม) และประธานศาลฎีกาได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดี

2.5.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกาเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่า เช่น เพชร พลอยและอัญมณี และเป็นแหล่งปลูกชาที่มีชื่อเสียงของโลก และเป็นเมืองท่าที่สำคัญของภูมิภาคเอเชียใต้และอยู่ในเส้นทางเดินเรือระหว่างประเทศ แต่หลังจากเหตุการณ์ คลื่นสึนามิ ทำให้ภาพรวมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของศรีลังกาลดลง ภาคการท่องเที่ยวเสียหายมากที่สุด มูลค่า 12 – 13 พันล้านรูปี หรือประมาณร้อยละ 5 ของเศรษฐกิจทั้งหมด แต่ศรีลังกาได้รับเงินเหลือเป็นจำนวนมาก ทั้งจาก ญี่ปุ่น กลุ่มประเทศเจ้าหนี้ (โดยเฉพาะกลุ่ม Paris Club) และสหราชอาณาจักร ทั้งนี้เงินช่วยเหลือจากนานาประเทศดังกล่าวกลับทำให้ค่าเงินรูปีศรีลังกาแข็งตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งกระทบต่อภาคการส่งออกของศรีลังกา ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจของศรีลังกาก็กลับมาเจริญเติบโตอีกครั้ง

ภาพรวมด้านเศรษฐกิจ

เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ GDP (Gross Domestic Product) ของศรีลังกาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่ามีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ในปี 2544 เศรษฐกิจของศรีลังกามีการหดตัวจากปี 2543 โดยในปี 2543 มีมูลค่า 1,155.6 พันล้านรูปีศรีลังกา แต่ในปี 2544 ลดลงเหลือ 1,139.7 พันล้านรูปีศรีลังกา และหลังจากนั้นเศรษฐกิจของศรีลังกาก็เจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ โดยในปี 2552 มีมูลค่า GDP เท่ากับ 2,449.3 พันล้านรูปีศรีลังกา ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.5 จากปี 2551 เศรษฐกิจของศรีลังกาได้บันทึกอัตราการเติบโตโดยรวมร้อยละ 6 ของอัตราการขยายตัวที่แท้จริง (Real term) ในปี 2551 แม้ว่าในช่วงสามไตรมาสแรกของปี 2551 นั้น เศรษฐกิจจะเติบโตในอัตราร้อยละ 6 ความสับสนทางการเงินของโลกได้กระทบต่ออัตราการเติบโตของไตรมาสสุดท้ายของปี 2551 ซึ่งทำให้มีอัตราการเติบโตเพียงร้อยละ 6 ในปี 2551 แนวโน้มนี้แสดงให้เห็นว่า ปี 2551 เป็นปีที่สีแล้วที่มีอัตราเติบโตร้อยละ 6 หรือมากกว่านี้เป็นเรื่องสำคัญที่แสดงถึงสถานการณ์ในระบบเศรษฐกิจโลกนโยบายการเงินแบบหดตัว (Tight Monetary Policy) และราคาสินค้าที่ถีบตัวสูง คาดการณ์กันว่า แม้ว่าจะเป็นช่วงขาลงของเศรษฐกิจโลกแรงกระตุ้นในการเติบโตจะยังคงมีอยู่และยังขยายตัวเนื่องจากผลของการยุติของสงครามสามทศวรรษ

ตารางที่ 2.21 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ ปี 2543 ของศรีลังกา

หน่วย: พันล้านรูปีศรีลังกา

ปี	มูลค่า	อัตราการขยายตัว (%)
2542	1,090.4	-
2543	1,155.6	6.0
2544	1,139.7	-1.4
2545	1,636.0	43.5
2546	1,733.2	5.9
2547	1,827.6	5.4
2548	1,941.7	6.2
2549	2,090.5	7.7
2550	2,232.7	6.8
2551	2,365.5	6.0
2552	2,449.3	3.5

หมายเหตุ: สกุลเงินประจำศรีลังกา คือ รูปีศรีลังกา Sri Lankan Rupee (SR) อัตราทางการเป็น 114.9 SR ต่อ US$ (อัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ยปี 2552)

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของศรีลังกาพบว่า ภาคบริการ มีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ GDP (Gross Domestic Product) สูงที่สุด ซึ่งศรีลังกาส่งเสริมในด้านภาคบริการของประเทศเป็นอย่างมากตั้งแต่หลายปีก่อนแล้ว ดังตารางที่ 2.40 จะเห็นว่าตั้งแต่ปี 2543 จนถึงปี 2551 ศรีลังกาเน้นในภาคบริการเป็นส่วนใหญ่ โดยในปี 2551 มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 54.1 นับว่าเป็นสัดส่วนที่สูงมากนั้น แสดงให้เห็นว่ารายได้มากกว่าครึ่งของประเทศมาจากภาคบริการ ซึ่งภาคบริการนั้นประกอบไปด้วย ไฟฟ้า ประปา การก่อสร้าง การค้า การขนส่ง การเงิน การบริหารของภาครัฐ โดยด้านที่มีความสำคัญอย่างมากในภาคบริการ คือ ด้านการค้า และ การขนส่ง รองลงมาคือ ภาคอุตสาหกรรม มีสัดส่วนร้อยละ 30.6 และภาคเกษตรกรรม มีสัดส่วนร้อยละ 15.2

ตารางที่ 2.22 สัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจของศรีลังกา

ภาคการผลิต	สัดส่วนต่อ GDP (%)								
	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ภาคเกษตรกรรม	17.6	16.8	16.0	14.7	14.2	13.5	13.0	13.2	15.2
ภาคอุตสาหกรรม	29.9	30.6	30.0	30.5	30.4	32.2	32.6	31.8	30.6
ภาคบริการ	52.5	52.6	54.0	54.9	55.4	54.3	54.4	55.1	54.1

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

ศรีลังกาเป็นประเทศที่สนับสนุนภาคบริการเป็นอย่างมาก ทั้งสนับสนุนในเรื่องการท่องเที่ยว การค้า การคมนาคมการขนส่ง โดยเมื่อพิจารณาจากสาขาการผลิต จะเห็นได้ว่าสาขาที่ประเทศสนับสนุนนั้น สร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นอย่างมาก โดยสาขาด้านการค้าสร้างรายได้ให้กับศรีลังกาเป็นอย่างมาก โดยตั้งแต่ปี 2543 ด้านการค้าสร้างรายได้ให้กับศรีลังกา 219,723.0 ล้านรูปีศรีลังกา และปี 2546 เพิ่มเป็น 304,996.0 ล้านรูปีศรีลังกา จนมาถึงปี 2551 ด้านการค้าสร้างรายได้ให้กับศรีลังกามากถึง 437.8 พันล้านรูปีศรีลังกา และในสาขาการคมนาคมขนส่ง ก็เป็นสาขาที่สร้างรายได้ให้ประเทศมากเช่นกัน เดิมปี 2543 สร้างรายได้ให้ประเทศ 119,298.0 ล้านรูปีศรีลังกา และมาถึงปี 2551 สาขาการคมนาคมและการขนส่งสร้างรายได้ให้กับศรีลังกาสูงถึง 313,405.0 ล้านรูปีศรีลังกา ส่วนภาคอุตสาหกรรมก็ยังเป็นภาคที่ช่วยสร้างรายได้ให้กับประเทศได้เป็นจำนวนมาก โดยปี 2546 ภาคอุตสาหกรรมสร้างรายได้ให้กับประเทศ 302,653.0 ล้านรูปีศรีลังกา ปี 2549 เพิ่มขึ้นเป็น 349,643.0 ล้านรูปีศรีลังกา และปี 2551 สร้างรายได้ให้กับประเทศสูงถึง 390,795.0 ล้านรูปีศรีลังกา ดังตารางที่ 2.23

ตารางที่ 2.23 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ ปี 2543 ของศรีลังกา แยกตามกิจกรรมการผลิต

หน่วย: ล้านรูปีศรีลังกา

สาขาการผลิต	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
GDP รวม	1,155,552.0	1,139,728.0	1,636,037.0	1,733,222.0	1,827,597.0	1,941,671.0	2,090,548.0	2,232,656.0	2,365,500.0
ภาคเกษตร	191,012.0	183,736.0	234,485.0	238,054.0	241,189.0	248,082.0	265,861.0	273,380.0	299,233.0
เหมืองแร่	12,755.0	11,628.0	19,888.0	23,156.0	24,439.0	28,791.0	35,769.0	42,631.0	48,090.0
อุตสาหกรรม	204,248.0	197,639.0	290,183.0	302,653.0	309,767.0	329,591.0	349,643.0	374,861.0	390,795.0
ไฟฟ้า ก๊าซ ประปา	20,907.0	20,601.0	31,875.0	37,191.0	38,752.0	44,414.0	50,731.0	58,177.0	56,665.0
การก่อสร้าง	74,658.0	76,399.0	98,380.0	102,255.0	107,945.0	117,819.0	128,936.0	139,538.0	150,333.0
การค้า	219,723.0	210,894.0	286,305.0	304,996.0	327,240.0	328,479.0	358,363.0	402,263.0	437,864.0
การคมนาคมขนส่ง	119,298.0	123,322.0	177,655.0	193,249.0	212,533.0	233,102.0	262,989.0	289,901.0	313,405.0
การเงิน	77,481.0	81,143.0	128,946.0	141,763.0	148,313.0	158,527.0	171,288.0	185,742.0	196,877.0
การวิหารของภาครัฐ	63,701.0	60,974.0	110,691.0	140,681.0	146,065.0	154,121.0	161,848.0	171,578.0	181,305.0
อื่นๆ	171,769.0	173,392.0	257,629.0	249,224.0	271,354.0	298,745.0	305,120.0	294,585.0	290,933.0

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

2.5.4 อุตสาหกรรมของศรีลังกา

ทางด้านภาคการเกษตรในปี 2551 ภาคเกษตรกรรมได้แสดงส่วนการเติบโตที่สูงที่สุด และได้ถูกขับเคลื่อนโดยการพัฒนาในการผลิตข้าวเปลือกและปลาในประเทศ ตลอดจนการเพิ่มการส่งออกมะพร้าว ยางและชา ผลิตภัณฑ์สำคัญสำหรับส่งออกในภาคส่วนนี้ ประกอบไปด้วย ชา ยาง มะพร้าว เครื่องเทศ ผลไม้และผัก แต่ในส่วนของตลาดภายในประเทศนั้น ผลิตภัณฑ์หลักคือข้าว น้ำตาล และพืชผลอื่นๆ

ภาคเกษตรกรรมของศรีลังกาได้ถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนใหญ่ๆ ตั้งแต่สมัยอาณานิคมโดยภาคการเพาะปลูกเพื่อการส่งออก (ชาและยาง) และฐานการเกษตรภายในประเทศที่มุ่งผลิตข้าวและพืชผัก ดังนั้นความหลากหลายในการส่งออกมีความจำกัดอย่างมาก แม้ว่าจะมีศักยภาพมากมายก็ตาม เนื่องจากการเข้าถึงตลาดของสหภาพยุโรปผ่านทางระบบสิทธิพิเศษทางศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preferences: GSP) และข้อตกลงทางการค้าอื่นๆ ศรีลังกากระตือรือร้นในการดึงดูดการลงทุนในแบบเกษตรกรรมเพิ่มมูลค่าเพื่อส่งเสริมรายได้ของภาคส่วนนี้

ทางด้านภาคอุตสาหกรรมนั้น ภาคอุตสาหกรรมส่วนย่อยมีส่วนช่วยพัฒนาภาพรวมของอุตสาหกรรมหลักโดยให้แรงสนับสนุนเชิงบวกต่อการเติบโต รวมถึงการทำเหมืองแร่ การผลิต พลังงานไฟฟ้า ก๊าซ และน้ำ และการก่อสร้าง ภาคส่วนย่อยอุตสาหกรรมการผลิตที่สนับสนุนผลผลิตภาคอุตสาหกรรมทั้งหมดเกือบร้อยละ 55 ซึ่งเติบโตขึ้นร้อยละ 5 ในปี 2551 และประกอบด้วยอาหาร เครื่องดื่มและผลิตภัณฑ์ยาสูบ สิ่งท่อ เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องหนัง เคมีภัณฑ์ ถ่านหิน ยางและผลิตภัณฑ์พลาสติก ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรกลและอุปกรณ์ขนส่ง และผลิตภัณฑ์แร่ที่ไม่ใช่โลหะ ในส่วนของการส่งออกของภาคนี้นั้น ผลิตภัณฑ์สำคัญจะประกอบไปด้วยสิ่งท่อและเครื่องนุ่งห่ม ผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง ยาง เครื่องจักรกลและอาหารสำเร็จรูป

ภาคบริการซึ่งคิดเป็นส่วนแบ่งร้อยละ 54.1 ของ GDP ในปี 2551 ซึ่งภาคส่วนย่อยหลักที่ประกอบกันเป็นภาคส่วนใหญ่ ประกอบด้วยการค้าส่งและปลีก โรงแรมและภัตตาคาร การขนส่งและการสื่อสาร การธนาคาร การประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์ ภายในภาคบริการ มีเฉพาะอุตสาหกรรมไปรษณีย์และโทรคมนาคมที่สามารถทำสถิตอัตราการเติบโตที่สูงกว่าได้ (ร้อยละ 22.3 ในปี 2551) เมื่อเทียบกับปีก่อน (ร้อยละ 21.5 ในปี 2550)

ตารางที่ 2.24 สัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจของศรีลังกา

ภาคการผลิต	สัดส่วนต่อ GDP (%)								
	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ภาคเกษตรกรรม	17.6	16.8	16.0	14.7	14.2	13.5	13.0	13.2	15.2
ภาคอุตสาหกรรม	29.9	30.6	30.0	30.5	30.4	32.2	32.6	31.8	30.6
ภาคบริการ	52.5	52.6	54.0	54.9	55.4	54.3	54.4	55.1	54.1

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของศรีลังกา พบว่าภาคบริการ มีสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ GDP (Gross Domestic Product) สูงที่สุด รองลงมาคือภาคอุตสาหกรรม และ ภาคเกษตรกรรม ตามลำดับ ซึ่งศรีลังกาส่งเสริมในด้านภาคบริการของประเทศเป็นอย่างมากตั้งแต่หลายปีก่อนแล้ว จะเห็นว่าตั้งแต่ปี 2543 จนถึงปี 2551 ศรีลังกาเน้นในภาคบริการเป็นส่วนใหญ่ โดยในปี 2551 มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 54.1 นับว่าเป็นสัดส่วนที่สูงมาก นั้นแสดงให้เห็นว่ารายได้มากกว่าครึ่งของประเทศมาจากภาคบริการ ซึ่งภาคบริการนั้นประกอบไปด้วย ไฟฟ้า ประปา การก่อสร้าง การค้า การขนส่ง การเงิน การบริหารของภาครัฐ โดยด้านที่มีความสำคัญอย่างมากในภาคบริการ คือ ด้านการค้า และการขนส่ง

ภาคที่มีความสำคัญไม่แพ้ภาคบริการนั่นคือ ภาคอุตสาหกรรม โดยภาคอุตสาหกรรมนับว่าเป็นภาคการผลิตที่สร้างรายได้ให้กับศรีลังกาเป็นอันดับที่ 2 รองมาจากภาคบริการ โดยเฉพาะศรีลังกาเป็นประเทศกำลังพัฒนา จึงหันมาให้ความสำคัญกับทั้งภาคอุตสาหกรรมและบริการเป็นอย่างมาก ถึงแม้จะสูงไม่เท่ากับภาคบริการ แต่ก็เป็นภาคที่สร้างรายได้ให้ประเทศพอสมควร โดย 10 ปีย้อนหลังที่ผ่านมาภาคอุตสาหกรรมของศรีลังกาสร้างรายได้ให้กับประเทศ คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 30.5

อุตสาหกรรมหลักของศรีลังกา

ด้านอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น แปรรูปยางพารา มะพร้าว ชา อ้อย ยาสูบ ส่วนภาคอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้เข้าประเทศมากที่สุด ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้า และอัญมณี เป็นต้น

1) อุตสาหกรรมสิ่งทอ

อุตสาหกรรมเสื้อผ้าและสิ่งทอเป็นธุรกิจที่โตเร็วที่สุดในศรีลังกา ซึ่งปัจจุบันมีแรงงานที่มีความสามารถ ทักษะ และความรู้ ความชำนาญ จึงมีโอกาสในการลงทุนผลิตเสื้อผ้าที่มีคุณภาพดีตามความต้องการของตลาดต่างประเทศ เป็นแหล่งการจ้างงานที่ใหญ่ที่สุดในกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ และยังเป็นแหล่งรายได้จากการส่งออกอันดับหนึ่งของประเทศด้วย โดยในปี 2544 ทำรายได้ร้อยละ 53 จากการส่งออกทั้งหมด และร้อยละ 69 จากการส่งออกรวมของภาคอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ศรีลังกาได้รับโควตาการส่งออก เสื้อผ้าสำเร็จรูปไปจำหน่ายในตลาดสหภาพยุโรปโดยไม่ต้องเสียภาษีนำเข้า และยังได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preferences: GSP) จากการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปไปจำหน่ายในตลาดสหรัฐฯ ปัจจุบันศรีลังกาเป็นฐานในการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปคุณภาพดีเพื่อสนองความต้องการของตลาดระดับบน อุตสาหกรรมการส่งออกเสื้อผ้า เส้นด้าย ผลิตภัณฑ์ประเภทเย็บปักถักร้อยและซับในในรอบปีมีมูลค่าสูงกว่า 1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และยังมีการส่งออกซิปและกระดุมเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าอีกประมาณ 50 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

การพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลศรีลังการะหว่างปี 2503 ถึงปี 2513 สำหรับเป็นการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า ในขณะที่อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มได้ถูกพัฒนาในฐานะตัวขับเคลื่อนในภาคการส่งออก การเจริญเติบโตที่รวดเร็วระหว่างปี 2523 ที่ศรีลังกาได้รับผลจากการมีโควตาอย่างแน่นอน การมีแรงงานที่ได้รับการอบรมแล้วและมีต้นทุนค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ ตลอดจนการมีสาธารณูปโภคที่มีคุณภาพ

ตลอดระยะเวลา 20 ปี ที่ผ่านมาอัตราการเจริญเติบโตของการส่งออกในอุตสาหกรรมการเครื่องนุ่งห่มมีค่าเพิ่มขึ้นและคาดหวังว่าจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามยอดการส่งออกกว่าร้อยละ 95 มุ่งตรงไปที่ตลาดในประเทศพัฒนาแล้วในกลุ่มประเทศตะวันตก เช่น สหรัฐฯ และสหภาพยุโรปเพียงอย่างเดียว เป็นสาเหตุให้ในปัจจุบันอุตสาหกรรมได้รับผลกระทบอย่างมากจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำของทั้ง 2 กลุ่ม ผลกระทบอื่นๆก็คืออุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของศรีลังกาจำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้าผ้าและอุปกรณ์ตกแต่งจากต่างประเทศ ด้วยเหตุนี้รายได้สุทธิของการส่งออกเครื่องนุ่งห่มต่อระบบเศรษฐกิจของศรีลังกามีเพียงประมาณร้อยละ 35 เท่านั้น อย่างไรก็ตามรัฐบาลศรีลังกายังคงระบุให้อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ จึงเป็นเหตุให้รัฐบาลสนับสนุนให้เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่ได้รับการอุปถัมภ์โดยการสร้างแรงจูงใจให้กับนักลงทุนรายใหม่

2) อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ

ศรีลังกาเป็นประเทศที่ได้ขึ้นชื่อว่ามีทรัพยากรเกี่ยวกับแร่อัญมณีที่อุดมสมบูรณ์มากที่สุดประเทศหนึ่ง ศรีลังกามีแรงงานที่มีทักษะในระดับสูง แรงงานที่ถูกจ้างในอุตสาหกรรมประมาณร้อยละ 70 เป็นผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการจดทะเบียน มีการส่งออกเพชรพลอยไปยังประเทศเยอรมนี ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และตะวันออกกลาง โดยรัฐบาลให้สิทธิพิเศษยกเว้นภาษีเงินได้ ส่วนอุตสาหกรรมการเจียระไนเพชรใหม่จะอยู่ที่เมืองรัตนะปุระ ซึ่งเป็นเมืองที่ขึ้นชื่อว่า “เมืองแห่งอัญมณี”

3) อุตสาหกรรมเกษตร

อุตสาหกรรมเกษตรในศรีลังกานับว่าเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่มีจำนวนมาก โดยส่วนมากนั้นจะเป็นอุตสาหกรรมประเภทแปรรูปสินค้าเกษตรกรรม เช่น ชา กาแฟ เครื่องเทศ เป็นต้น

ชา เป็นสินค้าเกษตรส่งออกหลักของศรีลังกา โดยส่งออกประมาณร้อยละ 90 ของประมาณการผลิตภายในประเทศทั้งหมด และมีส่วนแบ่งในตลาดโลกประมาณร้อยละ 20 ปัจจุบันศรีลังกามีการพัฒนาสินค้าชาในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อตอบสนองการปรับตัวของตลาดโลก และรายได้จากการส่งออกชาคิดเป็นร้อยละ 4 – 5 ของ GDP ทำให้ชาเป็นสินค้าส่งออกที่มีบทบาทในด้านเศรษฐกิจสังคมของศรีลังกาอย่างมาก เนื่องจากชาวศรีลังกากว่าล้านคนมีรายได้หลักจากภาคการผลิตชา อีกทั้งรายได้จากการส่งออกชายังเป็นที่มาของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ

ส่วนเครื่องเทศนั้นศรีลังกาส่งออกเครื่องเทศหลายชนิด เช่น อบเชย พริกไทย กระวาน การพลู ลูกจันทน์ และดอกจันทน์เทศ โดยกว่าร้อยละ 90 ของผลผลิตทั้งหมดนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งออก โดยใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสารแต่งกลิ่นรวมไปถึงแต่งรสชาติและใช้สำหรับวงการเภสัชกรรม การส่งออกเครื่องเทศของศรีลังกามีสองประเภท คือ ผู้ผลิตที่เป็นผู้แปรรูป (Value added) และผู้ส่งออกสินค้าขั้นต้น ปัจจุบันผู้ประกอบการส่งออกจำนวนมากกำลังพัฒนาระบบการผลิตตามมาตรฐาน GMP, HACCP และ ISO 22000 เพื่อให้สอดรับกับความต้องการของตลาดโลก ตลาดหลักของศรีลังกา คือ เม็กซิโก ยุโรป สหรัฐอเมริกา และอินเดีย อย่างไรก็ตามตลาดในอินเดียก็เป็นตลาดที่มีศักยภาพสูงมากขึ้นด้วยเช่นกันในปัจจุบัน

2.5.5 ด้านการลงทุน

ศรีลังกามีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งในนโยบายส่งเสริมการลงทุน จึงทำให้การลงทุนต่างชาติหยุดชะงักเป็นระยะๆ โดยในช่วงปี 2509 มีการส่งเสริมการลงทุนด้วยการให้สิทธิประโยชน์นักลงทุนหลายรูปแบบ ทำให้มีนักลงทุนต่างชาติเข้าไปจัดตั้งธุรกิจเป็นจำนวนมาก แต่ต่อมาในปี 2513 – 2520 มีการปรับเปลี่ยนนโยบายอีก เนื่องจากปัญหาทางการเมืองภายในประเทศและมีการต่อต้านการส่งออก ทำให้รัฐต้องออกกฎระเบียบควบคุมการค้าระหว่างประเทศและกำหนดอัตราภาษีส่งออกให้สูง รวมทั้งกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนให้สูงเกินจริง ตลอดจนควบคุมมิให้นำเข้าสินค้ามากเกินความจำเป็นทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งทำให้นักลงทุนต่างชาติบางรายปิดกิจการไป เช่น Motorola & Harris Corp. เป็นต้น ทำให้ศรีลังกาเริ่มมีนโยบายส่งเสริมการลงทุน และในปี 2521 ก็ได้ก่อตั้ง Greater Colombo Economic Commission (GCEC) ขึ้นเพื่อบริหารจัดการเขตการลงทุนผลิตสินค้าเพื่อส่งออก (Export Processing Zones: EPZ) ซึ่งเป็นเขตที่เปิดให้ต่างชาติลงทุนผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก แต่หลังจากนั้นในปี 2533 รัฐบาลปรับเปลี่ยนนโยบายเป็นส่งเสริมการลงทุนต่างชาติ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย

เปิดตลาดสู่เศรษฐกิจโลก ต่อมาในปี 2545 มีการลงทุนต่างชาติโดยตรง (FDI) ประมาณ 246 ล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาคบริการ เช่น พลังงาน ท่าเรือ และโทรคมนาคม เป็นต้น มีการกู้ยืมระยะสั้นและระยะยาวของภาคเอกชนเพิ่มขึ้น และมีการลงทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์ (Colombo Stock Exchange) ประมาณ 11 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

การลงทุนต่างชาติส่วนใหญ่เป็นการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป และรองลงมาได้แก่ รองเท้า สินค้าพลาสติก สินค้าที่ระลึกการท่องเที่ยว เจียรนัยเพชรและอัญมณี นอกเหนือจากนั้นเป็นสินค้าอุตสาหกรรมขั้นปฐม (Primary Product Industry) ซึ่งศรีลังกามีอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น แร่ และทรัพยากรสิ้นเปลืองอื่นๆ ทำให้มีการส่งออกสินค้าไม่แปรรูปที่สำคัญ ได้แก่ แร่กราไฟต์คุณภาพดี สำหรับทำน้ำมันหล่อลื่น คาร์บอน กราไฟต์เทียม อิฐแข็ง ขั้วไฟฟ้าขนาดเล็ก และแร่ธาตุอื่นๆ รวมถึงทรายแร่ โลหะหนัก โคลน แร่แคลเซี่ยม แมกนิเซี่ยมซัลเฟต แร่ที่ใช้ในการทำปุ๋ย ทรายแร่ โลหะหนัก ที่มีร้อยละ 75 ของไททาเนียมไดออกไซต์เม็ด สีขาวที่ใช้ในการวาดรูป นอกจากนั้นเนื่องจากศรีลังกามีวัตถุดิบที่จำเป็นในการผลิตเซรามิคและแก้ว รัฐบาลจึงได้เปิดให้มีการลงทุนในอุตสาหกรรมนี้

กฎหมายหลักที่เกี่ยวกับการลงทุน คือ The BOI Act Law No. 4 of 1978 รวมทั้งฉบับแก้ไขเพิ่มเติมปี 1980 1983 1992 และ 2003 รวมทั้งระเบียบทั้งหลายที่ออกมาภายใต้กฎหมายนี้ โดยที่ The BOI Act ให้อำนาจแก่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนหรือ BOI ในการอนุมัติการลงทุนได้ 2 ประเภท คือ มาตรา 17 ให้ BOI มีอำนาจในการอนุญาตให้บริษัทลดภาษีเงินได้หากว่ามีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมาตรา 16 ให้อำนาจ BOI ในการอนุญาตการลงทุนต่างชาติตามกฎหมายทั่วไปและการลงทุนไม่เข้าเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนั้นยังมีกฎหมายเพิ่มเติมให้อำนาจ BOI ในการอนุญาตให้นักลงทุนงดการเสียภาษีชั่วคราวและให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีได้

นโยบายด้านการลงทุน

นโยบายส่งเสริมการลงทุนต่างชาติของศรีลังกา ให้สิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุนเพื่อผลิตสินค้าในด้านต่างๆ ได้แก่ การผลิตเพื่อการส่งออกสินค้าของท้องถิ่น (ไม่รวมถึง ชา ยางพารา และมะพร้าว) การผลิตเพื่อส่งออกไปยังบริษัทที่ส่งออก การให้บริการที่มีฐานมาจากการส่งออก การให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การนำเข้าข้อมูล ศูนย์ข้อมูล การพัฒนาโปรแกรม การจัดตั้งโครงการที่เกี่ยวกับ E – Government การจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมเทคโนโลยีสารสนเทศ การผลิตเครื่องมืออุตสาหกรรมและเครื่องจักร การลงทุนในกิจการโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ผลิต ส่ง จำหน่ายพลังงาน คลังสินค้า ตู้แช่แข็ง การพัฒนาถนน ทางด่วน ท่าเรือ สนามบิน ทางรถไฟ ผลิตและจำหน่ายน้ำประปา เป็นต้น นอกจากนั้น รัฐยังเพิ่มความมั่นใจต่อนักลงทุนต่างชาติว่าจะไม่มีการยึดทรัพย์สินของนักลงทุนต่างชาติให้ตกเป็นของชาติอีกด้วย (ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา 157) บรรยากาศในการลงทุนในศรีลังกาจึงเป็นที่น่าเชื่อถือได้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการที่ศรีลังกามี

ทรัพยากรธรรมชาติ วัตถุดิบ และแรงงานที่มีทักษะสำหรับการผลิตสินค้าในอุตสาหกรรมต่างๆ อย่างไรก็ดี เงื่อนไขการส่งเสริมการลงทุนยังมีข้อจำกัดด้านเงินลงทุนขั้นต่ำและยังมีข้อขัดข้องในกระบวนการขออนุมัติการลงทุนอยู่บ้าง นอกจากนั้นยังมีปัญหาด้านแรงงานบางประการ เช่น เรื่องความรู้และความเข้าใจของคนงานในระดับล่าง วัฒนธรรม และกรอบแนวความคิดของคนทำงาน วันทำงานจริงโดยเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ ทั้งยังมีค่าชดเชยในการให้ออกจากงานในอัตราที่สูงและสหภาพแรงงานมักจะไม่ได้อยู่ใน EPZ ที่ FDI ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ เป็นต้น แต่เนื่องจากสหภาพการค้ามีอำนาจค่อนข้างมาก จึงไม่ค่อยมีการประท้วงของแรงงาน และในปี 2521 ศรีลังกาได้จัดตั้งเขตการลงทุนผลิตสินค้าเพื่อส่งออก (Export Processing Zones: EPZ) ซึ่งเป็นเขตที่เปิดให้ต่างชาติลงทุนผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกโดยให้สิทธิพิเศษหลายประการแก่นักลงทุนเหล่านั้น ดังนี้

- ให้มีสิทธิร้องขอหยุดชั่วคราวในการเสียภาษี (Tax Holiday) ได้เป็นเวลาถึง 10 ปี
- ได้รับการยกเว้นภาษีเต็มรูปเพื่อเป็นค่าตอบแทนลูกจ้างต่างชาติ ค่าสิทธิ เงินปันผลสำหรับผู้ถือหุ้นเป็นเวลา 10 ปี
- ได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับการนำเข้าสิ่งของที่นำมาใช้เพื่อการผลิต
- ได้รับความช่วยเหลือในพิธีการศุลกากร
- ได้รับการอุดหนุนสำหรับอุตสาหกรรมการบริการ
- มีสิทธิใช้เครดิตเงินตราต่างประเทศโดยไม่จำกัดอัตราดอกเบี้ย
- มีสิทธิทำธุรกรรมด้านเงินตราต่างประเทศได้
- ไม่มีข้อจำกัดในการส่งเงินตราต่างประเทศกลับประเทศของผู้ลงทุน ในส่วนของกำไรและเงินปันผลที่ได้จากการดำเนินธุรกิจในศรีลังกา
- ในธุรกิจผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ขึ้นตั้งใหม่และดำเนินธุรกิจอยู่นอกเขตที่กำหนด หากมีการจ้างแรงงานไม่น้อยกว่า 150 คน จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ 3 ปี
- ในธุรกิจปิโตรเลียม การผลิตพลังงาน การพัฒนาทางด่วน ท่าเรือ สนามบิน รถไฟ น้ำประปา ขนส่งมวลชน เกษตรกรรมและการแปรรูปการเกษตร และโครงการอื่นที่ได้รับอนุมัติจาก Minister of Finance ซึ่งมีการลงทุนอย่างต่ำ 12.5 ล้านดอลลาร์ จะได้รับการยกเว้นภาษีชั่วคราว (Tax Holiday) เป็นเวลา 5 – 10 ปี (ขึ้นอยู่กับปริมาณการลงทุน) แต่จะเสียภาษีสิทธิพิเศษร้อยละ 15 ภายหลังจากครบกำหนดเวลาการงดภาษีชั่วคราว โดยไม่คิดภาษีการนำเข้าสินค้าทุน
- โครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ในการผลิต/ส่ง/จ่าย พลังงาน การพัฒนาทางด่วน ท่าเรือ สนามบิน รถไฟ น้ำ รวมทั้งการสร้าง Industrial Park และโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ที่ได้รับอนุมัติ BOI ซึ่งมีการลงทุนอย่างต่ำ 10 ล้านดอลลาร์ จะได้รับการงดภาษีชั่วคราวตั้งแต่ 6 – 12 ปี (ขึ้นอยู่กับปริมาณการลงทุน) แต่จะเสียภาษีสิทธิพิเศษร้อยละ 15 ภายหลังจากครบกำหนดเวลาการงดภาษีชั่วคราว โดยไม่คิดภาษีการนำเข้าสินค้าทุน
- ได้รับการยกเว้นภาษีเงินปันผลจากบริษัทเพื่อลดการจัดเก็บซ้ำซ้อน

- ผู้ส่งออกสินค้าน้อยกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ สามารถขอลดอัตราภาษีการส่งออกสินค้า (ขั้นต่ำร้อยละ 15 ของการส่งออก)
- ธุรกิจที่มีเงินลงทุนไม่น้อยกว่า 250 ล้านรูปีศรีลังกา มีสิทธิขอหักค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ โดยใช้ฐานคำนวณจากร้อยละ 75 ของยอดเงินลงทุนของการจัดซื้อเครื่องจักรกลและอุปกรณ์
- สามารถหักลดภาษีสำหรับรายจ่ายค่าจัดฝึกอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ได้เต็มจำนวน
- สามารถหักค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรกลโรงงานและเครื่องมือต่างๆ สำหรับการลงทุนนอกเขตที่กำหนดได้ ร้อยละ 50 ตลอด 2 ปี
- สามารถขอคืนภาษีตามความตกลงว่าด้วยอนุสัญญาภาษีซ้อนสิทธิประโยชน์ด้านอื่นที่ไม่ใช่ด้านภาษี
- ได้รับสิทธิพิเศษสำหรับโครงการที่ใช้เทคโนโลยีก้าวหน้า
- อนุญาตให้มีการลงทุนต่างชาติโดยตรงได้ถึง ร้อยละ 100 ในธุรกิจการเงินการธนาคารการประกันภัย นายหน้าซื้อขายหุ้น ก่อสร้างอาคาร ที่อยู่อาศัย ถนน การส่งน้ำประปา การขนส่งมวลชน การโทรคมนาคม การผลิตและจ่ายพลังงาน บริการวิชาชีพ และการสร้างสำนักงานประสานงานหรือสาขาของบริษัทต่างชาติ

กฎระเบียบด้านการลงทุน

ศรีลังกามีกฎระเบียบทางด้านการลงทุนอยู่มาก ได้แก่ มีการจำกัดสัดส่วนหุ้นต่างชาติ เช่น ธุรกิจการเงินการธนาคาร จำกัดสัดส่วนเงินทุนต่างชาติไว้เพียงร้อยละ 49 ของหุ้นทั้งหมด (ตาม The Banking Act No.30 of 1998) ธุรกิจการก่อสร้างบ้านพักอาศัยและเหมืองแร่ (รวมทั้งการลงทุนในกิจกรรมตามรายการใน Part I และ II ซึ่งได้รับอนุมัติจาก BOI โดยอัตโนมัติ) จำกัดสัดส่วนการลงทุนต่างชาติไว้ที่ร้อยละ 40 ของหุ้นทั้งหมด ส่วนธุรกิจนอกเหนือจากรายการใน Part I และ II หากลงทุนเกินกว่าร้อยละ 40 จะได้รับการพิจารณาเป็นรายๆ ไป และในอุตสาหกรรมด้านการเดินทางและการขนส่งทางเรือ การประมง อุตสาหกรรมที่ผลิตจากไม้สัก การปลูกและแปรรูปชา ยางพารา มะพร้าว ข้าว โกโก้ น้ำมันและเครื่องเทศ หากมีหุ้นต่างชาติมากกว่าร้อยละ 49 ต้องได้รับการพิจารณาอนุมัติเป็นกรณีไป เป็นต้น และยังมีการจำกัดเงินทุนขั้นต่ำของการลงทุนต่างชาติ ตัวอย่างเช่น ธุรกิจปิโตรเลียม การผลิตพลังงาน การพัฒนาทางด่วน ท่าเรือ สนามบิน รถไฟ น้ำประปา ขนส่งมวลชน เกษตรกรรมและการแปรรูปการเกษตร และโครงการอื่นที่ได้รับอนุมัติจาก Minister of Finance จำกัดการลงทุนขั้นต่ำ 12.5 ล้านดอลลาร์ จำกัดเงินลงทุนขั้นต่ำ 10 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ในผลิตพลังงาน การส่งและการจ่าย การพัฒนาทางด่วน ท่าเรือ สนามบิน รถไฟ น้ำ การสร้าง Industrial parks และโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่ได้รับอนุมัติจาก BOI รวมไปถึงจำกัดการถือสิทธิในที่ดิน คนต่างชาติเป็นเจ้าของที่ดินได้โดยจำกัดที่ 50 เอเคอร์ต่อร้อยละ 80 ของที่ดินในศรีลังกา (เดิมต้องเสียภาษีร้อยละ 100 แต่ปัจจุบันยกเลิกแล้ว) มีการจำกัดธุรกิจที่ห้ามนักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุน โดยธุรกิจต้องห้ามการลงทุนต่างชาติ ได้แก่ ธุรกิจการยืมเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร โรงรับจำนำ ธุรกิจการขายปลีกที่มีเงินลงทุนต่ำ

กว่า 1 ล้านเหรียญสหรัฐฯ (เว้นแต่กรณีที่ได้รับการอนุมัติจาก BOI โดยมีการใช้ชื่อสินค้ามีชื่อเสียงระดับนานาชาติ และเป็นแฟรนไชส์ที่มีเงินลงทุนเริ่มแรกไม่น้อยกว่า 150,000 เหรียญสหรัฐฯ) และธุรกิจด้านบริการ (ยกเว้นการส่งออก ท่องเที่ยว การประมงชายฝั่ง และด้านการศึกษาศึกษา)

2.6 สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

2.6.1 สภาพทั่วไป

พม่าเป็นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และคาบสมุทรอินโดจีนซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุด มีพื้นที่ 657,740 ตารางกิโลเมตร ใหญ่กว่าประเทศไทยประมาณ 1.3 เท่า ทิศเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือติดกับจีน ทิศตะวันออกเฉียงใต้ติดกับลาวและไทย ทิศตะวันตกติดกับอินเดีย และบังกลาเทศ ทิศใต้ติดกับทะเลอันดามันและอ่าวเบงกอล โดยพม่าแบ่งเป็น 7 เขต และ 7 รัฐ ได้แก่ เขตตะนาวศรี เขตมัณฑะเลย์ เขตพะโค เขตย่างกุ้ง เขตมาเกว เขตสกาย เขตอิรวดี รัฐกะฉิ่น รัฐกะยา รัฐกะเหรี่ยง รัฐฉาน รัฐชิน รัฐมอญและรัฐยะไข่ พม่านั้นมีเมืองหลวงชื่อว่า นครเนปิดอว์ (Nay Pyi Taw) และมีเมืองสำคัญดังนี้

- ย่างกุ้ง เป็นเมืองหลวงเก่าของพม่า
- มัณฑะเลย์ เป็นเมืองศูนย์กลางธุรกิจการค้าในประเทศทางตอนบน
- หงสาวดี เป็นเมืองประวัติศาสตร์ และเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยว

พม่ามีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์มาก ซึ่งยังไม่ได้พัฒนาและนำมาใช้ประโยชน์มากนัก และมีหลายชนิดเป็นวัตถุดิบที่ประเทศไทยขาดแคลน ได้แก่ ป่าไม้ (ครอบคลุมถึง 50.87% ของพื้นที่ทั้งหมด) น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ สัตว์น้ำ อัญมณีประเภททับทิม พลอย ไข่มุก หยก สินแร่จำพวกถ่านหิน แร่นิกเกิล แร่เหล็ก แร่สังกะสี และยิปซั่ม และมีตะกั่วมากเป็นอันดับ 6 ของโลก และมีส่วนแบ่งตลาดตะกั่วที่ใหญ่ที่สุดในโลกโดยมีศักยภาพ 0.3 ล้านตันต่อปี โดยมีมากในรัฐฉาน (ในตลาดโลกมีการนำตะกั่วไปใช้สำหรับการสร้างเรือ สร้างสะพาน ทางรถไฟ บ้าน และอื่นๆ มากมาย) รวมไปถึงมีน้ำมันมากทางตอนกลางของประเทศ

พม่ามีประชากรทั้งสิ้น 50.5 ล้านคน (ปี 2552) มีเผ่าพันธุ์ 135 เผ่าพันธุ์ ประกอบด้วย เชื้อชาติหลักๆ 8 กลุ่ม คือพม่า (ร้อยละ 68) ไทยใหญ่ (ร้อยละ 8) กะเหรี่ยง (ร้อยละ 7) ยะไข่ (ร้อยละ 4) จีน (ร้อยละ 3) มอญ (ร้อยละ 2) อินเดีย (ร้อยละ 2) นับถือศาสนาศาสนาพุทธ (ร้อยละ 90) ศาสนาคริสต์ (ร้อยละ 5) ศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 3.8) ศาสนาฮินดู (ร้อยละ 0.05) และใช้ภาษาราชการ ภาษาพม่า

ภาพที่ 2.6 แผนที่สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

ด้านการคมนาคมขนส่งของพม่า มีทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ โดยการคมนาคมทางบกประกอบไปด้วยทางหลวงยาว 28,200 กิโลเมตร ถนนในพม่าส่วนใหญ่ ขนานไปกับภูเขาและแม่น้ำทอดไปตามความยาวของประเทศเช่นเดียวกับทางรถไฟ ถนนสายต่างๆ ที่สำคัญมีดังนี้

ถนนสายพม่า เป็นถนนสายสำคัญที่เชื่อมต่อระหว่างย่างกุ้งกับเมืองคุนหมิง ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของจีน มีความยาวในเขตพม่าถึงเมืองมูเซ ประมาณ 1,160 กิโลเมตร และมีความยาวในเขตจีนจากมูเซถึงคุนหมิง ประมาณ 90 กิโลเมตร ถนนสายนี้ผ่านเมืองต่างๆ คือ พะโค ตองอู ปยิมมะนา เมตติลา มัณฑะเลย์ เมเบียงกอดเต็ก สีป้อ ลาเฉียว แสนหวี มูเซ รวมความยาวทั้งสิ้นประมาณ 2,140 กิโลเมตร ใช้การทุกฤดูกาล

ถนนสาย ย่างกุ้ง – มัณฑะเลย์ ยาวประมาณ 730 กิโลเมตร ขนานไปตามแม่น้ำอิระวดี ผ่านเมืองสำคัญคือ เมืองแปร แมดเว ปาเดาว์ ตัดขนานกับทางรถไฟ

ถนนสาย เมตติลา – ท่าขี้เหล็ก ยาวประมาณ 900 กิโลเมตร เชื่อมต่อกับถนนพหลโยธินของไทยในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นถนนสายสำคัญที่ผ่านเมืองเชียงตุง ในรัฐฉาน ไปเชื่อมต่อกับถนนเข้าสู่ประเทศจีนที่เมืองลา

ถนนสาย พะโค – มะริด ยาวประมาณ 680 กิโลเมตร เชื่อมต่อภาคกลางตอนใต้ ไปยังภาคใต้สุดของพม่า ผ่านเมืองท่าตอน – มะละแหม่ง – เย – ทะวาย – มะริด

ถนนสาย ตองอู – สีป้อ ยาวประมาณ 560 กิโลเมตร เริ่มจากเมืองตองอู ผ่านเมืองดอยก่อ – ดอยแหลม – ตองยี – จ๊อกแบ – สีป้อ

ถนนสาย สะโกร์ – อิมพัล ยาวประมาณ 460 กิโลเมตร ผ่านเมืองฉ่อยโบ – กาเลวา ถึงเมืองอิมพัลในอินเดีย

ถนนสาย ลิโด หรือสติลเวลล์ ยาวประมาณ 370 กิโลเมตร เป็นถนนเชื่อมต่อพม่ากับอินเดีย เริ่มจากเมืองลิโดแคว้นอัสสัม ของอินเดีย ผ่านลงไปทางใต้ ด้านหุบเขาฮูกวง ข้างแม่น้ำอิระวดี ที่มิตจินา ผ่านมาโมมิจินา ไปบรรจบกับถนนสายพม่าที่มูเซ

ถนนสาย ฮากา – อ.มาตูยุ ยาวประมาณ 170 กิโลเมตร เชื่อมต่อระหว่างรัฐชินกับภาคใต้

ถนนสาย จองโต – เมเนียว ยาวประมาณ 110 กิโลเมตร เชื่อมต่อกับถนนสายตาก – แม่สอดของไทยในเขตอำเภอแม่สอด ถนนสายนี้แยกจากถนนสายพะโค – มะริด ที่จองโต ผ่านเมืองผาอัน – ท่าตอน – เหล่งบ่วย – กอการิต – เมียวดี

ถนนสาย เมืองลา – บ้านท่าเดื่อ ยาวประมาณ 110 กิโลเมตร เป็นถนนเลียบพรมแดนพม่ากับจีนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเชียงตุง ในรัฐฉาน

ส่วนทางรถไฟ ทางรถไฟของพม่าได้เปิดดำเนินการตั้งแต่ปี 2481 ที่สำคัญ ได้แก่

สายย่างกุ้ง – มัณฑะเลย์ มีความยาวประมาณ 500 กิโลเมตร สร้างขนานกับแม่น้ำสะโตงที่มัณฑะเลย์ เป็นชุมทางแยกไปยังมิตจินาและลาเฉียว

สายย่างกุ้ง – แปร มีความยาวประมาณ 250 กิโลเมตร สร้างขนานกับแม่น้ำอิระวดี ท่าข้ามที่เฮนซาด่า มีทางแยกไปยังพื้นที่บริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิระวดี

สายย่างกุ้ง – เมาะตะมะ มีความยาวประมาณ 270 กิโลเมต แยกจากสายย่างกุ้ง – มัณฑะเลย์ที่เมืองพะโค แล้วข้ามแม่น้ำสะโตง ไปสู่เมืองเมาะตะมะ

สายมะละแหม่ง – เมืองงาย มีความยาวประมาณ 160 กิโลเมตร ทางสายนี้มีทางแยกที่บ้านตันบ่วยซายัด ผ่านด่านเจดีย์สามองค์เข้าสู่ประเทศไทย

สายมัณฑะเลย์ – มิตจินา มีความยาวประมาณ 640 กิโลเมตร

สำหรับการคมนาคมทางอากาศ พม่ามีสนามบินประมาณ 78 แห่ง (2548) แต่ที่มีมาตรฐานมีเพียง 9 แห่ง รวมไปถึงมีสนามเฮลิคอบเปอร์ เพียง 1 แห่ง และการคมนาคมทางน้ำมีระยะทาง 12,800 กิโลเมตร แต่ได้ใช้ทางน้ำเพื่อการพาณิชย์เพียง 3,200 กิโลเมตร (2547) ด้านเมืองท่า/อ่าวที่สำคัญ ได้แก่

Bassein Bhamo Chauk Mandalay Moulmein Myitkyina Yangon Akyab (Sittwe) และ Tavoy ซึ่งพม่ามีเรือพาณิชย์เพียงประมาณ 37 ลำ ซึ่งเป็นเรือสินค้าขนาดใหญ่ เรือขนส่งเรือบรรทุก เรือโดยสาร และเรือขนถ่ายน้ำมัน โดยมีเรือต่างชาติประมาณ 10 ลำเป็นของเยอรมัน ญี่ปุ่น อังกฤษ (ปี 2548) ด้านการคมนาคมขนส่งทางน้ำภายในประเทศ นับว่ามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศพม่าเป็นอย่างมาก และยังเป็นเส้นทางคมนาคมหลักมาตั้งแต่อดีต เนื่องจากพื้นที่บริเวณปากแม่น้ำอิรวะดี มีทางน้ำอยู่มากมาย และเป็นเขตที่มีประชาชนพลเมืองอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุด ประกอบกับเส้นทางถนนและทางรถไฟยังมีจำกัด

สำหรับแม่น้ำที่สำคัญ ที่ใช้ในการคมนาคมมีอยู่สี่สายด้วยกัน คือ แม่น้ำอิรวะดี ใช้ในการเดินทางทุกฤดูกาล ตั้งแต่ปากแม่น้ำอิรวะดี ถึงเมืองบาโม เป็นระยะทางประมาณ 1,450 กิโลเมตร ถ้าเรือกินน้ำลึกเพียง 1 เมตร จะเดินได้ถึงเมืองมิตจินา ซึ่งจะเป็นระยะทางประมาณ 1,500 กิโลเมตร แม่น้ำชินด์วิน ใช้ในการเดินเรือได้ประมาณ 800 กิโลเมตร ตั้งแต่ปากน้ำถึงเมืองแกนดี แม่น้ำสาละวิน แม้ว่าแม่น้ำสายนี้จะยาวถึงประมาณ 1,100 กิโลเมตร แต่ก็ไม่เป็นประโยชน์ในการเดินเรือมากนัก เนื่องจากกระแสน้ำไหลเชี่ยวมีโขดหิน เกาะแก่งจำนวนมาก ส่วนใหญ่จะใช้ในการล่องซุงลงมาจากรัฐฉาน มีระยะทางที่ใช้ในการเดินเรือได้ทุกฤดูกาลยาวประมาณ 160 กิโลเมตร แม่น้ำสะโตง มีกระแสน้ำไหลเชี่ยว ระยะทางที่ใช้ในการเดินเรือได้ทุกฤดูกาลประมาณ 90 กิโลเมตร ต่อมาได้มีการพัฒนาแม่น้ำสายนี้เพื่อให้ใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตร พลังงานน้ำผลิตไฟฟ้าและการเดินเรือ

ทางน้ำบริเวณปากแม่น้ำอิรวะดี มีการเดินเรือได้ยาวประมาณ 3,200 กิโลเมตร สำหรับการคมนาคมขนส่งทางทะเล พบว่า มีการเดินเรือเลียบชายฝั่ง เพื่อรับส่งสินค้าและผู้โดยสารตามเมืองชายฝั่งทะเล และการเดินเรือระหว่างประเทศ มีเส้นทางเดินเรือไปยังยุโรป ที่ประเทศอังกฤษ สำหรับในเอเชียมีเส้นทางเดินเรือไปยังประเทศฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น ศรีลังกา และอินเดีย เป็นต้น

ท่าเรือที่สำคัญ กระจายอยู่ตามเมืองที่อยู่ชายทะเลและอยู่บนลำน้ำที่เรือเดินทะเลเข้าถึง ท่าเรือย่างกุ้ง ตั้งอยู่บนฝั่งซ้ายของแม่น้ำย่างกุ้งอยู่ห่างจากปากแม่น้ำย่างกุ้งประมาณ 35 กิโลเมตร เป็นท่าเรือที่ใหญ่ที่สุด เรือเดินทะเลมีระวางขับน้ำ 1,500 ตัน สามารถใช้ท่าเรือนี้ได้ ท่าเรืออัคยับเป็นท่าเรือเก่าแก่มีความสำคัญด้านเศรษฐกิจทางด้านตะวันตก เรือเดินทะเลขนาดใหญ่เข้าจอดเทียบท่าได้สะดวก ท่าเรือมะละแหม่ง ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำมะละแหม่งอยู่ห่างจากปากแม่น้ำประมาณ 45 กิโลเมตรเป็นท่าเรือสำคัญทางด้านตะวันออกของประเทศ ท่าเรือพะสิม อยู่บนฝั่งแม่น้ำพะสิมห่างจากปากแม่น้ำประมาณ 10 กิโลเมตร ใช้สำหรับเรือขนาดเล็กเท่านั้น เพราะร่องน้ำบางตอนคดเคี้ยวเป็นอุปสรรคต่อการเดินเรือขนาดใหญ่ ท่าเรือทะวาย เป็นท่าเรือขนาดเล็ก ต้องใช้เรือเล็กขนถ่ายสินค้าจากเรือใหญ่ที่จอดอยู่ที่ปากอ่าวทะวาย ท่าเรือมะริด ตั้งอยู่ที่ปากน้ำตะนาวศรีเป็นท่าเรือชายฝั่งที่สำคัญใช้ประโยชน์ในกาประมงและการค้าขายกับประเทศไทยและหมู่เกาะอันดามันของอินเดีย

2.6.2 สภาพการเมืองการปกครอง

พม่ามีการปกครองแบบเผด็จการทางทหาร ปกครองโดยรัฐบาลทหารภายใต้สภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ (State Peace and Development Council: SPDC) โดยมีประธาน SPDC เป็นประมุขประเทศ นั่นคือพลเอกอาวุโส ตาน ฉ่วย (Senior General Than Shwe) เป็นประธานสภาฯ ตั้งแต่วันที่ 23 เมษายน 2535) สภาเป็นสภาเดียว Unicameral People's Assembly (Pyithu Hluttaw) มีสมาชิก 485 ที่นั่งในสภา ซึ่งได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชนมีวาระ 4 ปี และมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาลนั่นคือนายกรัฐมนตรี พลเอกโซวิน เริ่มรับตำแหน่งเมื่อ 19 ตุลาคม 2548 (พลเอกขิ่นยุ้น เคยเป็นนายกรัฐมนตรี แต่ถูกปลดจากตำแหน่งในข้อหาคอร์รัปชั่นและมีปัญหาด้านการเมืองภายใน) คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดย SPDC และอยู่ในการควบคุมของ SPDC

2.6.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

กรมเอเชียตะวันออก กระทรวงการต่างประเทศ 8 มิถุนายน 2549 ได้ระบุว่ารัฐบาลพม่าประกาศนโยบายตั้งแต่เข้ายึดอำนาจการปกครองใหม่ๆ ที่จะเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจพม่าจากระบบวางแผนส่วนกลาง (Centrally-Planned Economy) เป็นระบบตลาดเปิดประเทศรองรับและส่งเสริมการลงทุนจากภายนอก ส่งเสริมการส่งออก การท่องเที่ยว และขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับภูมิภาค แต่ในทางปฏิบัติ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของพม่าไม่คืบหน้า รัฐบาลพม่าไม่ได้ดำเนินการในทิศทางดังกล่าวอย่างเต็มที่ รัฐบาลยังคงคุมและแทรกแซงภาคการผลิตต่างๆ อย่างเข้มงวด มีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบด้านการค้าการลงทุนบ่อยครั้ง อาทิ เมื่อปี 2546 รัฐบาลพม่าได้ประกาศให้ทำการค้าข้าวโดยเสรี แต่ในปี 2547 ได้ประกาศห้ามส่งออกข้าวเป็นเวลา 6 เดือน

ปัจจุบัน แม้ว่ารัฐบาลพม่ายังไม่ได้ดำเนินการใดๆ ที่สำคัญเพื่อปฏิรูประบบเศรษฐกิจมหภาค แต่พยายามเร่งการพัฒนาภาคการเกษตร การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ การส่งเสริมการท่องเที่ยว การนำทรัพยากรมาใช้ (โดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติและพลังน้ำ) และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ภาพรวมด้านเศรษฐกิจ

พม่ายังให้ความสำคัญเกี่ยวกับด้านการเกษตรเป็นหลัก เพราะภาคการเกษตรของพม่านี้ถือว่าเป็นภาคที่สร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นอย่างมาก เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ GDP (Gross Domestic Product) ของพม่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่ามีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในปี 2544 เศรษฐกิจของพม่าขยายตัว จากปี 2543 ถึงร้อยละ 2,734.5 คิดเป็นมูลค่า 2,842.3 พันล้านจ๊าต และขยายตัวอย่างมากอีกครั้งช่วงปี 2549 มีมูลค่า GDP 13,853

พันล้านจ๊าต จนในปี 2552 มีมูลค่า GDP เท่ากับ 18,942.8 พันล้านจ๊าต ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.4 จากปี 2551 ตามตารางที่ 2.25

ตารางที่ 2.25 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ ปี 2543 ของพม่า

หน่วย: พันล้านจ๊าต

ปี	มูลค่า	อัตราการขยายตัว (%)
2542	88.2	-
2543	100.3	13.7
2544	2,842.3	2,734.5
2545	3,184.1	12.0
2546	3,624.9	13.8
2547	4,116.6	13.6
2548	4,675.2	13.6
2549	13,853.0	196.3
2550	15,559.4	12.3
2551	17,154.1	10.2
2552	18,942.8	10.4

หมายเหตุ: สกุลเงินประจำประเทศพม่า คือ จ๊าต (Kyat) อัตราทางการเป็น 5.38 จ๊าต ต่อ 1 เหรียญสหรัฐ และของตลาด 900 – 1,200 จ๊าต ต่อ 1 เหรียญสหรัฐ (อัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ยปี พ.ศ. 2551)

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

เศรษฐกิจที่เจริญเติบโตขึ้นในช่วงหลังเป็นผลจากด้านเกษตรกรรม โดยรัฐบาลพม่าให้ความสำคัญต่อการผลิตและส่งออกผลผลิตถั่ว ข้าว ยางพารา ฯลฯ โดยสภาการค้า (Trade Council) ภายใต้การกำกับการของรองพลเอกอาวุโส หม่อง เอ ได้ปรับระบบการส่งออกถั่วขึ้นใหม่เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและจูงใจให้เกษตรกร ขยายการเพาะปลูก และรัฐบาลพม่าพยายามส่งเสริมโครงการปลูกข้าวเพื่อการส่งออก แม้ได้เปลี่ยนนโยบายในเรื่องนี้กลับไปกลับมาหลายครั้ง แต่ล่าสุดได้หันมาส่งเสริมเรื่องนี้ โดยเมื่อกลางปี 2548 ได้อนุญาตให้ภาคเอกชนทำการปลูกข้าวเพื่อการส่งออกอีก 30 บริษัท ดังนั้นภาคการเกษตรของพม่าจึงเป็นภาคที่สร้างรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 43.5 ในปี 2549 รองลงมาคือภาคบริการ คิดเป็นร้อยละ 37.1 และภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.4

ตารางที่ 2.26 สัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจของพม่า

ภาคการผลิต	สัดส่วนต่อ GDP (%)							
	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549
ภาคเกษตรกรรม	59.9	57.2	57.1	54.5	50.6	48.2	46.7	43.5
ภาคอุตสาหกรรม	9.0	9.7	10.6	13.0	14.3	16.4	17.5	19.4
ภาคบริการ	31.1	33.1	32.4	32.5	35.1	35.5	35.8	37.1

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

พม่าเป็นประเทศที่เน้นในภาคการเกษตรเป็นหลัก สินค้าส่งออกส่วนใหญ่ที่สร้างรายได้ให้กับประเทศ ก็จะเป็นสินค้าจำพวกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น ข้าว พืช ผัก และก็ยังส่งออกสินค้าจำพวกเชื้อเพลิง พลังงาน ซึ่งในระยะหลังๆ เศรษฐกิจของประเทศพม่าเจริญเติบโตดีขึ้น และภาคบริการก็ยังเป็นสาขาการผลิตที่สร้างรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก โดยภาคบริการนั้นประกอบไปด้วย ไฟฟ้า ประปา การก่อสร้าง การค้า การขนส่ง การเงิน การบริหารของภาครัฐ ซึ่งสาขาที่มีความสำคัญอย่างมากในภาคบริการ คือ ด้านการค้า การก่อสร้าง และการขนส่ง ตามลำดับดังตารางที่ 2.27

ตารางที่ 2.27 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ ปี 2543 ของพม่า แยกตามกิจกรรมการผลิต

หน่วย: ล้านจ๊าต

สาขาการผลิต	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
GDP รวม	88,157	100,275	2,842,314	3,184,117	3,624,926	4,116,635	4,675,220	13,853,030	15,559,413	17,154,081
ภาคเกษตร	38,124	42,336	1,588,268	1,684,056	1,881,224	2,087,812	2,339,957	6,262,529	6,789,895	7,170,165
เหมืองแร่	1,860	2,380	15,771	20,499	22,278	25,202	33,171	99,344	104,782	119,596
อุตสาหกรรม	8,272	10,171	222,834	286,802	350,021	436,429	532,179	1,919,889	623,381	736,261
ไฟฟ้า ประปา	948	1,093	3,177	3,878	4,461	4,788	5,707	30,287	31,935	34,528
การก่อสร้าง	4,031	4,690	59,603	95,641	114,527	129,968	144,271	531,903	2,326,026	2,750,743
การค้า	18,354	20,945	678,933	750,294	849,925	958,669	1,074,297	3,005,792	3,357,631	3,680,175
การคมนาคม ขนส่ง	5,462	6,799	184,099	237,445	283,979	337,215	392,355	1,644,621	1,922,874	2,211,670
การเงิน	1,833	2,131	3,299	4,799	5,297	6,748	10,237	11,383.	14,205	17,550
การบริหารภาครัฐ	5,719	5,968	44,685	50,724	56,175	64,528	69,937	122,715	133,660	143,885
อื่น ๆ	3,554	3,762	41,645	49,979	57,039	65,276	73,109	224,568	255,024	289,508

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

2.6.4 อุตสาหกรรมของพม่า

ปัจจุบันรัฐบาลพม่ายังไม่ได้ดำเนินการใดๆ ที่สำคัญเพื่อปฏิรูประบบเศรษฐกิจมหภาค แต่พยายามเร่งการพัฒนาภาคการเกษตร การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ การส่งเสริมการท่องเที่ยว การนำทรัพยากรมาใช้ (โดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติและพลังน้ำ) และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สหภาพม่ายังให้ความสำคัญเกี่ยวกับด้านการเกษตรเป็นหลัก เพราะภาคการเกษตรของพม่านี้ถือว่าเป็นภาคที่สร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นอย่างมาก

พม่าจัดเป็นประเทศด้อยพัฒนาทำให้เศรษฐกิจที่เจริญเติบโตขึ้นในช่วงหลังเป็นผลมาจากด้านเกษตรกรรม เป็นส่วนใหญ่ โดยรัฐบาลพม่าให้ความสำคัญต่อการผลิตและส่งออกผลผลิตถั่ว ข้าว ยางพารา ฯลฯ และรัฐบาลพม่าพยายามส่งเสริมโครงการปลูกข้าวเพื่อการส่งออก แม้ได้เปลี่ยนนโยบายในเรื่องนี้กลับไปกลับมาหลายครั้ง แต่ล่าสุดได้หันมาส่งเสริมเรื่องนี้ โดยเมื่อกลางปี 2548 ได้อนุญาตให้ภาคเอกชนทำการปลูกข้าวเพื่อการส่งออกอีก 30 บริษัท ดังนั้นภาคการเกษตรของพม่าจึงเป็นภาคที่สร้างรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 43.5 ในปี 2549 แต่สัดส่วนภาคเกษตรกรรมของพม่ามีแนวโน้มลดลง โดยจากปี 2542 ภาคเกษตรกรรมของพม่ามีสัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจถึงร้อยละ 59.9 แต่ในปี 2549 กลับมีสัดส่วนเหลือเพียงร้อยละ 43.5 ลดลงไปกว่าร้อยละ 16.0 ซึ่งเป็นภาคบริการและภาคอุตสาหกรรมที่ค่อยๆเพิ่มขึ้นมาตามลำดับ

ภาคอุตสาหกรรมของพม่านั้นเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นเรื่อยๆในช่วงไม่กี่ปีหลังที่ผ่านมา เดิมพม่าไม่สนใจในภาคอุตสาหกรรม เน้นให้ความสนใจแต่ภาคเกษตรกรรม แต่เมื่อระยะหลังพม่าเริ่มเปิดให้มีการลงทุนจากต่างประเทศ ทำให้ภาคอุตสาหกรรมเริ่มเข้ามามีบทบาทขึ้นในประเทศ โดยปี 2542 ภาคอุตสาหกรรมของพม่ามีสัดส่วนต่อโครงสร้างเศรษฐกิจเพียงร้อยละ 9 และหลังจากนั้นก็เพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆจนถึงปี 2551 ที่ภาคอุตสาหกรรมของพม่ามีสัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 22.7 โดยยังมีแนวโน้มทีจะสูงขึ้นเรื่อยๆ

ตารางที่ 2.28 สัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจของพม่า

ภาคการผลิต	สัดส่วนต่อ GDP (%)									
	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ภาคเกษตรกรรม	59.9	57.2	57.1	54.5	50.6	48.2	46.7	43.5	43.3	40.3
ภาคอุตสาหกรรม	9	9.7	10.6	13	14.3	16.4	17.5	19.4	20.4	22.7
ภาคบริการ	31.1	33.1	32.4	32.5	35.1	35.5	35.8	37.1	36.3	37

ที่มา: Asian Development Bank (ADB) (2553)

พม่าเริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของตนอย่างจริงจังเพื่อทดแทนการนำเข้าและสร้างมูลค่าเพิ่มแก่วัตถุดิบด้านการเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ โดยจัดตั้ง Myanmar Industrial Development Committee (MIDC) ในปี 2538 – 2539 ทำหน้าที่กำหนดทิศทางการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของพม่า โดย MIDC ได้ประกาศจัดตั้งเขตนิคมอุตสาหกรรมขึ้นหลายแห่งทั่วประเทศ ในปี 2539/2540 เพื่อจูงใจให้ภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศเข้ามาลงทุนในภาคอุตสาหกรรม บริษัทที่จัดตั้งในนิคมอุตสาหกรรมจะได้รับสิทธิพิเศษและได้รับความสะดวกด้านต่างๆ จากภาครัฐ อาทิ การลดหย่อนภาษีการค้า การจ่ายค่าน้ำมันในราคาถูกกว่าปกติ และความพร้อมทางด้านไฟฟ้าและประปา เป็นต้น

ปัจจุบันพม่ามีเขตนิคมอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 19 เขต ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในกรุงย่างกุ้ง อาทิ เขต Yangon East (ประกอบด้วย South Dagon, Dagon Seiden, North Okkalapa, Shwepaukkan) เขต Yangon North (ประกอบด้วย Shwepyithar, Hlaingtharyar, Mingalardon) เขต Yangon West เขต Yangon South เขต Mandalay (ประกอบด้วย Mandalay 1, Mandalay 2) เขต Meikhtila เขต Myingya เขต Yenagyaung เขต Taunggyi เขต Mawlamyine เขต Pathein เขต Bago และเขต Hinthada เป็นต้น ทั้งนี้ มีบริษัทและโรงงานตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมทั้ง 19 เขต รวม 6,830 แห่ง (ตั้งอยู่นอกนิคมดังกล่าวราว 37,500 แห่ง ทั่วประเทศ) โดยนิคมอุตสาหกรรมในเขต Yangon มีขนาดใหญ่ที่สุดและโรงงานในเขตยังใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สุดเมื่อเทียบกับนิคมอุตสาหกรรมเขตอื่นๆ

รัฐบาลพม่าได้เร่งการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดให้ปี 2547-2548 เป็นปีแห่งการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ (Industrial Development Year: IDY) เพื่อยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศให้สามารถผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ทดแทนการนำเข้า รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาในภาคอุตสาหกรรม และตั้งเป้าหมายให้ภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นภายใต้ปีแห่งการพัฒนาอุตสาหกรรม พม่าได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมที่มีอยู่ โดยจัดทำโครงการยกระดับอุตสาหกรรม (Industrial Upgradation Program) เพื่อสนับสนุนให้โรงงาน (ส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็กและขนาดกลาง) นำเทคโนโลยีสมัยใหม่ อาทิ คอมพิวเตอร์ มาใช้ในการผลิตเพื่อให้กระบวนการผลิตมีความแม่นยำ สินค้ามีคุณภาพ และได้มาตรฐานในระดับสากลยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถผลิตได้จำนวนมากขึ้น ทั้งนี้ รัฐบาลพม่าได้กำหนดให้นิคมอุตสาหกรรม 3 เขตหลัก ได้แก่ เขต Mandalay เขต Monywa และเขต Taunggyi เข้าอยู่ในโครงการดังกล่าว โดยนิคมอุตสาหกรรมทั้ง 3 เขต จะได้ความช่วยเหลือจากรัฐบาลเป็นพิเศษ

สำหรับนิคมอุตสาหกรรมอื่นๆ รัฐบาลพม่ายังคงให้ความสำคัญ ได้เดินทางไปตรวจสอบความคืบหน้าในการก่อสร้างโรงงานและโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับอนุมัติให้จัดสร้างเพิ่มเติมจากเดิมเป็นระยะๆ ทั้งนี้ภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี – เจ้าพระยา – แม่โขง (ACMECS) พม่าได้มีความตกลงร่วมมือด้านการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมกับไทย โดยไทยจะให้ความช่วยเหลือในการศึกษา

ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นในพม่า 1 แห่ง จากพื้นที่ 4 แห่ง ที่มีเส้นทางเชื่อมต่อมายังไทยได้ไม่ไกลนัก คือ

- บริเวณชายแดนเมืองเมียวดี รัฐคะฉิ่น
- บริเวณใกล้เมืองพะอัน รัฐคะฉิ่น ซึ่งมีโอกาสในการพัฒนาให้เป็นศูนย์กระจายสินค้า (Distribution Center) และฐานการผลิตอุตสาหกรรมหนัก มีอุตสาหกรรมเป้าหมาย คือ อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร ประมง ไม้และชิ้นส่วนจากไม้ อุตสาหกรรมสิ่งทอ และอิเล็กทรอนิกส์
- บริเวณใกล้เมืองเมาะละแหม่ง รัฐมอญ มีโอกาสพัฒนาเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมเบาและพัฒนาท่าเรืออุตสาหกรรมและสนามบินเชื่อมโยงการคมนาคมกับประเทศเพื่อนบ้าน
- บริเวณใกล้เมือง Mudon รัฐมอญ

อุตสาหกรรมหลักของประเทศ

อุตสาหกรรมที่เป็นรายได้สำคัญในขณะนี้ ได้แก่ อุตสาหกรรมประมง เฟอร์นิเจอร์หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ และเสื้อผ้า ทั้งนี้นักวิเคราะห์มองว่าเป็นผลพวงมาจากการเปิดประเทศ ด้วยการส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติ และสนับสนุนภาคเอกชนเข้าร่วมลงทุนในภาคเกษตร อุตสาหกรรมเบา และการคมนาคม เป็นที่น่าสังเกตว่า นักลงทุนภาคเอกชนมีความใกล้ชิดและได้รับความไว้วางใจจากรัฐบาลเป็นอย่างดี สำหรับอุตสาหกรรมหนัก รัฐบาลอนุมัติ 3 โครงการลงทุนของต่างชาติในน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ เป็นจำนวนเงิน 114 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และ 1 โครงการลงทุนทำเหมือง นอกจากนั้นในเดือนธันวาคม ปี 2551 ประเทศจีนได้ทำสัญญาขอซื้อก๊าซธรรมชาติจากพม่า โดยขนส่งผ่านท่อส่งก๊าซจากพม่าไปยูนนาน การลงทุนสร้างท่อส่งก๊าซนี้จะเป็นรายได้สำคัญให้แก่รัฐบาลทหารพม่า แต่อย่างไรก็ตามสัดส่วน GDP ภาคอุตสาหกรรมยังอยู่ระดับต่ำมาก เนื่องจากการคว่ำบาตรทางการค้าของนานาประเทศจากกรณีละเมิดสิทธิมนุษยชน ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป โดยเฉพาะเสื้อผ้า อัญมณี และหยก รวมถึงปัญหาการขาดแคลนกระแสไฟฟ้า และเส้นทางคมนาคมขนส่งถูกตัดขาดเนื่องจากประสบภัยพายุนาร์กีซ โดยอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศพม่ามีดังนี้

1) อุตสาหกรรมด้านพลังงานโดยเฉพาะน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ

1.1) แหล่งก๊าซธรรมชาติ

พม่าเป็นประเทศที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก โดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติ หลังจากที่พม่าเปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปร่วมลงทุนกับรัฐบาลเพื่อทำการสำรวจและขุดเจาะก๊าซธรรมชาติ รวมทั้งน้ำมันในพม่า ทำให้มีเงินลงทุนทางตรงจากต่างชาติไหลเข้าไปในพม่ามากถึงร้อยละ 90 ของเงินลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมด โดยในแต่ละปีจะมีการค้นพบแหล่งก๊าซธรรมชาติใหม่ๆ ในพม่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ก๊าซธรรมชาติเป็นที่มาของรายได้เงินตราต่างประเทศที่สำคัญที่สุดของพม่า โดยในปี 2549 พม่าส่งออกก๊าซธรรมชาติรวม 12.4 พันล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ 96

ของปริมาณก๊าซธรรมชาติที่พม่าผลิตได้ทั้งหมด) คิดเป็นมูลค่ากว่า 1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ (สัดส่วนราวร้อยละ 33 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด) ปัจจุบันพม่าสามารถผลิตก๊าซธรรมชาติได้เฉลี่ยราว 9.9 พันล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี และคาดว่าพม่ามีปริมาณก๊าซธรรมชาติสำรองราว 2,460 พันล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ทางตะวันตกและทางตอนใต้ของประเทศ โดยแบ่งเป็นแหล่งก๊าซธรรมชาตินอกชายฝั่ง (Offshore) และบนฝั่ง (Onshore)

1.2) โรงไฟฟ้าพลังน้ำ

ขณะนี้พม่าเพิ่งพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำได้เพียง 390 เมกะวัตต์เท่านั้น แต่พม่ายังมีโอกาสพัฒนาการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำได้อีกมาก ด้วยการผันน้ำจากแม่น้ำ Irrawaddy Sittaung Thanlwin และ Chindwin River Basins มาใช้ประโยชน์ ซึ่งจะทำให้พม่าสามารถผลิตไฟฟ้าพลังน้ำได้ไม่น้อยกว่า 37,000 เมกะวัตต์

2) อุตสาหกรรมแปรรูป/โรงงานเฟอร์นิเจอร์ไม้

พม่าอุดมไปด้วยทรัพยากรป่าไม้ที่มีค่ามหาศาล โดยพื้นที่ทั่วประเทศถูกปกคลุมด้วยป่าไม้กว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่ทั้งหมด มีพันธุ์ไม้ป่าและไม้เศรษฐกิจรวมกันกว่า 7,000 ชนิด โดยเฉพาะไม้สัก ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกสำคัญของพม่า (โดยร้อยละ 75 ของไม้สักในตลาดโลกมาจากพม่า) มีพื้นที่ราว 300,000 เอเคอร์ ปัจจุบันไม้และผลิตภัณฑ์ไม้เป็นสินค้าส่งออกที่สร้างรายได้เงินตราต่างประเทศให้แก่พม่ามากเป็นอันดับ 2 รองจากก๊าซธรรมชาติ โดยมีประเทศในเอเชีย อาทิ จีน อินเดีย รวมทั้งไทยเป็นผู้นำเข้าไม้และผลิตภัณฑ์ไม้จากพม่า

ป่าไม้ในพม่าราวร้อยละ 39 เป็นป่าเบญจพรรณ (Mixed Deciduous Forest) ส่วนใหญ่อยู่บริเวณตอนกลางของประเทศ ซึ่งเป็นแหล่งพันธุ์ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจนานาชนิด อาทิ ไม้สัก ไม้แดงและไม้ประดู่ นอกจากนั้นเป็นป่าดิบเขา (Hill and Temperate Evergreen Forest) ซึ่งอยู่บริเวณตอนเหนือและตะวันออกของประเทศ และป่าดิบเมืองร้อน (Tropical Evergreen Forest) ทางตอนใต้ของประเทศ

3) อุตสาหกรรมประมง

เนื่องจากพม่าตั้งอยู่ในอ่าวเบงกอลและทะเลอันดามัน มีชายฝั่งทะเลยาวถึง 2,228 กิโลเมตร ซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรสัตว์น้ำนานาชนิด ทำให้ชาวพม่าจำนวนมากมีอาชีพทำการประมง โดยสัตว์น้ำที่จับได้จะใช้บริโภคภายในประเทศ และส่งไปยังต่างประเทศ โดยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การส่งออกสินค้าประมงของพม่าขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีตลาดส่งออกหลัก คือ จีน ไทย สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ประเทศในทวีปยุโรปและตะวันออกกลาง สำหรับปลาที่ยุโรปนิยมนำเข้าจากพม่ามาก คือ ปลา Butter Fish ซึ่งเป็นปลาน้ำจืดที่มีอยู่มากในพม่า โดยต้องนำมาแล่ออกเป็นชิ้นๆ เพื่อการส่งออก ซึ่งนิยมนำไปทำปลาดิบกันมาก

จากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำของพม่า ทำให้อุตสาหกรรมประมงสามารถดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศได้ราวร้อยละ 2.2 ของมูลค่าเงินลงทุนทั้งหมดและทำรายได้ให้แก่รัฐบาลพม่าจากการให้สัมปทานการประมงอีกด้วย

4) อุตสาหกรรมเกษตร

พม่ามีพื้นที่ราบมากที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ 678,500 ตารางกิโลเมตร และมีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 11.67 ล้านเฮกตาร์ คิดเป็นร้อยละ 18 ของพื้นที่ทั้งหมด นอกจากนั้นพม่ายังมีแผนจะขยายพื้นที่เพาะปลูกอีก 5.7 ล้านเฮกตาร์ หรือร้อยละ 8.4 ของพื้นที่ทั้งหมด

เกษตรกรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศของพม่า ภายหลังการเปิดประเทศเพื่อการค้าและการลงทุน รัฐบาลมีนโยบายให้ “พัฒนาภาคเกษตรกรรมเป็นฐานหลักของการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งประเทศ” โดยมีกระทรวงเกษตรและการชลประทานของพม่าเป็นผู้รับผิดชอบหลัก

รัฐบาลได้ปรับนโยบายเกษตรในพืชเศรษฐกิจสำคัญ เช่น ยางพารา อ้อย และฝ้ายเพื่อให้ทันกับสถานการณ์ตลาดและการผลิตภาคอุตสาหกรรมในปัจจุบัน ดังนี้

- เปิดให้มีการลงทุนเสรีในสินค้าเกษตร จำพวกอ้อย ยางพารา และฝ้าย
- ส่งเสริมให้มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกยางพารา ปาล์มน้ำมัน และพืชเศรษฐกิจอื่นๆ เพื่อการส่งออก
- กำหนดราคาตลาดในสินค้าเกษตร ได้แก่ ฝ้าย อ้อย และยางพารา เพื่อนำมาใช้ในโรงงานของภาครัฐ
- อนุญาตให้ผู้ผลิตและผู้ส่งออก สามารถส่งออกยางพาราส่วนเกินได้ หลังจากที่ชำระภาษีแล้ว
- อนุญาตให้โรงงานภาครัฐตั้งในเขตพื้นที่ขยายการเพาะปลูกฝ้าย น้ำตาล และอ้อย เพื่อตอบสนองการบริโภค

นอกจากนั้น รัฐบาลยังได้ปรับนโยบายการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร โดยสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐ และธุรกิจเอกชน สามารถยื่นขอสิทธิ์ในการบุกเบิกและพัฒนาพื้นที่เกษตรในพื้นที่กันดารน้ำท่วม พื้นที่น้ำขัง หรือพื้นที่ที่ไม่เคยบุกเบิกมาก่อน ทั้งนี้เพื่อขยายเพิ่มพื้นที่เกษตรใหม่ ปี 2551 มีธุรกิจเอกชนจำนวน 198 แห่งได้รับสิทธิ์ทั้งสิ้น 1.55 ล้านเอเคอร์ในการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ แต่ในเขตมากวี มีธุรกิจเอกชนได้รับสิทธิบุกเบิกมากที่สุดจำนวน 40 บริษัท มีพื้นที่รวม 165,613 เอเคอร์ ส่วนเขตคะฉิ่น มีพื้นที่ได้รับสิทธิ์บุกเบิกมากที่สุดถึง 290,699 เอเคอร์ โดยบริษัทเอกชนได้รับสิทธิจำนวน 9 บริษัทเท่านั้น รองลงมาเขตอิระวดีมีพื้นที่บุกเบิกถึง 193,180 เอเคอร์ ในจำนวนทั้งหมด 28 บริษัท

นอกจากนั้น การพัฒนาภาคเกษตรจำเป็นต้องส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกล ซึ่งพบว่าพม่ามีการใช้เครื่องจักรกลเพื่อการเกษตรน้อยมาก โดยเฉพาะจำนวนรถแทรกเตอร์ มีเพียง 11,551 คัน ในขณะที่ประเทศเวียดนามมีรถแทรกเตอร์ใช้ถึง 163,000 คัน และไทยมี 220,000 คันในปี 2550 – 2551 รัฐบาลพม่าตระหนักถึงความจำเป็น จึงจัดตั้งโรงงานผลิตเครื่องจักรกลเพื่อการเกษตรภายใต้กำกับดูแลของกระทรวงเกษตรฯ และกระทรวงอุตสาหกรรม รวมทั้งส่งเสริมความรู้ด้านเทคโนโลยีการเกษตร เช่น การใช้รูปแบบ และระบบการเพาะปลูกที่เหมาะสม และเพิ่มการศึกษาผ่านระบบสื่อสาร และสิ่งตีพิมพ์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และรายงาน แม้ว่ารัฐบาลจะส่งเสริมการเกษตรในหลายด้าน รวมทั้งแรงงานพม่ามีค่าจ้างต่ำ และราคาส่งออกสินค้าเกษตรถูกกว่าประเทศอื่นแต่ผลผลิตที่ได้ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ และขาดแคลนอุปกรณ์การเกษตร

กระทรวงเกษตรและชลประทานของพม่ารับผิดชอบการพิจารณาและอนุมัติโครงการลงทุนด้านเกษตรกรรม รวมทั้งกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมให้เกิดการลงทุนภาคเกษตรกรรมมากขึ้น โดยนักลงทุนสามารถขอยื่นอนุมัติโครงการตามแผนการส่งเสริมดังนี้

- การเช่าและใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร
- จัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเกษตร
- พัฒนากิจการอุตสาหกรรมเกษตรขนาดเล็ก และการใช้เทคโนโลยีขนาดเบาในโรงงาน
- การค้าผลิตผลทางการการเกษตร วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือการเกษตร

2.6.5 การลงทุน

พม่าสนับสนุนการลงทุนต่างชาติด้วยการออกกฎหมายสำคัญสองฉบับคือ The Union of Myanmar Foreign Investment Law (FIL) ประกาศใช้เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2531 และฉบับที่สองคือ The State – owned Economic Enterprises Law (SEE Law) ประกาศใช้เมื่อเดือนมีนาคม 2532 โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้าลงทุน (ยกเว้นในธุรกิจ 12 รายการที่สงวนไว้สำหรับรัฐเท่านั้น) โดยโอกาสการลงทุนในพม่ามีมากในด้านการเกษตร และยังได้สิทธิประโยชน์เป็นพิเศษหลายประการ เช่น นักลงทุนต่างชาติจะได้รับสิทธิประโยชน์จากนโยบายเพื่อการพัฒนาการเกษตรตามที่กระทรวงเกษตรได้กำหนดไว้ เช่น การยินยอมให้ภาคเอกชนเข้าลงทุนในการปลูกพืชอุตสาหกรรม พืชไร่ พืชสวน ผลไม้ และในการผลิตเครื่องจักรเพื่อการเกษตร เช่น รถแท็กเตอร์ รถเกี่ยวข้าว เครื่องสูบน้ำ ปั๊มน้ำ เครื่องฉีดน้ำ เป็นต้น นอกจากนั้น พม่ายังสนับสนุนการลงทุนต่างชาติในด้านการปศุสัตว์และการประมง เช่น การผสมพันธ์สุกร เป็ดไก่ และโคกระบือ ผลิตวัคซีนสำหรับสุกร เป็ดไก่และสัตว์เลี้ยง ผลิตยาสำหรับสัตว์ จัดตั้ง Ice Plant จัดตั้งโรงงานผลิตเครื่องแช่แข็ง ผลิตอาหารปลากินพืช ผลิตผักกระป๋อง ทำฟาร์มกุ้ง จัดให้มีการเลี้ยงผึ้งและทำผลิตภัณฑ์จากผึ้ง ทำอุตสาหกรรมที่สนับสนุนการประมงและทำอุปกรณ์การประมงและเรือประมง อีกทั้งการที่รัฐบาลพม่าได้ออกกฎหมาย The Myanmar Mines Law เพื่อส่งเสริม

และพัฒนาทรัพยากรเหมืองแร่ ทำให้นักลงทุนต่างชาติมีโอกาสเข้าลงทุนการสำรวจและผลิตแร่ธรรมชาติเพื่อการส่งออกได้ เช่น น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ อัญมนี แร่นิเกิล เหล็ก สังกะสี เป็นต้น

1) นโยบายด้านการลงทุน

สำหรับในการลงทุนนั้นนักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาลงทุนในพม่าได้ด้วยเงินทุนของตนเองทั้งหมดร้อยละ 100 ในรูปแบบที่ต่างชาติเป็นเจ้าของ (100% Foreign Owned) หรือการลงทุนร่วม (Joint Venture) ระหว่างนักลงทุนชาวต่างชาติ กับองค์กรธุรกิจในประเทศพม่า โดยนักลงทุนจากต่างประเทศจะต้องมีสัดส่วนในการถือหุ้นไม่ต่ำกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ ของ Equity Capital ทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีการกำหนดให้นักลงทุนจากต่างประเทศจะต้องลงทุนขั้นต่ำ ดังต่อไปนี้

- การลงทุนขั้นต่ำในธุรกิจอุตสาหกรรมทั่วไป เท่ากับ 500,000 เหรียญสหรัฐฯ
- การลงทุนขั้นต่ำในธุรกิจบริการ เท่ากับ 300,000 เหรียญสหรัฐฯ

ธุรกิจต่างชาติที่ดำเนินธุรกิจในพม่าภายใต้กฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศจะไม่ถูกยึดกิจการมาเป็นของพม่า (Shall not be Nationalized) ทั้งนี้ พม่าอนุญาตให้จัดส่งเงินทุน (Capital) และผลกำไรสุทธิ (Net Profit) กลับไปยังประเทศแม่ได้ และนักลงทุนต่างชาติสามารถเช่าพื้นที่ดำเนินการระยะยาว (Long Term Lease) ได้จากรัฐบาลพม่า โดยค่าเช่าพื้นที่ในพื้นที่อุตสาหกรรม (Industrial Zone) ของรัฐบาล อยู่ในอัตรา 3 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อตารางเมตรต่อปี นอกจากที่กล่าวมาในข้างต้นถ้าศึกษาในรายละเอียดของนโยบายรัฐบาลพม่าต่อการลงทุนภายในพม่าสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1.1) รัฐบาลพม่ามีนโยบายหลักต่อการลงทุนภายในประเทศดังต่อไปนี้

- สร้างโอกาสทางการตลาดในการจัดสรรทรัพยากรของประเทศ
- สนับสนุนการลงทุนและการประกอบการธุรกิจในภาคเอกชน
- เปิดโอกาสให้มีการลงทุนจากต่างประเทศ และขยายเศรษฐกิจด้านการค้าระหว่างประเทศ

1.2) Union of Myanmar Foreign Investment Law มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- ส่งเสริมและขยายการส่งออกสินค้า
- สำรวจแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่ต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก
- การนำเข้าเทคโนโลยีชั้นสูงจากต่างประเทศ
- สนับสนุนการลงทุนภาคการผลิตและการให้บริการ
- สร้างโอกาสของการว่าจ้างแรงงานให้เพิ่มมากขึ้น
- พัฒนาระบบการปฏิบัติงานที่ประหยัดพลังงาน
- สนับสนุนการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ในส่วนภูมิภาค

โดยคณะกรรมาธิการการลงทุนของพม่า (Myanmar Investment Commission: MIC) เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบต่อนโยบายภายใต้ Union of Myanmar Foreign Investment Law

2) กฎระเบียบด้านการลงทุน

2.1) สิทธิประโยชน์ของการลงทุนในพม่า

พม่าได้ออกกฎหมายการลงทุนของต่างชาติ (Myanmar Foreign Investment Law: FIL) ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2531 ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

- การจัดสรรทรัพยากรของประเทศบนพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจการตลาด
- การส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชนและผู้ประกอบการ และส่งเสริมกิจกรรมของผู้ประกอบการ
- การดำเนินเศรษฐกิจแบบเปิดเพื่อการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศ

2.2) สิทธิประโยชน์ที่นักลงทุนต่างชาติจะได้รับตามกฎหมายการลงทุนของต่างชาติ

ภายใต้กฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign Invest Law) ของพม่าซึ่งอยู่ในการควบคุมและดูแลของคณะกรรมาธิการการลงทุนของพม่า (Myanmar Investment Commission: MIC) นักลงทุนสามารถได้รับสิทธิต่างๆ ดังนี้

- การยกเว้นภาษีเงินได้เป็นระยะเวลา 3 ปีรอบบัญชี เริ่มตั้งแต่ปีแรกของการประกอบธุรกิจ
- การยกเว้นภาษีเงินได้ จากกำไรสะสมที่นำกลับมาลงทุนใหม่อีกครั้งภายในระยะเวลา 1 ปีหลังจากที่มีกำไรเกิดขึ้น
- การยกเว้นภาษีเงินได้ในอัตราที่มากที่สุดเท่ากับร้อยละ 50 ของรายได้จากกำไรซึ่งได้รับจากการส่งออกสินค้า
- สิทธิในการชำระภาษีเงินได้สำหรับแรงงานชาวต่างชาติในอัตราเดียวกับผู้ปฏิบัติงานสัญชาติพม่า
- สิทธิในการชำระภาษีเงินได้ในฐานะของผู้ใช้แรงงานภาษีต่างชาติและนำไปคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายของกิจการได้
- สิทธิในการหักค่าลดหย่อนภาษีจากค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการปฏิบัติงานวิจัยและพัฒนาสินค้า
- สิทธิในการบันทึกค่าเสื่อมราคาสะสมในระบบบัญชี
- สิทธิในการจัดตั้งบัญชีขาดทุนสะสมนานถึง 3 ปี ติดต่อกันนับตั้งแต่มีสภาพการขาดทุนเกิดขึ้นต่อกิจการ

- การยกเว้นภาษีศุลกากร สำหรับการนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในช่วงระยะเวลาการก่อสร้างสำนักงาน
- การยกเว้นภาษีศุลกากร สำหรับการนำเข้าวัตถุดิบเป็นระยะเวลา 3 ปีแรกในการดำเนินกิจการ
- อนุญาตให้นำเงินตราต่างประเทศเข้า – ออกได้
- อนุญาตให้ชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในพม่าส่งเงินกลับได้หลังจากหักภาษีเงินได้และค่าใช้จ่ายอื่นๆ แล้ว
- ธุรกิจที่ดำเนินการภายใต้กฎหมายการลงทุนของต่างชาติจะใช้รับการคุ้มครองว่าจะไม่ถูกยึดและครอบครองโดยรัฐ

2.3) ข้อบังคับอื่นๆ

- อุตสาหกรรมที่ไม่เปิดให้นักลงทุนทั้งชาวพม่าและชาวต่างชาติ
  (1) การผลิตเครื่องดื่มที่เป็นแอลกอฮอล์และไม่ใช่แอลกอฮอล์
  (2) การผลิตมอลล์และเหล้าที่ทำจากมอลล์ เบียร์ และเครื่องดื่มอื่นที่ใช้กรรมวิธีกลั่น
  (3) การผลิตน้ำอัดลมและเครื่องดื่มที่ไม่อัดลมอื่นๆ
  (4) การผลิตยาสูบ
  (5) การผลิตผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม
  (6) การผลิตผงชูรส
  (7) การผลิตแผ่นเหล็กเคลือบสังกะสีลูกฟูก
- ประเภทอุตสาหกรรมที่ไม่เปิดให้ลงทุนทั้งชาวพม่าและชาวต่างชาติ แต่ทั้งนี้ก็สามารถลงทุนได้ หากได้รับอนุญาตจากรัฐบาล คือ
  (1) ป่าไม้ ห้ามแปรรูปและจำหน่ายไม้เนื้อแข็ง
  (2) เหมืองแร่
  (3) สำรวจทำเหมืองและส่งออกไข่มุก
  (4) สำรวจทำเหมืองและส่งออกแร่โลหะ
  (5) อุตสาหกรรมหินแร่อื่นๆ และจัดจำหน่าย
  (6) พลังงาน
  (7) เชื้อเพลิง
  (8) สำรวจ ขุดเจาะและจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง
  (9) สำรวจ ขุดเจาะและจำหน่ายแก๊สธรรมชาติและผลิตภัณฑ์
  (10) พลังงานไฟฟ้า ผลิต รวบรวมและจำหน่ายไฟฟ้า
- อุตสาหกรรมที่ห้ามเฉพาะนักลงทุนต่างชาติ คือ อุตสาหกรรมโรงเลื่อยไม้แปรรูป

- อุตสาหกรรมที่เปิดให้ต่างชาติลงทุนแบบมีเงื่อนไข คือ
  (1) การผลิตผลิตภัณฑ์เบเกอรี่
  (2) การผลิตวีเนียร์ การผลิตไม้อัด แผ่นลามิเนตปาติเคิลบอร์ด
  (3) การผลิตเวชภัณฑ์